Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı

LENİNİZM

PROLETARYANIN BÜYÜK ÖĞRETMENLERİNİN ESERLERİNDEN DERLENMİŞTİR

TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

Marksizm-Leninizmde Tarım ve Köylü Sorunu / Burjuva-Demokratik Devrimde Tarım ve Köylü Sorunu / Proleter Devrimi Sırasında Tarım ve Köylü Sorunu / Proletarya Diktatörlüğü Altında Köylülük / Köyün Sosyalist Dönüşümünün Yolları

5. DEFTER

inter
yayınları

TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

LENİNİZM

OKULLAR VE KENDİ KENDİNE ÖĞRENİM
İÇİN DERS DEFTERLERİ
Proletaryanın büyük öğretmenlerinin eserlerinden
derlenmiştir

5. DEFTER

TARIM ve KÖYLÜ SORUNU

Çeviren:
İsmail Yarkın

Bu kitap SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi/Moskova — Leningrad (1935) tarafından yapılan Almanca baskısından dilimize çevrilmiştir.

1 Basım: Aralık 1989

Dizgi-Baskı: Teknografik Matbaacılık A.Ş.
Kapak Baskı: Anka Ofset
Kapak Hazırlık: İnter Grafik-Tasarım

İNTER YAYINCILIK Tic. Ltd. Şti.
Babıali Cad. No. 14/3
Cağaloğlu-İST.

İÇİNDEKİLER

MARKSİZM-LENİNİZM'de TARIM VE KÖYLÜLER SORUNU 9
I — Stalin'de Sorunun Koyuluşu 9
2 — Tarımda Kapitalizmin Gelişme Yasaları 12
3 — Kapitalizm Altında Küçük Köylü Ekonomisinin Akibetleri 19
4 — Kapitalizmin Şimdiki Bunalım Döneminde Küçük Köylü Ekonomisinin Akibetleri 21
5 — Küçük Meta Üreticisinin İkili Doğası ve Onun Devrimciliğinin Karakteri Üzerine Marksizm-Leninizm 23
6 — Devrimin Çeşitli Aşamalarında Köylülüğün Rolü Sorununa Somut - Tarihsel Yaklaşım 28
II — BURJUVA-DEMOKRATİK DEVRİMDE TARIM ve KÖYLÜ SORUNU 33
1 — Lenin'in Burjuva-Demokratik Devrim Döneminde Köylülük ile İlgili Öğretileri Üzerine Stalin 33
2 — 1905-1907 Devrimi Arifesinde Rus Köyünde Sınıfsal Çelişkilerin İki Türü ... 38
3 — Tarımda Serfliğin Kalıntılarının Ortadan Kaldırılmasının İki Yolu ve Proletaryanın Köylülük ile İttifak İçinde Devrimci Yol İçin Mücadelesi 41
4 — Burjuva-Demokratik Devrimde Proletarya ve Köylülük 44
5 — Bolşevizmin Tarım Programı ve Men-

şevik Belediyeleştirme Programının Liberal-Burjuva Özünün Teşhiri 49
6 — Sosyal-Devrimcilerin Programının Küçük-Burjuva Özünün Lenin Tarafından Teşhiri 54
III — PROLETER DEVRİMİ SIRASINDA TARIM ve KÖYLÜ SORUNU 59
1 — Proleter Devrimi Sırasında Köylülük ile Ilgili Olarak Lenin'in Öğretileri Üzerine Stalin 59
2 — Proleter Devrimde Köylülüğün Çeşitli Tabakalarına Karşı Proletaryanın Görevleri 61
3 — Proleter Devrimi Döneminde Leninizmin Köylü Sorununa İlişkin Şiarı ve Bu Şiarın Ekim Devrimi'nde Gerçekleştirilmesi 69
4 — Proleter Devrimde Bolşevizmin Tarım Programı 72
IV — PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ALTINDA KÖYLÜLÜK ve ONUN SOSYALİST DÖNÜŞÜMÜNÜN YOLLARI 75
1 — Sovyet İktidarı Altında Köylülük İle İlgili Olarak Lenin'in Öğretileri Üzene Stalin 75
2 — İktidarı Ele Geçiren Proletaryanın, Köyün Çeşitli Tabakaları ile İlişkisi Üzerine Engels 82
3 — Köylülük Sorununda Leninizmin Üçüncü Şiarı ve Bunun Ekim Devrimi'nin Tarihinde Gerçekleşmesi 86
4 — Proletarya Diktatörlüğü Altında Köylülüğün Gelişme Yolları Sorununda Karşı-Devrimci Troçkizme ve Sağ Oportünizme Karşı Mücadele 93
A — Köylülüğün Sosyalist İnşaya Çekilmesinin Olanaksızlığı Troçkist Teorisine Karşı Mücadele 93
B — Sağ Oportünist «Kendiliğindenlik» Teorisine Karşı Mücadele 94

C — Kulakların Sosyalizm ile Bütünleşmeleri Sağ Oportünist Teorisine Karşı Mücadele 96
D — Sağcıların, Küçük-Köylü Ekonomisinin «İstikrarlılığı» ve Onun Sosyalizmle Bütünleşmesi Kulakçı Teorisine Karşı Mücadele 99
5 — Proletarya Diktatörlüğünün Çeşitli Aşamalarında Proletarya ile Köylülük Arasındaki İlişki 103
A — Rusya'da Proletarya ve Köylülük 103
B — Sosyalist İnşa Koşulları Altında Proletarya ile Köylülük Arasındaki İttifakın Biçimleri 106
V — SSCB'nin DÜNYANIN EN BÜYÜK TARIM İŞLETMELERİ ÜLKESİNE DÖNÜŞÜMÜ ve İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ AŞAMADA KÖYÜN SOSYALİST DÖNÜŞÜMÜNÜN GÖREVLERİ 111
1 — Leninist Kooperatif Planının En Yüksek Aşaması Olarak Kollektifleştirme Üzerine Stalin 111
2 — Köylülüğün Ana Kitlelerinin Sosyalist Büyük Ekonomi Yoluna Geçişi ve SSCB'nin Dünyanın En Büyük Tarım İşletmeleri Ülkesine Dönüşümü 114
A — Köylülüğün Ana Kitlelerinin Kollektifleşmeye Geçişi 114
B — Tarımda Odak Noktası ve Sovyet İktidarının Sağlam Bir Dayanağı Olarak Kollektif Köylülük 116
C — Kolhoz Köylülüğün Sosyal Niteliği ve Onun Sosyalist Yeniden Eğitiminin Temeli Olarak Kolhoz İşletmeleri 118
D — Kulakların Sınıf Olarak Tasfiye Edilmesi Üzerine 120
E — SSCB - Dünyanın En Büyük Sosyalist Tarım İşletmeleri Ülkesi 125
F — Sovyetler Birliği'nde Kollektif Ekonomik Sistemin Tayin Edici ve Kesin Zaferi 126

3 — İçinde Bulunduğumuz Aşamada Köye Proleter Önderliğin Görevleri 134
A — Köyde Yeni Koşullar ve Proleter Önderliğin Görevleri 134
B — Bolşevik Kolhozlar İçin Mücadelede En Önemli Kaldıraç Olarak Makine ve Traktör İstasyonlarının ve Sovhozların Siyasi Şubeleri 152
C — En Yakın Görevimiz — Tüm Kolhozcuları Varlıklı Hale Getirmek 165
D — Artellerin Sağlamlaştırılması Görevi ve Komüne Dönüştürülmesinin Koşulları Üzerine Stalin 173

I — MARKSİZM-LENİNİZMDE TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

1 — Stalin'de sorunun konuluşu

Bazıları, Leninizmde temel olanın köylü sorunu olduğunu, köylülük sorununun; onun rolü, önemi sorununun Leninizmin çıkış noktasını oluşturduğunu sanıyorlar. Bu tamamen yanlıştır. Leninizmin baş sorunu, onun çıkış noktası köylülük sorunu değil, tam tersine proletarya diktatörlüğü sorunudur, onun hangi koşullarda ele geçirileceği, hangi koşullarda sağlamlaştırılacağı sorunudur. Proletaryanın iktidar mücadelesinde müttefikleri sorunu olarak köylü sorunu, türev bir sorundur.

Ne var ki, bunun böyle olması, proleter devriminde ona düşen ciddi, yaşamsal derecedeki önemi bir nebze olsun bile azaltmaz. Rus Marksistlerinin safları arasında köylü sorununu ciddi bir şekilde incelemenin, tam da birinci devrimin (1905) arifesinde, çarlığın devrilmesi ve proletaryanın hegemonyasının gerçekleştirilmesi sorunu tüm büyüklüğüyle Partinin önüne çıktığı ve önümüzdeki burjuva devriminde proletaryanın müttefikleri sorununun can alıcı önemde bir sorun haline geldiği sırada başladığı bilinir. Rusya'da köylü sorununun,

proleter devrimi döneminde, proletarya diktatörlüğü sorununun; onun ele geçirilmesi ve korunması sorununun, önümüzdeki proleter devriminde proletaryanın müttefikleri sorununa yol açtığı sırada daha güncel hale geldiği de bilinir. Bu anlaşılırdır da: Her kim ki iktidarı ele geçirmeye doğru ilerliyor ve buna hazırlanıyorsa, kendisinin gerçek müttefiklerinin kimler olduğu sorusuna ilgi göstermek zorundadır.

Bu anlamda köylü sorunu, proletarya diktatörlüğü genel sorununun bir parçası ve böyle bir sorun olarak da Leninizmin can alıcı önemdeki sorunlarından biridir.

İkinci Enternasyonal partilerinin köylü sorunu karşısındaki kayıtsız, hatta bazen doğrudan olumsuz tavırları, yalnızca Batıdaki özgül gelişme koşullarıyla açıklanamaz. Bu her şeyden önce, bu partilerin proletarya diktatörlüğüne inanmamalarıyla, devrimden korkmalarıyla ve proletaryayı iktidara getirmeyi düşünmemeleriyle açıklanır. Ama her kim ki devrimden korkuyorsa, proletaryayı iktidara getirmeyi düşünmüyorsa, proletaryanın devrimdeki müttefikleri sorunuyla da ilgilenmez — onun için müttefikler sorunu, kayıtsız kalınacak bir sorundur, güncel bir sorun değildir. İkinci Enternasyonal kahramanlarının köylü sorununda takındıkları alaycı tavır bir görgü kuralı, «gerçek» Marksizmin işareti sayılır. Gerçekte ise bunda Marksizmin zerresi bile yoktur, çünkü proleter devrimin arifesinde köylü sorunu kadar önemli bir sorunda kayıtsızlık, proletarya diktatörlüğünü reddetmenin öteki yüzü, Marksizme doğrudan ihanetin kuşku götürmez bir belirtisidir.

Sorun şudur: Varlığının belirli koşullarından

dolayı köylülükte varolan devrimci potansiyel **tükenmiş midir**, yoksa tükenmemiş midir, ve eğer tükenmemişse, bu potansiyelden proleter devrimi **için** yararlanmaya, köylülüğü, onun sömürülen çoğunluğunu, Batıdaki burjuva devrimlerinde ve bugün halen olduğu gibi, burjuvazinin yedek gücü olmaktan çıkarıp, proletaryanın yedek gücü, onun müttefiki yapabilmek için **gerekçeli bir umut var mıdır?**

Leninizm, bu soruya olumlu yanıt verir, yani köylülüğün çoğunluğunun saflarında devrimci potansiyelin varolduğu görüşünü savunur ve bunlardan proletarya diktatörlüğünün çıkarları doğrultusunda yararlanılabileceği görüşündedir.

Rusya'daki üç devrimin tarihi, Leninizmin bu doğrultudaki vargılarını tamamıyla doğrular.

Bundan şu pratik sonuç çıkar ki, köylülüğün emekçi kitleleri, köleliğe ve sömürüye karşı mücadelelerinde, baskıdan ve sefaletten kurtulma uğrundaki mücadelelerinde desteklenmek zorundadır. Bu elbette ki, proletaryanın **her** köylü hareketini desteklemek zorunda olduğu anlamına gelmez. Burada söz konusu olan, köylülüğün; proletaryanın kurtuluş hareketini doğrudan ya da dolaylı olarak ilerleten, proleter devrimin değirmenine şu ya da bu şekilde su taşıyan ve köylülüğü işçi sınıfının yedek gücü ve müttefiklerine dönüştürmeye yardım eden hareketlerinin ya da mücadelelerinin desteklenmesidir.

(Stalin: «*Leninizmin Temelleri*», *Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm, SSCB'ndeki Yabancı İşçilerin Yayınevi Kooperatifi [Vegaar], Moskova 1932, s. 54 v.d., 1924.*) (*Türkçesi için bkz. J. V. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 122-124, İnter Yayınları, 1989.*)

2 — Tarımda kapitalizmin gelişme yasaları

Tarımda kapitalizmin genel gelişme yasaları ve bu yasaların çeşitli görünüm biçimleri en iyi Birleşik Devletler örneğinde incelenebilir. Bu incelemeden aşağıdaki kısa cümlelerde özetlenebilecek şu sonuçlar çıkmaktadır:

Sanayi ile karşılaştırıldığında, tarımda el emeği, makineye oranla karşılaştırılamayacak bir tarzda güçlüdür. Fakat makine, önünde durulamayacak bir şekilde ilerlemekte; ekonominin (çiftliğin) tekniğini yükseltmekte, onu büyütmekte ve daha kapitalist yapmaktadır. Modern tarımda makineler kapitalistçe kullanılmaktadır.

Tarımda kapitalizmin baş belirtisi ve ölçütü ücretli emektir. Ücretli emeğin yaygınlaşmasını ve makine kullanımının artışını ülkenin **bütün** bölümlerinde, tarımın tüm dallarında görmekteyiz. Ücretli işçinin artışı, ülkenin kırsal nüfusunun ve toplam nüfusunun artışını geçmektedir. Çiftlik sahiplerinin (Farmer) sayısı, kırsal nüfustan daha yavaş artmaktadır. Sınıf karşıtlıkları güçlenmekte ve keskinleşmektedir.

Tarımda küçük işletmenin büyük işletme tarafından geri plana itilmesi ilerlemektedir. 1900 ve 1910 yılları itibariyle çiftliklerin toplam servetine ilişkin verilerinin karşılaştırılması bunu bütünüyle ispatlamaktadır.

Ama bu geri plana itilme küçük gösterilmekte, küçük çiftçilerin durumu olduğundan olumlu gösterilmektedir, çünkü 1910 yılında Amerika'da araştırmacılar, Avrupa'nın hemen her yerinde olduğu

gibi, çiftliklerin sınıflandırılmasını yüzölçümü ile sınırlandırmaktadırlar. Tarımın yoğunlaşması ne kadar kapsamlı ve çabuk oluyorsa, bu küçük ve olumlu gösterme de o kadar açık hale gelmektedir.

Kapitalizmin büyümesi kendisini yalnızca ekstansif işletmenin uygulandığı alanlardaki büyük ölçümlü çiftliklerin hızlı gelişmesinde göstermekle kalmamakta, aynı zamanda intansif işletmenin yapıldığı alanlardaki küçük ölçümlü daha büyük ve kapitalist üretimin ortaya çıkmasında da göstermektedir.

Bir bütün olarak üretimin büyük işletmelerde yoğunlaşması gerçekte daha güçlüdür; gerçekte küçük işletmenin geri plana itilmesi, mutat, çiftlikleri yüzölçümlerine göre gruplandıran verilerden çıkandan daha fazla ve derindir. Daha özenli, ayrıntılı ve bilimsel hazırlanan 1900 yılı sayımının verileri, bu konuda hiçbir kuşkuya izin vermemektedir.

Tarımsal küçük işletmenin mülksüzleştirilmesi sürmektedir. Karşı durulmaz bir şekilde son onyıllarda çiftçilerin toplam sayısı içinde mülk sahiplerinin yüzdesi azalmakta, bunların (çiftçilerin) artışı nüfus artışının gerisinde kalmaktadır. Kuzeyde, bu en önemli, tarımsal ürünlerin en büyük miktarını sağlayan ve ne köle ekonomisinin kalıntılarını ne de önemli sömürgeleşme tanımayan bölgede, çiftliklerine bütünüyle sahip olan mülk sahiplerinin sayısı mutlak olarak azalmaktadır. Son on yılda hayvan sahibi çiftçilerin yüzdesi bir bütün olarak düşmüştür; süt veren hayvan bulunduranların yüzdesinin yükselmesi karşısında, —özellikle de küçük çiftçiler arasında— atsız çiftçilerin yüz-

desinin oldukça daha önemli derecede artması durmaktadır.

Bir bütün olarak sanayi ve tarım üzerine türdeş ve aynı zamana ilişkin verilerin karşı karşıya koyulması, bize, tarımın karşılaştırılamayacak derecede geri kalmışlığına rağmen, gelişme yasalarının dikkat çekici bir uyumluluğunu, hem birinde hem diğerinde küçük işletmenin geri plana itilmesini göstermektedir.*

(Lenin: «*Kapitalizmin Gelişme Yasaları Üzerine Yeni Materyaller*», *Toplu Eserler, cilt XVII, s. 825 vd., 1914.*)

---

* *Redaktörün Notu:* Marksizmden burjuva bir karikatür yapan revizyonistler (Herz, David, Vollmar v.d.), tarımda yoğunlaşma yasasını inkar ettiler, onlar kapitalizm koşulları altında köyde küçük üretimin sağlamlaşması teorisini ortaya attılar ve kapitalizm tarafından köyde meydana getirilen sınıfsal çelişkileri örtbas ettiler. *David* şöyle yazıyordu: «Bunun temel sebebi, tarımsal üretimin en derin özünde yatmaktadır. Tarımsal üretim ile sınai üretim arasında derinlemesine bir *özsel farklılık* tanıdık. Bu farklılık, tarımda üretim sürecinin *organik*, sanayide ise *mekanik* bir olay olmasındadır.» (Dr. Eduard David, «Sosyalizm ve Tarım», Leipzig 1912, s. 681.) David'e göre bundan çıkan sonuç, küçük işletmeleri yıkıma ve ortadan kalkmaya sürükleyen sanayideki karmaşık ve büyük makinelerin muzaffer gelişimi, tarımın sınırında duracaktır; çünkü burada üretim araçlarının, hem ziraat hem de hayvancılığın temelini oluşturan organik süreçlerde hiç de belirleyici önemleri yoktur.

«Araştırmalarımızın tümüne son olarak bir göz atarsak, önce şunu tespit edebiliriz: İşletmelerin yoğunlaşması öğretisi tarım için geçerli değildir.» (Aynı yerde, s. 680.)

Sosyal-faşist *Hilferding'in* görüşüne göre, Marx'ın yönteminin uygulanması, yoğunlaşma yasasının ta-

... Büyük işletmenin teknik ve ekonomik üstünlüğü, rekabet mücadelesinde kapitalizm-öncesi ekonomi biçimlerinin geri plana itilmesine ve ortadan kalkmasına ve sermayenin artan **yoğunlaşmasına ve merkezileşmesine** yol açtı. Yoğunlaşma ve merkezileşme yasası, sanayide, her şeyden önce küçük işletmelerin doğrudan doğruya çöküşlerinde ve kısmen onların büyük işletmelerin yardımcı organları konumuna düşürülmesinde ifadesini buldu. Toprak tekelinin ve mutlak rantın varlığı nedeniyle zorunlu olarak genel gelişme temposunun gerisinde kalan tarımda, yoğunlaşma ve merkezileşme yasası, sırf köylülüğün ayrışmasında ve geniş köylü tabakalarının proleterleşmesinde değil, her şeyden önce küçük köylü ekonomilerinin açık ve gizli biçimlerde büyük sermayenin egemenliği altına sokulmasında da ifadesini buldu; küçük işletme ancak son derece büyük bir emek harcayarak ve

---

rım için hiçbir önemi olmadığını gösterdi.
Siyasetinin burjuva içeriğini sol laflarla maskeleyen Otto *Bauer* şöyle yazıyordu: «Tarımda gelişme başka bir yol izlemektedir... Fakat tarımda küçük işletme, hiç de sanayide olduğu gibi genel olarak ortadan kalkmamakta; hatta burada küçük işletme büyük işletmenin zararına yer kazanmaktadır. Tarımsal küçük işletmelerin geniş kütlesi, bir dizi küçük işletmelerin ortadan kaldırdığı korkunç kaderden sakınmış olacaktır...» (Otto *Bauer:* «Orman ve Meralar için Mücadele», Viyana 1925, s. 235.)
Bu burjuva gerici teorilerin siyasi anlamı, modern kapitalist toplumda proleter devrim olanağının inkarıdır. Eğer köylülük, kapitalizmde yokolmayıp gelişecekse; böylece proletarya kırda proletarya diktatörlüğü için mücadelesinde hiçbir müttefike sahip olamayacak ve iktidarı ele geçirdikten sonra kırda büyük sosyalist ekonomiyi inşa edemeyecektir.

sistematik olarak normalin altında tüketimde bulunmak pahasına bağımsızlık görüntüsünü koruyabildi.

(*Komünist Enternasyonal Programı, 1. Bölüm, 1. Kapitel, Carl Hoym Nachfolger Yayınevi, Hamburg - Berlin, s. 8 vd.*)

«Köylülüğün» orta katmanları zararına uç katmanlarını geliştiren köylülüğün ayrışması, kır nüfusunun iki yeni tipini yaratmaktadır. Her iki tipin ortak belirtisi, ekonomilerinin meta ve para karakteridir. Birinci yeni tip, kır burjuvazisi veya zengin köylülüktür. Tarımsal pazar üretimini bütün çeşitli biçimleriyle yapan (bu biçimlerin en önemli belirtilerini IV. Bölümde tanımlamaktayız) bağımsız köylüler bu gruba dahildir, sonra ticaret ve sanayi işletmeleri sahipleri, ticaret firmaları sahipleri vs. girer. Tarımsal pazar üretiminin ticaret ve sanayi işletmeleri ile birleşimi, «tarım ile sanayiin birleşiminin» bu köylülüğe özgü özel tarzıdır. Bu zengin köylülükten çiftlik sahibi (Farmer) sınıfı doğar; çünkü pazar için tahıl üretmek amacıyla toprak kiralanması (tarım kuşağında) onların ekonomisinde çok büyük bir rol oynar, çoğu zaman [kendi — ÇN] toprak parselinin üstüne çıkan büyük bir rol oynar. Burada çiftliğin kapsamı çoğu kez ailenin işgücünü aşar, böylece bir yanaşmalar grubunun ve dahası gündelikçiler grubunun oluşması zengin köylülüğün varlık koşulu haline gelir.*

* Ücretli emek kullanımının küçük-burjuvanın kaçınılmaz belirtisi olmadığını belirtiriz. Bu kavramın içine iktisat içinde tarafımızdan değinilen çelişkilerin varlığında her bağımsız pazar üretimi, özellikle üretici kütlesinin ücretli işçiye dönüşmesi halinde, girer.

Bu köylülüğe saf gelir olarak akan kullanılmaya hazır para aracı, ya köyümüzde haddinden fazla gelişmiş olan ticaret ve tefecilik işlerinde, ya da —uygun koşullarda— arazi satın alma, çiftliğin iyileştirilmesi vs. de kullanılır. Tek kelime ile: Bunlar küçük çapta çiftlik sahipleridir [Agrarier — ÇN]. Sayısal olarak köylü burjuvazi tüm köylülüğün küçük bir azınlığını oluşturur, belki de bütün çiftliklerin beşte birinden fazla bile değildir (bu da yaklaşık olarak nüfusun onda üçü kadardır), elbette bu orantı çeşitli bölgelerde büyük farklılıklar gösterir. Fakat köylülerin sahip oldukları üretim araçlarındaki ve köylü tarım üretimindeki belirleyici payı nedeniyle köylü burjuvazi, tüm köylü ekonomisinde kesin üstünlüğe sahiptir. Onlar bugünkü köyün egemenidirler.

... Diğer yeni tip, kır proletaryasıdır, **toprak parçasına sahip ücretli işçiler** sınıfıdır. Yoksul köylülük, bunların içinde tamamen topraksız köylüler de bu gruba girer; fakat Rus kır proletaryasının en tipik temsilcisi, yanaşma, gündelikçi, aylakçı, inşaat işçisi veya başka yerde çalışan, toprak parçasına sahip işçidir. Bu tipin özellikleri şunlardır. Bir parçacık toprakta yapılmaya çalışılan ufacık çaplı çiftçilik, üstelik de bütünüyle çözülme durumunda olan bir çiftçilik (burada toprağın kiraya verilmesi özel bir kanıttır), işgücünü satmaksızın (= yoksul köylülüğün «mesleği») yaşamanın olanaksızlığı, olağanüstü düşük, büyük ihtimalle topraksız işçinin yaşam standardının altında bir yaşam standardı.* Kır proletaryasına tüm çiftliklerin yarısından

* Eğer yoksul köylülüğün toprak parçasına sahip ücretli işçiler sınıfına sayılmasının doğruluğu ispatlanmak isteniyorsa, köylülüğün hangi bölümünün işgücünü

fazlası dahildir (bu da yaklaşık olarak nüfusun onda dördü kadardır), yani atsız çalışan köylülerin tümü ve sadece bir at ile çalışan köylülerin çok büyük bölümü (bu, doğal olarak çeşitli yörelerde yerel özelliklere göre üç aşağı beş yukarı değişmesi zorunlu olan sadece yaklaşık bir kitlesel tahmindir). Daha bugünden köylülüğün böylesine önemli bir bölümünün kır proletaryasına sayılması varsayımının gerekçelerini yukarıda ortaya koyduk. Yazınımızda kapitalizmin özgür, topraksız işçiye gereksinim duyduğu teorik tezinin çoğu kez çok basmakalıp anlaşıldığı eklenmek zorundadır. Temel eğilim olarak bu tümüyle doğrudur, ama kapitalizmin tarıma özellikle yavaş ve çok çeşitli biçimlerde girdiği unutulmamalıdır. Tarım işçilerine toprak dağıtımı çoğu kez çiftçilerin çıkarına gerçekleştiğinden dolayı, toprak parçasına sahip tarım işçisi tipi bütün kapitalist ülkelerde bulunur...

... «Köylülüğün» reformdan sonra oluşan bu tipleri arasındaki ara tabaka **orta köylülüktür.** Bunlar meta ekonomisinin en az gelişimi ile belirlenmektedir. Bağımsız tarımsal emek olsa olsa en iyi yıllarda ve çok uygun koşullarda bu köylülüğün geçimini karşılar, bu nedenle bunlar olağanüstü güvensiz bir durumda bulunurlar. Orta köylülerin çoğu, sadece sonra çalışarak ödenen borçlar ile, çoğu kez işgücü satımı anlamına gelen yan işlerle çiftliklerini ayakta tutabilmektedirler. Her kötü hasat orta köylüleri kitlesel olarak proletaryanın saflarına itmektedir. Sosyal konumunda bu grup, kendisini

---

sattığını, bunu nasıl yaptığını göstermek yetmez; aynı zamanda işgücü satımının nasıl ve hangi tipte bir işverene satıldığı gösterilmelidir.

cezbeden, fakat yalnızca mutlu bir azınlığın başardığı bir üst gruba çıkmak ile, sosyal gelişmenin tüm gidişinin zorladığı alt gruba düşmek arasında sallanmaktadır. Gördük ki, köy burjuvazisi yalnızca alt grubun değil, orta köylüler grubunun da **ayağını kaydırmaktadır.** Böylece kapitalist ekonomiye özgü orta grupların ortadan kalkmaya yüz tutmaları, aynı zamanda uç grupların sivrilmeleri gerçekleşmektedir — «köylülüğün ortadan kalkması» [«Entbauerung» — ÇN].

(Lenin; *«Köylülüğün Ayrışması»* [*1899*] *TE, cilt 3, Berlin 1929, s. 138 vd., 143*)

3 — Kapitalizm altında küçük köylü ekonomisinin akibetleri

... Kapitalizmin temel ve ana eğilimi, hem sanayide hem de tarımda küçük işletmenin büyük işletme tarafından geri plana itilmesidir. Bu geri plana itilme yalnızca dolaysız mülksüzleştirme anlamına gelmez. Aynı zamanda küçük çiftçilerin yıllar, onyıllar boyu sürebilen yıkımı ve çalışmak zorunda oldukları koşulların kötüleşmesi anlamına gelir. Bu kötüleşme hem küçük çiftçilerin aşırı derecede çalışmasında ve kötü beslenmesinde, hem de onun gittikçe artan borçlanmasında, hayvanların beslenmesinde ve genelde bakımında kötüleşme, toprağın islenmesi, sürülmesi, gübrelenmesi vs. koşullarının kötüleşmesinde, ve çiftliğin teknik durağanlığında vs. ifadesini bulmaktadır. Bilimsel araştırmacının görevi, eğer kendisini, yıkıma düşen küçük köylülerin durumunu burjuvazinin çıkarına bilinçli ya da bilinçsiz iyimser göstermekte suçlu yap-

mak istemiyorsa, her şeyden önce ve esas olarak yoksullaşmanın — hiç de basit ve tekdüze olmayan — özelliklerinin tam bir belirlenmesi; sonra da bu özelliklerin kaydedilmesi, izlenmesi, bunların yaygınlaşmasının mümkün olduğunca güvenli hesaplanması ve zaman sürecinde değişiminin incelenmesidir. Konunun bu çok önemli yanına zamanımız iktisatçıları ve istatistikçileri son derece az ilgi göstermektedirler...

... Bu kırsal alanı terk edenlerin kırsal nüfusun hangi çevre, tabaka ve gruplarından, hangi koşullardan geldiği şeklindeki bilimsel açıdan çok önemli soru ister istemez ortaya çıkmaktadır. Her on yılda bir tek tek her tarımsal işletme üzerine, bu işletmedeki tek tek her hayvan üzerine çok ayrıntılı materyaller toplandığından dolayı; kaç adet ve hangi çiftliklerin şehire göç nedeniyle satıldığı veya kiraya verildiği; kaç adet aile efradının, hangi nedenlerden devamlı veya geçici olarak tarımı terk ettiği sorusunu sormak kolaydır. Fakat böylesi sorular sorulmamaktadır. Araştırma, «kır nüfusu 1900'den 1910'a kadar % 59.5'den % 53.7'ye düştü» şeklindeki bürokratik-basmakalıp rakamları aşmamaktadır. Bu araştırmacılar, bu basmakalıp rakamların ardında ne kadar sefalet, baskı ve yıkımın yattığının farkında bile değillerdir. Ve kural olarak burjuva ve küçük-burjuva iktisatçılar kırdan göç ile küçük üreticilerin istisnasız mahvolması arasındaki apaçık bağıntıyı görmek istememektedirler.

(Lenin: *«Tarımda Kapitalizmin Gelişme Yasaları Üzerine Yeni Veriler», Toplu Eserler, cilt 17, s. 800 vd., 818 vd., 1914, Rusça.*)

4 — Kapitalizmin şimdiki bunalım döneminde küçük köylü ekonomisinin akibetleri

1 — **Kapitalist ülkelerde** ekonomik bunalım, tarım bunalımı ile içiçe geçerek, tarımsal metaların fiyatlarının düşmesi ile yıkıma uğrayan, yüksek vergiler, harçlar, kiralar ve tefeci borçları altında inim inim inleyen milyonlarca köylünün korkunç ölçüde yoksullaşmasını hızlandırmaktadır. **Küçük ve orta köylü çiftliklerinin azalma ve küçülme süreci** şiddetle sürmektedir. Tarım krizinin üstesinden gelmek amacıyla burjuva hükümetler, yaşamsal önemdeki gıda maddelerinin ve tarımsal hammaddelerin ekin alanlarını kısıtlama tedbirleri almaktadırlar. Bir dizi kapitalist ülkede, esas olarak büyük kapitalist çiftliklerden oluşan tarımın gittikçe ilerleyen mekanizasyonu, geniş emekçi köylü kitlelerinin hızla yoksullaşmasını daha da teşvik etmektedir.

(*KEYK XI. Oturumunun Tezleri ve Kararları, Carl Hoym Nachfolger Yayınevi, Hamburg-Berlin, s. 5.*)

... Bugünkü bunalım, savaştan bu yana ilk **dünya** ekonomik krizidir. Bu, sadece dünyanın bütün ya da nerdeyse bütün **sanayi** ülkelerini kapsayan bir kriz anlamında bir dünya krizi değildir, — sistematik olarak Almanya'nın ödediği milyarlarca marklık savaş tazminatını organizmasına akıtan Fransa bile, bütün belirtilere göre krize geçmesi zorunlu olan bir durgunluğu önleyememiştir. Bu aynı zamanda **sanayi krizi** ile aynı anda gerçekleşen, dünyanın en önemli **tarım** ülkelerini kapsayan, hammadde ve gıda maddelerinin her türlü üretimi-

ni ilgilendiren tarım krizi ile birlikte bir dünya krizi anlamındadır.

... Bugünkü dünya krizi, genel karakterine rağmen eşitsiz gelişmekte ve şu ya da bu ülkeyi değişik zamanlarda ve değişik oranlarda sarmaktadır. Sanayi krizi önce Polonya, Romanya ve Balkanlar'da başladı. Bütün geçen yıl boyunca oralarda gelişti. Başlayan tarımsal krizin açık belirtileri daha 1928 sonunda Kanada, Birleşik Devletler, Arjantin, Brezilya, Avustralya'da görüldü. Bütün bu dönem boyunca Birleşik Devletler'de sanayi yükselmektedir. 1929 yılının ortasına doğru Birleşik Devletler'de sınai üretim nerdeyse rekor seviyeye ulaşır. Dönüşüm ancak 1929 yılının ikinci yarısından itibaren başlar, ve sonra Birleşik Devletleri 1927 yılı seviyesine geri iten sanayi üretiminin fırtınalı krizi gelişir. Bunu Kanada ve Japonya'daki sanayi krizleri izler. Sonra iflaslar ve kriz Çin ve sömürge ülkelere ulaşır. Buralarda kriz gümüş fiyatının düşmesiyle derinleşir ve feodal beylerin sömürüsü ve çekilmez vergilerle bütünüyle çökertilen köylü ekonomisinin yıkılması, aşırı üretim krizi ile birleşir. Batı Avrupa'da ise kriz ancak bu yılın başlarında gelişmeye başlar, ama her yerde aynı hızla değil, hatta bu dönemde Fransa'da sanayi üretimi hâlâ bir artış göstermektedir...

... Dünya ekonomik krizi... orta ve küçük kapitalist bütün tabakaları batırarak, çiftçi ve işçi aristokrasisinin bütün gruplarını yıkıma uğratarak ve milyonlarca işçi kitlesini açlığa mahkûm ederek yıkıcı etkisini [geliştirir]...

(Stalin: *«SBKP(B) XVI. Parti Kongresine Merkez Komitesinin Siyasi Raporu», Leninizmin Sorunları, 2. Baskı. Vegaar, Moskova 1934, s. 279 vd., 282, 1930.)*

5 — Küçük meta üreticisinin ikili doğası ve onun devrimciliğinin karakteri üzerine Marksizm-Leninizm

Bugün, burjuvazinin karşısında duran bütün sınıflardan yalnızca proletarya, gerçekten devrimci bir sınıftır. Öteki sınıflar çürümekte, sonunda da büyük sanayi ile birlikte ortadan kaybolmaktadırlar; büyük sanayinin özel ve asıl ürünü proletaryadır.

Orta sınıflar, küçük sanayici, küçük tüccar, zanaatçı, köylü, bütün bunlar, burjuvaziye karşı, varlıklarını orta sınıflar olarak yok olmaktan kurtarmak için mücadele ederler. Onun için, bütün bunlar, devrimci değil, tutucudurlar. Hatta gericidirler de, çünkü tarihin çarkını geri döndürmeye çalışırlar. Eğer devrimcilikleri tutarsa, bu ancak proletaryanın saflarına gelip çatan geçişlerini göz önünde tutmaları yüzündendir; onlar böylece, o andaki çıkarlarını değil, gelecekteki çıkarlarını savunurlar, kendilerini proletaryanın görüş açısına yerleştirebilmek için, kendi görüş açılarını terk ederler.

(K. Marx *ve* F. Engels: *«Komünist Manifesto», Marksizm - Leninizmin Küçük Kitaplığı, Vegaar, Moskova 1933, s. 23.*)

Küçük köylüden başlayalım. Küçük köylü, genellikle, Batı Avrupa için, yalnızca tüm köylülerin en önemlisi olmakla kalmaz, ayrıca tüm bu sorun bakımından bize kritik örneği de sağlar. Eğer küçük köylü karşısındaki konumumuzu saptarsak, kırsal nüfusun diğer öğeleri karşısındaki tutumumuzu belirlememizi sağlayan ipuçlarına da sahip oluruz.

Küçük köylüden, burada, onun ailesi ile birlikte kural olarak işleyebileceğinden daha büyük, ve ailenin beslenmesi için zorunlu olandan da daha küçük olmayan bir toprak parçasının sahibini ya da kiracısını —özellikle sahibini— anlıyoruz. Öyleyse bu küçük köylü, küçük zanaatçı gibi, modern proleterden, iş araçlarını henüz elinde bulundurması bakımından ayrılan bir emekçi, yani geçmiş bir üretim tarzının bir kalıntısıdır. Kendi atası olan serf, bağımlı, ya da çok istisnai biçimde, özgür, ama haraç ve angaryaya bağlanmış köylüden, üç bakımdan ayrılır: Birincisi, Fransız Devrimi, onu, toprak beyine borçlu bulunduğu feodal yükümlülük ve hizmetlerden kurtarmış, ve çoğu durumda, hiç olmazsa Ren'in sol kıyısında, toprağını onun kendi mülkiyetine vermiştir. — İkincisi, özyönetimli mera [Mark — ÇN] ortaklığının korumasını ve ona katılımı, böylece eski ortak meradan yararlanma payını yitirmiştir. Ortak mera, ya eski feodal bey, ya da Roma hukukuna dayanan aydınlanmış bürokratik bir yasama tarafından el çabukluğuna getirilmiş, ve böylece küçük köylü, yem satın almaksızın iş hayvanlarını besleme olanağından yoksun bırakılmıştır. Ama iktisadi bakımdan, meradan yararlanmanın yitirilmesi, feodal yükümlülüklerin ortadan kalkmasını fazlasıyla telafi eder; kendilerine ait iş hayvanları olmayan köylülerin sayısı durmadan artar. — Üçüncüsü, bugünkü köylü, bir de eski üretken çalışmasının yarısını yitirmekle ayırdedilir. Eskiden o, ailesi ile birlikte, gereksindiği sanayi ürünlerinin çok büyük bir bölümünü, kendi üretmiş bulunduğu hammaddeler yardımıyla kendi üretiyordu; eksik kalan şeyler, tarım yanında bir zanaat daha yapan ve çoğu zaman

ürünleri takas etme ya da karşılığında hizmet yapma yoluyla ödenen köy komşuları tarafından sağlanıyordu. Aile, ve hele köy, kendi kendilerine yetiyorlar, ve kendileri için gerekli olan şeylerin hemen hepsini üretiyorlardı. Nerdeyse arı durumdaki doğal ekonomiydi bu. Paraya hemen hiç gereksinim duyulmuyordu. Kapitalist üretim, para iktisadî ve büyük sanayi aracıyla, bu duruma son verdi. Ama eğer meradan yararlanma, bunun varlığının temel bir koşulu idiyse, bir sınai yan işletme de bir başka temel koşul idi. Böylece köylü gitgide daha aşağı düşer. Vergiler, kötü hasatlar, miras paylaşmaları, davalar köylüleri birbiri arkasına tefecinin ocağına düşürürler, borçlanma, her biri için, gitgide daha genel ve gitgide daha büyük bir şey olur — kısacası, bizim küçük köylümüz, geçmiş bir üretim tarzının her tür kalıntısı gibi, çaresiz bir biçimde yıkıma mahkûmdur. Geleceğin bir proleteridir.

Böyle bir kişi olarak, sosyalist propagandayı can kulağı ile dinlemesi gerekir. Ama içine işlemiş bulunan mülkiyet duygusu, onu henüz bundan alıkoyar. Kendi bir avuç toprak parçasını korumak için ne kadar sert bir biçimde savaşım verme zorunda kalırsa, umutsuzluk onu oraya ne kadar sıkı bir biçimde kenetler, toprak mülkiyetinin ortaklaşa mülkiyete geçirilmesinden söz eden sosyal-demokrat da ona o kadar, tıpkı tefeci ve avukat gibi, tehlikeli bir düşman olarak görünür.

(F. Engels: *«Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu», 1894. «Küçük Ekonomik Yazılar»dan. Komünizmin Temel Kitapları, cilt 22, s. 136 vd.*)

... «Emekçi ve sömürülen kitlelerin hoşnutsuzluğu artmaktadır» — bu doğrudur, fakat burada yapıldığı gibi küçük üreticilerin hoşnutsuzluğu ile proletaryanın hoşnutsuzluğunu özdeş olarak görmek ve birleştirmek bütünüyle yanlıştır. Küçük üreticilerin hoşnutsuzluğu çoğu kez, **küçük mülk sahipleri olarak varlıklarını korumak** çabasını uyandırmaktadır (ve kaçınılmaz olarak onlarda veya onların önemli bir bölümünde bu çabayı uyandırmak zorundadır), yani varolan sistemin temellerini savunmak ve bu şekilde daha da geriye dönmektir.

... «Onların mücadelesi ve her şeyden önce onların en ileri temsilcisinin —proletaryanın— mücadelesi keskinleşmektedir»... Mücadelenin keskinleşmesi doğal olarak küçük üreticilerde de gerçekleşmektedir. Fakat onların «mücadelesi» **çoğu kez** proletaryaya **karşı** yöneliktir, çünkü, tek başına, küçük üretici [olma — ÇN] durumu bile birçok konuda onun çıkarlarını proletaryanın çıkarlarıyla **keskin bir karşıtlıkta** karşı karşıya getirmektedir. Zaten proletarya **hiç de** küçük burjuvazinin «önder temsilcisi» değildir. Bu bazen söz konusu olsa bile, bu ancak, küçük üretici kendi yıkımının kaçınılmazlığını kavradığında, «kendi bakış açısını **terkederek**, kendini proletaryanın bakış açısına yerleştirdiğinde» mümkündür. **Bugünün** kendi bakış açısını terketmemiş küçük üreticisinin önder temsilcisi, çoğu kez anti-Semit ve çiftlik sahibi, milliyetçi ve Narodnik, sosyal-reformcu ve «Marksizm eleştiricisi»dir...

... Taslak, küçük-burjuvazinin devrimci özünden **olumlu** bir biçimde söz etmektedir (onun proletaryayı «desteklemesi», — bu onun devrimci ol-

duğu anlamına gelmez mi?) ve onun tutucu (ve hatta gerici) karakterinden tek kelime söz etmemektedir. Bu bütünüyle tekyanlı ve yanlıştır.

(Lenin: *«Plehanov'un İkinci Program Taslağı Üzerine Notlar», Toplu Eserler, cilt 5, s. 38 vd.*)

... Tüm politik ekonomi, eğer birileri bundan birşeyler öğrenmiş ise, devrimlerin bütün tarihi, tüm 19. yüzyıl boyunca siyasi gelişmenin bütün tarihi, bize köylünün ya işçi ile birlikte ya da burjuvazi ile birlikte gittiğini öğretiyor. O başka türlü gidemez. Bu doğal olarak bazı demokratları rahatsız edebilir, — bazıları, benim Marksist fesatlıkla köylüleri inkar ettiğimi düşünebilir. Köylüler çoğunluktur, onlar emekçidir — ve kendilerine özgü yolda gidemesinler! Neden?

Eğer neden olduğunu bilmiyorsanız — böyle bir vatandaşa derdim ki — Marksist politik ekonominin başlangıç nedenlerini, bunun Kautsky tarafından ortaya koyuluşunu okuyunuz; 18. ve 19. yüzyılın büyük devrimlerinden herhangi birinin gelişmesi üzerine, 19. yüzyılın herhangi bir ülkesinin siyasi tarihi üzerine düşününüz. Bunlar size nedenin cevabını vereceklerdir. Kapitalist toplumun ekonomisi öyledir ki, onun içindeki egemen güç yalnızca sermaye, ya da onu devirecek proletarya olabilir.

Bu toplumda başka güçler yoktur.

Köylü, bir yarısıyla emekçi, diğer yarısıyla spekülatördür. Köylü emekçidir, çünkü o ekmeğini alın teriyle kazanmaktadır, çünkü onu çiftlik sahipleri, kapitalistler ve tüccarlar sömürmektedir. Köylü spekülatördür, çünkü o ekmeğin satıcısıdır,

ekmek ise, ona sahip olmayanların, sahip olmak için bütün varını-yoğunu feda edeceği zorunlu bir şeydir.

(Lenin: *«Yetişkinlerin Eğitimi Çalışması İçin I. Tüm-Rusya Kongresi», Toplu Eserler, cilt 24. s. 300 vd., Rusça.*)

... Emekçi köylüyü yüzyıllar boyunca çiftlik sahipleri, kapitalistler, tüccarlar, spekülatörler ve **onların** devleti — en demokratik burjuva cumhuriyetler de dahil olmak üzere — baskı altında tutmuşlardır. Emekçi köylüde yüzyıllar boyunca bu zalimlere ve sömürücülere karşı nefret ve düşmanlık gelişmiştir ve yaşamın kendine verdiği bu eğitim, köylüyü, **işçinin** şahsında kapitaliste, spekülatöre, tüccara karşı bir müttefik aramaya **zorlamaktadır.** Fakat aynı zamanda ekonomik koşullar, meta ekonomisinin koşulları, köylüyü (her zaman değil, fakat olayların ezici çoğunluğunda) tüccar ve spekülatör yapmaktadır.

(Lenin: *«Proletarya Diktatörlüğü Çağında Ekonomi ve Politika», Toplu Eserler, cilt 24 [1919], s. 512, Rusça.*)

6 — Devrimin çeşitli aşamalarında köylülüğün rolü sorununa somut-tarihsel yaklaşım Köylü sorununa ilişkin üç şiar

Komintern'in II. Kongresinde köylü sorununa ilişkin bir kararın kabul edildiği, bu karara göre, iktidar uğruna mücadele aşamasında yalnızca köy yoksullarının proletaryanın müttefiki olabileceği ve orta köylülerin ancak tarafsızlaştırılabileceği

söylenmektedir. Bu doğru mudur? Doğrudur. Lenin bu kararı, iktidara doğru yürüyen partileri göz önünde tutarak kaleme almıştır. Biz ise, iktidarı ele geçirmiş olan bir partiyiz. Fark budur. Köylü sorununda, işçilerin köylülerle ittifak sorununda veya köylülüğün tek tek tabakaları ile ittifak sorununda Leninizmin devrimin üç dönemine uygun üç temel şiarı vardır. Söz konusu olan şey, birinci şiardan ikinciye, ikinciden üçüncüye geçişi doğru kavramaktır.

Önceleri, burjuva devrimine doğru giderken, biz Bolşevikler ilk kez köylüler karşısındaki taktiğimizi hazırlarken, Lenin şöyle demişti: Çara ve büyük toprak sahiplerine karşı **tüm** köylülükle ittifak ve Kadet burjuvazinin tarafsızlaştırılması. O zamanlar bu şiarla burjuva devrimine gittik ve kazandık. Bu devrimimizin birinci aşaması idi.

Daha sonra, ikinci aşamaya, Ekim'e doğru giderken, Lenin, yeni duruma uygun yeni şiarı koydu: Proletaryanın **köy yoksulları** ile tüm burjuvaziye karşı ittifakı, ve orta köylülerin **tarafsızlaştırılması.** Bu şiar, iktidar uğruna mücadele eden Komünist Partilerin gereksinim duydukları bir şiardır. Ve onlar, iktidarı ele geçirdikten sonra bile, iktidarı henüz sağlamlaştırmadıkları bir durumda, orta köylülerle bir ittifakı hesaba katamazlar. Orta köylü, bekleyen bir insandır. O kimin daha güçlü olduğuna bakmakta, beklemekte, biz üstünlük kazandıktan, büyük toprak sahipleri ve burjuvaziyi defettikten sonra, bizimle bir ittifaka eğilim göstermektedir. Dedim ya, o orta köylüdür. Bu nedenle biz devrimimizin ikinci aşamasına işçilerin **tüm** köylülükle ittifakı şiarı ile değil; tam tersine proletaryanın **yoksul** köylülerle ittifakı şiarı ile girdik.

Ve daha sonra? Daha sonra iktidarımızı yeterince sağlamlaştırdığımızda, emperyalistlerin saldırılarını püskürttüğümüzde, ve geniş bir sosyalist inşa aşamasına girdiğimizde, Lenin üçüncü şiarı koydu, proletarya ve köy yoksullarının orta köylülükle **sağlam ittifakı** şiarı. Bu şiar, devrimimizin yeni dönemine, geniş inşa dönemine uygun biricik doğru şiardır. Bu, yalnızca şimdi bu ittifakın hesaba katılabileceğinden dolayı doğru değil; aynı zamanda bizim sosyalizmin inşasında milyonlarca değil, aynı zamanda düzinelerce milyonlarla kırsal nüfus ile hareket etmek zorunda olduğumuzdan dolayı da doğrudur. Sosyalizm başka türlü inşa edilemez. Sosyalizm, salt şehri kapsamamaktadır. Sosyalizm, sanayi ile tarımı üretim araçlarının toplumsallaştırılması temelinde birleştirecek bir tarzda ekonominin örgütlenmesidir. Bu iki ekonomi dalının birleşmesi olmaksızın, sosyalizm mümkün değildir.

Leninizmin köylülükle ittifak üzerine şiarları ile ilgili durum böyledir.

Lenin'in Komintern II. Kongresi'nde söylediği mutlak olarak doğrudur, çünkü henüz iktidara doğru yürünüyorsa ya da ele geçirilen iktidar henüz sağlamlaştırılmamışsa, bu durumda yalnızca orta köylülük tarafsızlaştırılarak yoksul köylülükle ittifak hesaba katılabilir. Fakat iktidar alındıktan ve sağlamlaştırıldıktan sonra, inşaya başladıktan sonra ve düzinelerce milyon insanla birlikte hareket etmek zorunlu olduğunda, proletarya ve köy yoksullarının orta köylülükle ittifakı biricik doğru şiardır.

«Proletaryanın köy yoksulları ile ittifakı» eski

şiarından, orta köylülüğün tarafsızlaştırılması eski şiarından, orta köylülükle sağlam bir ittifak şiarına geçiş zaten VIII. Parti Kongremizde gerçekleşmiştir. Ben bu parti kongresinin açılışında Lenin'in konuşmasından bir pasajı aktarmak istiyorum. Pasaj şöyledir:

> «Eski zamanda sosyalizmin en iyi temsilcileri, henüz devrime inandıkları ve teorik olarak devrimi savunduklarında, köylülüğün bir *tarafsızlaştırılmasından* söz etmişlerdir, yani bu orta köylülüğün, proleter devrimi aktif olarak desteklemeseler bile, en azından bizim işimizi engellemeyen bir toplumsal tabakaya dönüştürülmesinden bahsetmişlerdir. Bu soyut teorik görev konuluşu bizim için bütünüyle berraktır. *Ama bu yetersizdir.* Biz *sosyalizmin inşasının* öyle bir *aşamasına* girdik ki, *orta köylülerle ilişkimizi sağlam bir ittifak temeline oturtmak* için kırdaki çalışma tecrübeleri ışığında dayanmamız gereken ana kural ve yönergeleri somut ve ayrıntılı olarak hazırlamak zorundayız.»*

İçinde bulunduğumuz tarihsel dönemde orta köylülük ile sağlam bir ittifakı hesaba katan Partinin siyaseti için teorik temel budur.

Her kim ki Lenin tarafından kaleme alman Komintern II. Kongresi'nin kararı yardımıyla Lenin'in bu sözlerini çürütmek niyetinde ise, bunu açıkça söylemelidir.

Sorun teorik olarak böyledir. Biz Lenin'den yalnızca bir tek parçayı değil, tam tersine bütünü almaktayız. Lenin, köylülükle ilişki üzerine üç şiar koymuştur: birincisi burjuva devrimi dönemi ile ilgili, ikincisi Ekim Devrimi dönemi ile ilgili ve

---

* Hepsinin altını ben çizdim. J. St.

üçüncüsü, Sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasından sonrası ile ilgilidir. Kim bu üç şıarın yerine herhangi bir tek veya temel şıarın geçirilebileceğini sanıyorsa, o yanılgı içindedir.

(Stalin: «*SBKP(B) XIV. Parti Kongresine Merkez Komitesinin Siyasi Faaliyet Raporu*», *Leninizmin Sorunları. Marksist Kitaplık, cilt 5. s. 363-365, Viyana - Berlin 1926.*)

II — BURJUVA-DEMOKRATİK DEVRİMDE TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

1 — Lenin'in burjuva-demokratik devrim döneminde köylülük ile ilgili öğretileri üzerine Stalin

... Bu dönem, birinci Rus devriminden (1905) ikincisine (Şubat 1917) kadar —ve o da dahil olmak üzere— olan zaman dilimini kapsar. Bu dönemin karakteristik belirtisi, köylülüğün liberal burjuvazinin etkisinden kopması, köylülüğün Kadetlere **sırt çevirmesi, yüzünü** proletaryaya, Bolşevik Partiye doğru çevirmesidir. Bu dönemin tarihi, Kadetler (liberal burjuvazi) ile Bolşeviklerin (proletaryanın) köylülük uğrundaki mücadelesinin tarihidir. Bu mücadelenin sonucu Duma dönemi tarafından tayin edildi, çünkü dört Duma dönemi köylülük için uygulamalı bir ders oldu; bu ders, köylülüğe, Kadetlerin elinden ne toprak ne de özgürlük alamayacaklarını, çarın tamamıyla büyük toprak sahiplerinden yana olduğunu, ama Kadetlerin ise çarı desteklediklerini, yardımına güvenebilecekleri tek gücün kent işçileri, proletarya olduğunu apaçık gösterdi. Emperyalist savaş, köylülüğün burjuvaziye sırt çevirmesini, liberal burjuvazinin sovutlanı-

şını tamamlayarak, Duma döneminin dersini sadece doğruladı; çünkü savaş yılları, çardan ve müttefiklerinden barış elde etme umutlarının ne kadar boşuna, ne kadar aldatıcı olduğunu gösterdi. Duma döneminin uygulamalı dersleri olmaksızın proletaryanın hegemonyası imkansız olurdu.

Burjuva-demokratik devrimde işçilerin ve köylülerin ittifakı işte böyle kuruldu. İşte çarlığın devrilmesi için ortak mücadelede proletaryanın hegemonyası (önder rolü), 1917 yılının Şubat Devrimi'ne yol açan hegemonyası işte böyle kuruldu.

Batıdaki burjuva devrimleri (İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya), bilindiği gibi, başka bir yolu izledi. Orada devrimde hegemonya, zayıflığından ötürü bağımsız bir siyasi güç oluşturmayan ve oluşturamayacak da olan proletaryada değil, tam tersine liberal burjuvazideydi. Orada köylülük, feodal düzenden kurtuluşu, sayıca güçsüz ve örgütlenmemiş olan proletaryanın elinden değil, tam tersine burjuvazinin elinden elde etti. Orada köylülük liberal burjuvaziyle ortaklaşa, eski düzene karşı yürüdü. Orada köylülük, burjuvazinin bir yedek gücünü oluşturdu. Orada dolayısıyla devrim, burjuvazinin siyasi ağırlığının muazzam bir şekilde güçlenmesine yol açtı.

Rusya'da ise burjuva devrim tamamıyla taban tabana zıt sonuçlar verdi. Rusya'da devrim, bir siyasi güç olarak burjuvazinin güçlenmesine değil, tam tersine zayıflamasına, onun siyasi yedek güçlerinin artmasına değil, tam tersine, onun temel gücünün yitirilmesine, köylülüğün yitirilmesine yol açtı. Rusya'daki burjuva devrim, liberal burjuvaziyi değil, tam tersine, çevresinde milyonlarca köylü

kitlesini birleştiren devrimci proletaryayı önplana çıkardı.

Diğer şeylerin yanısıra, Rusya'daki burjuva devriminin nispeten kısa bir zaman süresinde proleter devrimine doğru gelişmesi olgusu da bundan ileri gelir. Proletaryanın hegemonyası, proletarya diktatörlüğünün embriyonu ve ona geçiş aşamasıydı.

Rus devrimindeki bu kendine özgü görüngü, Batıdaki burjuva devrimlerinin tarihinde örneği olmayan bu görüngü nasıl açıklanır? Bu kendine özgülük nereden gelir?

Bu, Rusya'daki burjuva devriminin, Batıda olduğundan daha gelişmiş sınıf mücadelesi koşulları altında gelişmesiyle açıklanır; Rus proletaryasının bu dönemde halihazırda bağımsız bir siyasi güce dönüşmüş olmasıyla, oysa proletaryanın devrimci ruhundan korkan liberal burjuvazinin, devrimci ruhun her türlü izini bile yitirmesiyle (özellikle 1905 yılının derslerinden sonra) ve artık çarla ve büyük toprak sahipleriyle devrime karşı, işçilere ve köylülere karşı bir ittifak rotası tutmasıyla açıklanır.

Rus burjuva devriminin kendine özgülüğünü belirleyen şu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:

a) Devrimin arifesinde, Rus sanayiinin eşi görülmemiş ölçüde yoğunlaşması. Örneğin, Rusya'da bütün işçilerin % 54'ünün, 500'den fazla işçi çalıştıran işletmelerde çalıştığı, oysa Kuzey Amerika gibi gelişmiş bir ülkede bütün işçilerin ancak % 33'ünün bu tip işletmelerde çalıştığı bilinir. Bolşevik Partisi gibi devrimci bir partinin varlığı ile birlikte tek ba-

şına bu durumun bile, Rusya işçi sınıfını ülkenin siyasal hayatında muazzam bir güç haline getirdiğini ayrıca tanıtlamaya gerek yoktur.

b) İşletmelerdeki sömürünün korkunç biçimleri ile çarın ücretli katillerinin dayanılmaz polis rejiminin birleşmesi; bu durum, işçilerin her ciddi grevini oldukça önemli bir siyasi eyleme dönüştürüp, işçi sınıfını çelikleştirip, sonuna kadar devrimci bir güç haline getiriyordu.

c) 1905 Devrimi'nden sonra çarlığa uşaklığa ve doğrudan karşı-devrime dönüşen Rus burjuvazisinin siyasi gevşekliği; bu olgu yalnızca Rus burjuvazisini çarlığın kollarına atan Rusya proletaryasının devrimci ruhuyla değil, ayrıca aynı zamanda bu burjuvazinin hükümet ihalelerine doğrudan bağımlılığı ile de açıklanır.

d) Köylerde serfliğin, en iğrenç, en dayanılmaz biçimlerinin kalıntılarının varlığı, bunların büyük toprak sahiplerinin sınırsız iktidarıyla tamamlanması; bu durum, köylülüğü devrimin kollarına itti.

e) Canlı olan her şeyi boğan ve keyfi yönetimiyle kapitalist ve büyük toprak sahibi tarafından ezilmeyi daha da katmerleştiren çarlık; bu durum, işçilerin ve köylülerin mücadelesini bir tek devrimci sel içinde birleştirdi.

f) Rusya'nın siyasi yaşamının tüm bu çelişkilerini derin bir devrimci bunalım içine akıtan ve devrime muazzam bir vuruş gücü kazandıran emperyalist savaş.

Bu koşullar altında köylülük kime yönelebilirdi? Büyük toprak sahiplerinin sınırsız iktidarına karşı, çarın keyfi yönetimine karşı, kendi ekonomi-

sini yıkan mahvedici savaşa karşı kimden destek arayacaktı? Liberal burjuvaziden mi? Ama dört Duma'nın dördünün de uzun yıllar süren deneyimlerinin gösterdiği gibi, o bir düşmandı. Sosyal-Devrimcilerden mi? Sosyal-Devrimciler elbette Kadetlerden «daha iyi»lerdi, ve programları «biraz uygun»du, nerdeyse köylü programıydı; ama Sosyal-Devrimciler yalnızca köylülere dayanmayı düşündüklerine ve düşmanın güçlerini ilk planda aldığı yer olan kentte zayıf olduklarına göre, onlar ne verebilirdi? Ne kırda ne kentte, hiçbir şeyin önünde gerilemeyecek olan, çara ve büyük toprak sahiplerine karşı en ön safta cesaretle mücadele edecek olan, köylülüğün kendini kölelikten, toprağa susamışlıktan, baskıdan ve savaştan kurtarmasına yardım edecek olan o yeni güç neredeydi? Rusya'da hiç böyle bir güç var mıydı? Evet, vardı. Bu, daha 1905 yılında gücünü, sonuna kadar savaşma yeteneğini, cesaretini ve devrimci ruhunu göstermiş olan Rus proletaryasıydı.

Her halükârda, onun gibi bir başka güç daha yoktu, ve başka hiçbir yerde de bulunamazdı.

İşte bu nedenle köylülük, Kadetlere sırt çevirip yüzünü Sosyal-Devrimcilere döndürdükten hemen sonra, kendini Rus proletaryası gibi cesur bir devrim önderinin önderliğine tabi kılmanın zorunluluğunu kavradı.

Rus burjuva devriminin kendine özgü niteliğini tayin eden hususlar bunlardır.

(Stalin: *«Leninizmin Temelleri», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm, Vegaar, Moskova 1932, s. 56 vd.) (Türkçesi için bkz. J. V. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 124-127, İnter Yayınları.*)

2 — 1905-1907 devrimi arifesinde Rus köyünde sınıfsal çelişkilerin iki türü

Angaryadan «kurtulan» köylü, reformcunun elinden öyle boyunduruk altında kalmış, soyulmuş ve hor görülmüş ve kendi toprak parçasına zincirlenmiş olarak çıktı ki, ona tekrar «özgürce» angaryaya geri dönmekten başka yapacak şey kalmadı. Ve köylü, kendisinin eski çiftlik beyinin toprağını işlemeye başladı, beyden kendi toprağını, kendisinden alınan toprak parçalarını «kiraladı» ve açlık çeken ailesine ekmeği ödünç alabilmek için, daha kıştan yaz emeğini kapıladı. Çalışarak ödeme ve borç yanaşmalığı, — işte «özgür emek» gerçekte buydu, bir cizvit papazı tarafından kaleme alınan bir manifestonun sözlerine göre — köylünün «Tanrının nimeti» olarak dilemesi gereken şey buydu.

Reformu hazırlayan ve gerçekleştiren memurların büyük cesareti sayesindeki bu çiftlik sahibinin düzenini koruyan baskıya ek olarak, sermayenin baskısı geldi. Örneğin hiç de sefil bir yarı-reformla değil, güçlü bir halk devrimi ile toprak sahibinin boyunduruğundan kurtulan Fransız köylüsünü bile yere seren paranın gücü, bu paranın gücü, bütün ağırlığıyla yarı-serf köylümüzün üstüne çullandı. Para, her ne pahasına olursa olsun bulunmak zorundaydı: Hem hayırsever reform vasıtasıyla artan vergiler için, hem toprağın kirası için, hem de ürünleri köylülerin ev işini geri plana itmeye başlayan zavallı haldeki sanayi mamulleri satın almak için ve de tahıl vs. satın almak için. Paranın gücü, köylülüğü yalnızca yere sermekle kalmadı, aynı zamanda onları böldü de: muazzam kütle durdurulamayacak bir tarzda yere çalındı ve proleter-

lere dönüştü, azınlıktan ise küçük bir bölümü, az sayıda fakat dayanıklı kulaklar ve ekonomik olarak güçlü köylüler ayrıldılar, köylü çiftliklerini ve köylü arazilerini pençelerine aldılar ve oluşum halindeki köy burjuvazisinin ilk kadrolarını oluşturdular. Reformdan bu yana geçen bütün kırk yıl, bu «köylülüğün ortadan kaldırılması»nın tek bir sürecidir, yavaş, acılı bir neslin tükenme sürecidir. Köylü, bir dilencinin yaşam seviyesine düşürüldü; o, hayvanlarla birlikte aynı yerde kalıyor, paçavralarla giyiniyor, karapazı ile besleniyordu; köylü, sığınacak bir yer bulur bulmaz memleketini terkediyor, hatta, getirdiği gelir, giderlerini karşılamayan toprağını devralmaya hazır olana, üstüne kendisi de para ödeyerek toprak payını satıyordu. Köylüler sürekli açlık çekiyorlar, ve giderek daha sıklaşan bir şekilde tekrarlanan kötü mahsul alımlarmda onbinlercesi açlık ve salgın hastalıklardan kırılıyorlardı.

Bizde şimdi de kırda işler bu durumdadır. Çözüm yolunun nerede aranacağı ve hangi araçlarla köylülerin durumunun düzeltilmesinin mümkün olduğu sorusu gündeme gelmektedir. Küçük köylülük, ancak işçi hareketine katılırsa ve onun sosyalist toplum düzeni için, toprak ve arazinin ve diğer üretim araçlarının (işletmeler, makineler vs.) toplumsal mülkiyete dönüşmesi için mücadelesini desteklerse, kendini sermayenin boyunduruğundan kurtarabilir. Köylülüğü, kapitalizmin saldırısından küçük ekonomiyi ve küçük mülkiyeti koruyarak kurtarma çabası; toplumsal gelişimi yararsız yere durdurmak, köylüyü kapitalizmin egemenliği altında da mümkün olan bir refah hayali ile kandırmak, çoğunluğun zararına azınlığa ayrıcalıklı bir konum

vererek emekçi sınıfları birbirinden ayırmak anlamına gelir. Bu nedenle sosyal-demokratlar daima, köylü toprak paylarının satılamazlığı, kollektif kefalet, köy topluluğundan çıkışın yasaklanması ve herhangi bir toplumsal konumdaki insanların bu topluluğa özgürce kabul edilmesinin yasaklanması gibi anlamsız ve zararlı kuruluşlara karşı mücadele edeceklerdir! Köylümüz, gördüğümüz gibi, yalnızca ve hatta pek o kadar da sermayenin boyunduruğundan değil, büyük toprak sahiplerinin ve serfliğin kalıntılarının boyunduruğundan çekmektedir. Köylülüğün durumunu korkunç bir şekilde kötüleştiren ve onların el ve ayaklarını bağlayan bu zincirlere karşı acımasızca mücadele salt olası değil; aynı zamanda ülkenin tüm sosyal gelişmesinin çıkarı için gereklidir de. Çünkü köylülerin sınırsız yoksulluğu, cahilliği, haklardan yoksunluğu ve aşağılanmaları anavatanımızın tüm yaşamına Asyalılık damgasını vurmaktadır. Ve eğer sosyal-demokrasi bu mücadeleyi her türlü biçimde desteklemek istemezse, görevini yerine getirmeyecektir. Bu destekleme, kısaca, **sınıf mücadelesinin kıra taşınmasında** ifadesini bulur.

Biz, bugün Rus köyünde sınıfsal karşıtlıkların iki türünün yanyana yaşadığını gördük: Birincisi tarım işçileri ile tarım kapitalistleri arasında; ikincisi tüm köylülük ile tüm toprak sahipleri sınıfı arasındadır. Birinci karşıtlık gelişmekte ve büyümektedir; ikincisi ise gittikçe zayıflamaktadır. Birincisi bütünüyle gelecekte durmakta; ikincisi yüksek derecede artık geçmişte durmaktadır. Ve buna rağmen sosyal-demokrasi için tam da bugün ikinci karşıtlık en özsel ve en pratik öneme sahiptir. Tarım ücretli işçisinin sınıf bilincini geliştirmek için

elimize geçen her fırsatı kullanmak zorunda olduğumuz; bu nedenle şehirli işçinin kıra taşınmasına (örneğin buharlı harman makinelerini çalıştıran mekanikler vs.) ve kır işçilerinin iş bulma dairelerine dikkat göstermemizin zorunluluğu — bu kendiliğinden anlaşılırdır, her sosyal-demokrat için bir aksiyondur.

Fakat bizim kır işçilerimiz hâlâ sıkı sıkıya köylülüğe bağlıdır, tüm köylülüğün sefaletini hâlâ çekmektedirler ve bu nedenle kır işçileri hareketi ne şimdi ne de yakın gelecekte genel—ulusal bir öneme ulaşamaz. Buna karşılık serfliğin kalıntılarının ortadan kaldırılması, zümresel hak eşitsizliği ruhunun kökünün kazınması ve milyonlarca ve onmilyonlarca «bayağı halk»ın tüm Rus devlet düzeninden aşağılanması sorunu — bu sorun daha şimdiden genel-ulusal bir öneme sahiptir ve özgürlük için bir öncü savaşçı [olma — ÇN] rolünü kendinde gören bir Parti, böyle bir sorun karşısında pasif kalamaz.

(Lenin: «*İşçi Partisi ve Köylülük*», *Toplu Eserler, cilt IV/I, Berlin 1928, s. 113 vd., 1901.*)

3 — Tarımda serfliğin kalıntılarının ortadan kaldırılmasının iki yolu ve proletaryanın köylülük ile ittifak içinde devrimci yol için mücadelesi

Mücadelenin merkezini, Rusya'da feodal egemenliğin kalıntılarının en önemli örneği ve en sağlam dayanağı olarak feodal latifundiyalar oluşturmaktadır. Meta ekonomisinin ve kapitalizmin gelişmesi bu kalıntıların mutlak bir kesinlikle sonu-

nu hazırlamaktadır. Burada Rusya'ya sadece bir tek burjuva gelişim yolu açık durmaktadır.

Fakat bu gelişmenin biçimleri iki türlü olabilir. Feodal ekonominin kalıntıları, hem çiftliklerin dönüştürülmesiyle, hem feodal latifundiyaların yok edilmesi yoluyla, yani reform yoluyla ya da devrim yoluyla ortadan kaldırılabilir. Burjuva gelişme, süreç içinde giderek burjuvalaşan ve giderek feodal sömürü yöntemlerini burjuva yöntemlerle değiştiren büyük çiftlik beyi ekonomisinin başında yürüdüğü bir tarzda olabilir; devrimci bir yolla feodal latifundiyaların «kamburunu» sosyal organizmadan kesip atan ve sonra onlardan kurtulmuş olarak kapitalist bir çiftlik sahipliği çerçevesinde özgürce gelişen küçük köylü çiftliklerinin başında yürüdüğü bir tarzda da olabilir.

Bu iki objektif olası burjuva gelişme yolunu, Prusya [yolu — ÇN] ve Amerikan [yolu — ÇN] olarak adlandırabilirim. Birinci durumda feodal çiftlik beyi ekonomisi yavaşça burjuva ekonomiye doğru, junker ekonomisine doğru gelişir; burada köylüler küçük bir büyük-köylü azınlığın oluşması uğruna onyıllar boyu çok acılı mülksüzleştirilmeye ve boyunduruk altında tutulmaya mahkûm edilirler. İkinci durumda ise çiftlik beyi ekonomisi yoktur veya bu, feodal mülklere el koyan ve bunları pay eden devrim tarafından parçalanır. Bu durumda köylü egemendir, tarımın itici gücü haline gelir ve kapitalist çiftlik sahibine (Farmer) dönüşür. Birinci durumda gelişmenin ana içeriği, feodal beylerin, junkerlerin, çiftlik sahiplerinin toprakları üzerinde feodal egemenliğin boyunduruğa ve kapitalist sömürüye dönüşmesidir. İkinci durumda belir-

leyici neden, ataerkil köylünün burjuva çiftlik sahibine dönüşmesidir.

Rusya'nın iktisat tarihinde gelişmenin bu her iki biçimi tüm berraklığı ile görülmektedir. Serfliğin kaldırılması dönemini alalım. Çiftlik sahipleri ve köylüler bu reformun uygulanmasının biçim ve tarzı uğruna mücadele ediyorlardı. Her iki taraf da (bilincinde olmaksızın) burjuva ekonomik gelişmenin önkoşullarını savunuyorlardı, ama çiftlik sahipleri, çiftliklerin, çiftlik sahiplerinin gelirlerinin, feodal (boyundurukçu) sömürü yöntemlerinin azami korunmasını güvence altına alan bir gelişme tarzını savunuyorlardı. Köylüler, köylülüğün verili kültürel seviye ve refahında feodal latifundiyaların, tüm feodal ve boyundurukçu sömürü yöntemlerinin ortadan kaldırılmasını ve özgür köylü toprak mülkiyetini olası en yüksek çapta sağlayabilen bir gelişmenin çıkarlarını savunuyorlardı. İkinci yolun seçildiği bir durumda, kapitalizmin ve üretici güçlerin gelişmesinin, çiftlik sahiplerinin istediği doğrultuda bir köylü reformu durumunda olacağından daha geniş ve daha çabuk gerçekleşeceği açıktır. Yalnızca, Marksizme karşı mücadele eden Narodniklerin çizmeye çalıştıkları Marksist karikatürleri, köylülerin topraklarının 1861'de çalınmasını kapitalist gelişmenin teminatı olarak görebilirlerdi. Tam tersine, bu, —pratikte de ispatlandığı gibi— boyundurukçu, yani yarı-feodal kiranın bir teminatı, ve çalışarak ödemeye dayanan, yani Rus tarımında kapitalizmin gelişmesini ve üretici güçlerin gelişmesini olağanüstü geciktiren bir angarya ekonomisinin teminatıydı. Köylüler ile çiftlik sahiplerinin çıkarları arasındaki mücadele (bizim Narodniklerimizin zannettikleri ve hâlâ zan-

netmeye devam ettikleri gibi) burjuvaziye karşı «halk üretimi»nin ve «emek ilkesi»nin bir mücadelesi değildi, tam tersine burjuva gelişmenin Amerikan tarzı için, Prusya tarzına karşı bir mücadeleydi.

Rusya'nın serfliğin bulunmadığı, bütünüyle veya esas olarak özgür köylünün tarım ile uğraştığı bölgelerinde (örneğin reformdan sonra sömürgeleştirilen Volga ötesindeki bozkırlarda, Yeni Rusya'da, Kuzey Kafkasya'da), kapitalist gelişme ve üretici güçlerin gelişmesi, feodal düzenin kalıntıları tarafından ezilen merkezi bölgelerle karşılaştırılamayacak bir şekilde daha hızlı bir tempo ile gerçekleşmiştir.

(Lenin: *«Birinci Rus Devriminde Sosyal - Demokrasinin Tarım Programı», Seçme Eserler, cilt 3. Moskova 1932, s. 169 vd., 1907.*)

4 — Burjuva-demokratik devrimde proletarya ve köylülük

«Devrimin kapsamı» hangi gerçek toplumsal güçlere bağlıdır? Bunun üzerine kafa yordunuz mu beyler? Şu sırada bizim için pek elverişli bir gelişme göstermiş olan, ama bizim için Rusya'nın iç güçleri sorunu söz konusu olduğu sürece, haklı olarak, hepimizin tartışma dışı bıraktığı yabancı siyasal güçleri, uluslararası kombinezonları bir yana bırakalım. Bu iç toplumsal güçlere bakın. Devrime karşı birleşenler, otokrasidir, saraydır, polistir, bürokrasidir, ordudur ve bir avuç yüksek soyludur.

Halkın öfkesi ne denli büyükse, askeri birlikler o denli güvenilmez olurlar, bürokrasi o denli yalpalar. Üstelik, burjuvazi, bir bütün olarak, şimdi devrimden yanadır, özgürlük konusunda ateşli söylevler vermekte ve halk adına ve hatta devrim adına, giderek daha sık konuşmaktadır*. Ama biz Marksistler, hepimiz, hem teoriden biliyoruz ve hem de liberallerimizin ve Zemstvo mensuplarının ve **Osvobojdenye** yandaşlarının örneğinde günbegün, saatbesaat yaşıyoruz ki, burjuvazi devrimi desteklemekte tutarsız, egoist ve korkaktır. Burjuvazi, dar, bencil çıkarları karşılanır karşılanmaz, tutarlı demokratizme «yüz çevirir çevirmez» **(ve bunu daha şimdiden yapmaktadır!)**, yığın halinde, kaçınılmaz olarak karşı-devrime, otokrasiye yönelecek, devrime ve halka karşı dönecektir. Geriye «halk», yani proletarya ve köylülük kalıyor: devrimi sonuna kadar götürmede ancak proletaryaya güvenilebilir, çünkü proletarya demokratik devrimin çok ötesine geçer. Bundan ötürüdür ki, proletarya da cumhuriyet uğruna ön saflarda dövüşür ve burjuvazinin «yüz çevirmemesi» için dikkat etmek gerektiği yolundaki aptalca ve onursuz öğütleri tiksintiyle reddeder. Köylülük, küçük-burjuva unsurları olduğu kadar, çok sayıdaki yarı-proleterleri de kapsar. Bu nedenle köylülük de kararsızdır, dolayısıyla proletarya sıkı bir sınıf partisi içinde toplanmak zorundadır. Ne var ki, köylülüğün kararsızlığı, burjuvazinin kararsızlığından temelden fark-

---

* Kısa bir süre önce Jaurès tarafından *L'Humanite*'de ve Bay Struve tarafından da *Osvobojdenye*'nin 72. sayısında yayınlanmış bulunan Bay Struve'nin Jaurès'e açık mektubu bu bakımdan ilginçtir.

lıdır, çünkü bugün köylülük, özel mülkiyetin mutlak korunmasından çok, özel mülkiyetin başlıca biçimlerinden biri olan büyük toprak mülkiyetine el koyulmasından yanadır. Böylece sosyalist olmayan, ya da küçük-burjuva olmaktan çıkmayan köylülük, demokratik devrimin mükemmel ve en radikal yandaşı olabilir. Köylülük ancak, devrimci olayların aydınlatıcı akışı, burjuvazinin ihaneti ve proletaryanın yenilgisiyle ziyadesiyle erken kesintiye uğramayacak olursa, bu duruma gelebilir. Anılan koşullar altında köylülük, mutlaka devrimin ve cumhuriyetin bir dayanağı haline gelecektir, çünkü ancak muzaffer bir devrim, köylülüğe tarımsal reformlar kapsamı içine giren **her şeyi** verebilir — («Sosyal-Devrimciler»in düşündükleri gibi kapitalizmi ortadan kaldırmak için değil de) yarı-feodalizm bataklığından, baskı ve köleliğin karanlığından kurtulmak için, yaşam koşullarını meta üretimi sistemi içerisinde iyileştirmek ne kadar mümkünse o kadar iyileştirmek için köylülerin istedikleri, düşledikleri ve gerçekten gereksindikleri **her şeyi.**

Üstelik, köylülüğü devrime bağlayan şey, yalnızca tarım koşullarındaki köklü bir dönüşüm umudu değil, genel ve sürekli çıkarlarıdır da. Proletarya ile mücadelesinde bile köylülük, demokrasiye gereksinim duyar, çünkü ancak demokratik bir düzen, bir kütle, bir çoğunluk olarak onun çıkarlarını tam bir biçimde ifade edebilir ve ona üstünlük sağlayabilir. Köylülük ne denli aydınlanırsa (ve Japonya ile savaştan beri bu aydınlanma, onu okulla ölçmeye alışmış pekçok kimsenin farkedemediği bir hızla olmaktadır), tam bir demokratik devrimden yana o denli kararlı ve tutarlı bir tutum

takınır; çünkü burjuvaziden farklı olarak, halkın egemenliğinden korkacak bir şeyi yoktur, tam tersine kazancı vardır. Demokratik cumhuriyet, köylülük o safça monarşiciliğini terketmeye başlar başlamaz, onun için bir ideal haline gelir, çünkü (soylular kamarası vb. ile) bezirgânlık yapan burjuvazinin bilinçli monarşizmi, köylülük için bugün karşı karşıya olduğu aynı hak yoksunluğu, aynı baskı ve aynı bilgisizlik demektir, ancak belki Avrupai-anayasal cilayla biraz parlatılmıştır, o kadar.

Sınıf olarak burjuvazinin, neden doğal ve kaçınılmaz olarak, liberal-monarşist partinin kanatları altına sığınmaya çalışmasının, köylülüğün ise, kütle halinde. devrimci ve cumhuriyetçi partinin önderliği altına girmek istemesinin nedeni budur. Burjuvazinin, neden demokratik devrimi sonuna kadar götürme yeteneğinde olmadığının, ama köylülüğün *neden demokratik devrimi* sonuna kadar götürme yeteneğine sahip olduğunun nedeni budur; ve biz, bütün çabalarımızla ona bunda yardımcı olmalıyız.

Bunun çok açık bir şey olduğu, işin alfabesi olduğu, bütün sosyal-demokratların bunu çok iyi anladıkları yolunda itirazlar yapılabilir. Hayır, durum böyle değildir; bu, burjuvazinin devrimden uzak kalmasının sonucu olarak devrimin «kapsamının zayıflayacağından» söz etme becerisini gösterenler tarafından anlaşılmamıştır. Bu gibi kimseler, ezberledikleri tarım programımızın sözcüklerini yinelemektedirler, ama anlamını kavramamışlardır, çünkü eğer böyle olmasaydı, tüm Marksist dünya görüşünden ve programımızdan kaçınılmaz olarak çıkan proletaryanın ve köylülüğün devrim-

ci-demokratik diktatörlüğü kavramından korkmazlardı; eğer böyle olmasaydı, büyük Rus devriminin kapsamını burjuvazinin gidebileceği sınırlarla kısıtlamazlardı. Bu gibi kimseler, soyut Marksist devrimci laflarını, somut anti-Marksist ve karşı-devrimci kararlarıyla çürütmektedirler.

Köylülüğün muzaffer bir Rus devrimindeki rolünü gerçekten anlayan kimselerin, devrimin kapsamının burjuvazinin ona yüz çevirmesiyle daralacağından söz etmesi mümkün değildir, çünkü gerçekte Rus devriminin gerçek kapsamı, ancak burjuvazi ona yüz çevirdiği ve köylü yığınları aktif devrimciler olarak proletaryanın yanında yer aldığı zaman, burjuva-demokratik devrim dönemindeki gerçek, mümkün olan en yüksek devrimci kapsamına kavuşmaya başlayacaktır. Demokratik devrimimizin tutarlı bir biçimde sonuna kadar sürdürülebilmesi için, devrim, burjuvazinin kaçınılmaz tutarsızlığını etkisiz hale getirebilecek güçlere (yani «Iskra»nın Kafkasyalı yandaşlarının sonuna kadar düşünmedikleri için o çok korktukları şeye, «burjuvazinin devrimden yüz çevirmesi»ni sağlayan güçlere) dayanmalıdır.

Proletarya, zor yoluyla otokrasinin direncini ezmek ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarını kendi yanına çekerek demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, zor yoluyla burjuvazinin direncini kırmak, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, halkın yarı-proleter unsurlarını kendi yanına çekerek sosyalist devrimi yapmalıdır. Yeni-Iskra'cıların devrimin kapsamı üzerine bütün savlarında ve kararla-

rında o denli dar bir biçimde sundukları proletaryanın görevleri, işte bunlardır.

(Lenin: *«Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği»*, *Toplu Eserler, cilt 8, s. 126 vd., 1905.*)

5 — Bolşevizmin tarım programı ve Menşevik belediyeleştirme programının liberal-burjuva özünün teşhiri

Eğer sorunu, demokratik devrim döneminde, sosyal-demokrasinin proletarya ve köylülüğe vermesi gereken basit ve açık öğütler şeklinde ortaya koymaya çalışırsak, RSDİP'nin tarım programı sorunu çok daha açık hale gelecektir.

Birinci öğüt mutlaka şu olacaktır: köylü ayaklanmasının tam zaferi için elinizden geleni yapın. Böyle bir zafer olmaksızın, ne çiftlik sahiplerinin «topraklarını ellerinden» almaktan ne de gerçekten demokratik bir devletin kurulmasından ciddi olarak söz etmek bile olanaksızdır. Ve köylülüğü ayaklanmaya çağıran slogan ancak şu olabilir: Tüm çiftlik sahiplerinin topraklarına el koyulması (geri satın alma sorununu karanlıkta bırakacak genel bir istimlak ya da mülksüzleştirme kesinlikle değil), ve Kurucu Meclis'ten önce, mutlaka Köylü Komiteleri tarafından el koyulması.

Bunun dışındaki herhangi bir öğüt (Maslov tarafından ortaya atılan «istimlak» ve onun tüm belediyeleştirme şiarı dahil), köylülüğü, sorunlarını ayaklanma yoluyla değil, ama çiftlik sahipleriyle pazarlık, gerici merkezi yönetimle pazarlık yoluyla çözmeye çağırmaktır, sorunun devrimci yoldan de-

ğil, bürokratik yoldan çözümü doğrultusunda yapılan bir çağrıdır; çünkü en demokratik bölgesel kuruluşlar ve Zemstvo kuruluşları bile, kendi bölgesindeki çiftlik sahipleri ile hesaplaşacak ve daha sonra Tüm Rusya Kurucu Meclisi tarafından onaylanacak hakları şiddet yoluyla alan devrimci Köylü Komiteleri ile karşılaştırıldıklarında, bürokratik olmaya mahkûmdurlar.

İkinci öğüt mutlaka şu olacaktır: siyasal düzen baştan aşağı demokratikleştirilmedikçe, cumhuriyet olmadıkça ve halkın egemenliği gerçekten güvence altına alınmadıkça, gerek köylü ayaklanmasının kazanımlarını elde tutabilmeyi gerekse daha ileri adımlar atmayı düşünmek saçma olacaktır. İşçilere ve köylülere bu öğüdümüzü özellikle açık ve kesin formüle etmeliyiz ki, kafalarındaki tüm kuşkular, yanlış anlamalar, belirsizlikler ya da gerici bir merkezi yönetim altında büyük toprak mülkiyetinin parçalanması gibi saçmalıkların örtülü varsayımları silinsin. Ve bu nedenle, siyasi öğütlerimizi vurgulayarak önplana çıkarırken, köylülere şunu söylemeliyiz: Toprağı alın, ama daha da ileriye gidin, yoksa büyük burjuvazi ve çiftlik sahipleri tepenize binerler ve sizi gerisin geriye savururlar. Yeni politik kazanımları elde etmeden, bir bütün olarak toprakta özel mülkiyete daha da güçlü yeni bir darbe indirmeden toprağı alamazsınız ve elinizde tutumazsınız. Toplumsal yaşamın tümünde olduğu gibi, politikada da, ileriye gitmemek geriye savrulmak demektir. Ya demokratik devrimin güçlendirdiği burjuvazi (ki demokratik devrim doğal olarak burjuvaziyi güçlendirir), köylülerin ve işçilerin tüm kazanımlarını ellerinden alacaktır, ya da proletarya ve köylü kitleleri kendileri-

ne ileriye doğru yol açacaklardır. Ve bu, cumhuriyet ve halkın tam egemenliği demektir. Bu, —cumhuriyeti kazanma koşuluyla— burjuva-demokratik devrimde olanaklı maksimum olarak ve burjuva demokrasisinin zaferinden sosyalizm için gerçek mücadelenin başlangıcı için doğal ve gerekli ileriye doğru bir adım olarak toprağın tümünün millileştirilmesi demektir.

Üçüncü ve son öğüt şudur: kent ve kırın proleterleri ve yarı-proleterleri, ayrı örgütlenin! Hiçbir mülk sahibine —küçük de olsa, «emekçi» de olsa— güvenmeyin! Meta üetimi sürdüğü sürece, küçük iktisadın çekiciliğine kapılmayın! Köylü ayaklanmasının zaferi ne kadar yakınlaşırsa, köylü mülk sahibinin proletaryanın aleyhine dönmesi o denli yakınlaşır, proletaryanın kendi bağımsız örgütüne sahip olması o denli zorunlu olur, bizim o denli güçlü, o denli inatçı, o denli kararlı, o denli yüksek sesle tam bir sosyalist devrim uğruna çağrıda bulunmamız zorunlu olur. Sonuna dek köylü hareketinin yanındayız; ama bu hareketin başka bir sınıfın hareketi olduğunu, sosyalist devrimi tamamlayabilen ya da tamamlayacak olan **sınıfın** hareketi olmadığını akıldan çıkarmamalıyız. Ekonomik bir eylem olarak toprak dağıtımı konusunda ne yapılmalı sorusunu bir kenara bırakmamızın nedeni budur: bu sorun burjuva toplumunda çözülebilir, ve bu sorunu ancak büyük ve küçük mülk sahipleri çözeceklerdir. Bizi en çok (köylü ayaklanmasının zaferinden sonra ise nerdeyse salt) ilgilendiren şey, kır proletaryasının ne yapması gerektiğidir. Biz, esas olarak bu sorunla ilgilendik ve ilgileneceğiz ve toprağın dengeleyen kullanımı ve benzeri gibi şeyler icat etmeyi, küçük-burjuvazinin ide-

ologlarına bırakıyoruz. Bu soruya, yeni, burjuva-demokratik Rusya'nın temel sorusuna yanıtımız şudur: Kır proletaryası, tam sosyalist devrim için savaşmak üzere kent proletaryası ile birlikte bağımsız olarak örgütlenmelidir.

Dolayısıyla, tarım programımız üç ana bölümden oluşmalıdır. Birincisi, büyük toprak mülkiyetine karşı devrimci bir köylü saldırısı için en kararlı çağrının formüle edilmesi; ikincisi, köylülerin kazanımlarının pekiştirilmesi ve demokrasinin zaferinden sosyalizm uğruna verilecek doğrudan proleter mücadeleye geçiş için hareketin atabileceği ve atması gereken bir sonraki adımın kesin olarak tanımlanması; üçüncüsü ise, köylü ayaklanmasının zaferi yakınlaştıkça daha acil olarak karşımıza çıkan ve daha ısrarlı bir biçimde açık bir formülasyonu gerektiren, partinin proleter sınıf görevlerinin gösterilmesidir.

Maslov'un programı, bugün Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi'nin çözmek zorunda olduğu temel görevlerin hiçbirini çözmemektedir; bu program, şimdiden, derhal, bugünün en anti-demokratik devlet döneminde, köylü hareketini zafere götüren şiarı vermemektedir, — bu program, tarım reformlarını tamamlamak ve pekiştirmek için zorunlu olan politik dönüşümlerin kesin bir tanımlamasını vermemektedir, — en tam ve en tutarlı demokrasi koşullarında tarım reformları alanında zorunlu olan önlemlere işaret etmemektedir, — tüm burjuva-demokratik dönüşümlere karşı Partimizin proleter tutumunun karakterizasyonu yoktur. Bu program, ne «birinci adım»ın koşullarını ve ne de «ikinci adım» ın görevlerini tanımlamamaktadır, tersi-

ne, her şeyi birbirine karıştırmaktadır; haneden mensuplarına ait toprakların varolmayan bir «demokratik devlet»e devredilmesinden başlayıp, merkezi otoritenin demokratik olmayan karakterinden çekinerek çiftlik sahiplerinin topraklarının demokratik belediyelere devredilmesine kadar! Pratik önemi açısından gayri-devrimci olan, yarı-gerici bir merkezi otorite ile yapılacak tamamıyla yapay ve tamamıyla olasısız bir pazarlık varsayımına dayanan bu program, şimdiki anda, Rusya'da demokratik devrimin olanaklı ve düşünülebilir yollarından hiç birinde işçi partisine kılavuzluk edemez.

... Özetleyelim: demokratik devrim koşullarında doğru olan biricik program şudur: Derhal büyük toprak mülkiyetine el koyulmasını ve köylü komitelerinin kurulmasını talep etmeliyiz, bu talebi, sınırlayıcı sakıncalarla birleştirmemeliyiz. Böyle bir talep, gerek proletarya ve gerekse köylülük açısından, bütün koşullarda, hatta en kötülerinde bile, devrimci ve avantajlı bir taleptir. Böyle bir talep zorunlu olarak polis devletinin iflasına ve demokrasinin güçlenmesine götürür.

Ama kendimizi el koyma ile sınırlayamayız. Demokratik devrim ve köylü ayaklanması döneminde, toprağın kayıtsız-koşulsuz millileştirilmesine asla karşı çıkamayız. Sadece, bu talebi, o olmaksızın millileştirmenin proletarya ve köylülük açısından zararlı olabileceği belirli siyasal düzene tam bir şekilde işaret etmekle birleştirmeliyiz.

(Lenin: *«İşçi Partisinin Tarım Programının Gözden Geçirilmesi», Toplu Eserler, cilt 9, s. 71-74, Rusça, 1906.*)

6 — Sosyal-Devrimcilerin programının küçük-burjuva özünün Lenin tarafından teşhiri

Yukarıda tahlil edilen teoriye dayanan Sosyal-Devrimcilerin asgari programı bir ucubedir. Bu «program» iki maddeyi içermektedir: 1 — «Toprak ve arazinin toplumsallaştırılması, yani onun mülkiyetinin tüm topluma geçmesi ve emekçilerin kullanımına geçmesi.» 2 — «Köylülükte her türlü toplumsal örgütlenmenin ve ekonomik kooperatiflerin gelişmesi... («saf» siyasi mücadele için mi?) ... para sermayesinin iktidarından köylülüğün giderek kurtuluşuna [geçiş — ÇN] ... (ve sanayi sermayesinin iktidarına tabi olma mı?) — ve gelecekteki kollektif tarımsal üretime hazırlık.» Bir su damlasındaki güneş gibi bu her iki madde modern «Sosyal-Devrimciliğin» tüm ruhunu yansıtmaktadır. Teoride — düşünülüp taşınılmış, kendi içinde bütünlüklü bir görüşler sistemi yerine devrimci lafazanlık, pratikte — sınıf mücadelesine katılmak yerine şu ya da bu moda çözümcüğe zavallıca sarılma — onların ortaya koydukları bunlardan ibarettir. Toprağın toplumsallaştırılmasını ve kooperatifçiliği asgari programda **yanyana koyabilmek** için, bunu açıkça söyleyelim, çok burjuva cesaretine sahip olmak gerekir. Bizim asgari programımız bir yanda Babeuf, diğer yanda Bay Levitski. Bunun bir benzeri yoktur.

Bu program ciddiye alınabilirse, laf kalabalığı ile kendilerini kandıran Sosyal-Devrimcilere, köylüleri de kandırdıklarını söylemek zorundayız. «Her türlü kooperatiflerin» modern toplumda devrimci bir rol oynadığını ve kollektivizmi hazırladığını,

ama köy burjuvazisinin sağlamlaştırılmasını hazırlamadığını iddia etmek bir sahtekarlıktır. Toprağın toplumsallaştırılmasının, **köylülüğe** minimum olarak, kooperatifler gibi elle tutulacak kadar yakın bir şey olarak gösterilebileceğini iddia etmek, bir sahtekarlıktır. Şimdi toprak ve arazide özel mülkiyetin kaldırılmasının, yalnızca genelde özel mülkiyetin kaldırılmasının dolaysız bir başlangıcı olabileceğini; ne var ki toprak ve arazinin «emekçilerin kullanımına» verilmesinin proletaryayı tatmin etmeyeceğini, çünkü milyonlarca ve onmilyonlarca yere serilen köylünün, ellerinde olsa bile, hiç de toprak işleyecek durumda olmadıklarını her sosyalist bizim Sosyal-Devrimcilerimize açıklayacaktır. Yıkıma uğramış bu milyonlara iş aletleri, hayvan vs. sağlanması, zaten tüm üretim araçlarının toplumsallaştırılması olurdu ve köylü hareketinin serfliğin kalıntılarına karşı hareketini değil, proletaryanın sosyalist devrimini gerekli kılardı. Sosyal-Devrimciler, toprağın toplumsallaştırılmasını, onun burjuva millileştirilmesi ile karıştırmaktadırlar. Bu sonuncusu, soyut konuşulduğunda, kapitalizm temeli üzerinde, ücretli emek kaldırılmaksızın düşünülebilir. Fakat tam da aynı Sosyal-Devrimcilerin örneği, polis devletinde toprağın millileştirilmesi talebini koyarak sınıf mücadelesinin biricik devrimci ilkesinin karartıldığı ve bürokratizmin değirmenine su taşındığı gerçeğini açıkça onaylamaktadır.

Dahası var. Sosyal-Devrimciler, bizim program taslağımızda bulunan talebe karşı çıkarlarsa ayanbeyan gerici olacaklardır: «Köylüyü, toprağı üzerinde tasarrufta bulunmakta sınırlayan tüm yasaların kaldırılması.» Onlar, «köy topluluğu» ilkesi

ve «dengeleştiren ilke» üzerine Narodnik önyargılar nedeniyle, kendi toprağı üzerinde tasarrufta bulunma hakkı gibi bir «temel yurttaş hakkı»nı köylüler için reddetmekte; gerçek köy topluluğunun zümresel kapalılığı karşısında iyiniyetle gözlerini kapamakta; «devlet» tarafından atanan ve onun tarafından desteklenen... kaymakamların polis yasaklarının savunucusu olmaktadırlar. Yalnızca Bay Levitski değil, aynı zamanda Bay Pobyedonossev'in toprağın denkleştirici kullanımı için toplumsallaştırılması hakkında fazla ürkmeyeceklerini sanırız. Çünkü bu talep, hem kooperatiflerin yanında görünmekte, hem de köylülerin kendilerine devlet tarafından geçimlerini sağlamak için verilen toprak payına polissel zincirlenmesini savunmaktadır.

Sosyal-Devrimcilerin tarım programı bütün sosyalistler için bir ders ve uyarı; bazı düşüncesiz insanların doğmadan özgür olma olarak adlandırdıkları düşüncesizliğin ve ilkesizliğin nerelere sürüklediğine çok açık bir örnek olsun. Pratiğe uygulandığı andan itibaren, Sosyal-Devrimcilerin, kararlı bir sosyalist programın konulması için gerekli üç koşuldan hiçbirine sahip olmadıkları görüldü: Ne nihai hedef hakkında berrak bir görüş, ne bu hedefe götüren yolun doğru kavranması, ne de içinde bulunulan anın gerçek durumu ve bu anın önümüze koyduğu en yakın görevler üzerine tam bir görüş. Onlar, toprak ve arazinin toplumsallaştırılmasını burjuva millileştirme ile karıştırmakla; denkleştirici küçük toprak kullanımı şeklindeki ilkel köylü düşüncesini, tüm üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçişi ve sosyalist üretimin örgütlenmesi şeklindeki modern sosyalizmin öğretisi ile birleştirmekle sosyalizmin nihai hedefini yalnızca

karartmışlardır. Sosyalizme götüren yol hakkındaki düşünceleri, en iyi şekilde, sınıf mücadelesinin yerine kooperatiflerin gelişmesini geçirmeleriyle belirlenmektedir. Rusya'da tarımsal evrimin içinde bulunduğumuz andaki değerlendirilmesinde küçük bir ayrıntıyı unuttular: köyümüze ağır bir külfet olan serfliğin kalıntıları. Teorik görüşlerinin ifadesi olan aydınlar, proletarya, köylülük üçlüsü, hiç de daha az ünlü olmayan şu «program» üçlüsü ile tamamlandı: Toprak ve arazinin toplumsallaştırılması — kooperatifler — parsellere zincirle bağlanma.

Bununla, nihai hedefi bir «minimum»a indirgemeksizin, bunu proletaryanın ve küçük üreticilerin bazı geri tabakalarının isteği üzerine onların görüşlerine uydurarak alçaltmaksızın, tüm mücadele eden proletaryaya biricik nihai hedefi gösteren «Iskra»nın programı karşılaştırılsın. Bu hedefe ulaşmanın yolu, şehirde ve kırda aynıdır — bu, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesidir. Fakat bu sınıf mücadelesinden başka köyümüzde bir başka mücadele daha sürmektedir: tüm köylülüğün serfliğin kalıntılarına karşı mücadelesi. Ve **bu** mücadelede proletarya partisi, **tüm** köylülüğü destekleyeceğine söz verirken, köylülüğün devrimci heyecanını gerçek hedefe yönlendirmeye, ayaklanışını gerçek düşmana karşı yöneltmeye çaba gösterecektir. Çünkü Parti, köylülere reşit olmayan insanlar gibi davranılmasını, onlardan yalnızca içinde bulunulan anda ve derhal, ancak serfliğin bütün iz ve kalıntılarının tümüyle ortadan kaldırılmasının, tüm burjuva topluma karşı tüm proletaryanın daha geniş ve zorlu mücadelesi sa-

yesinde yolun ancak temizlenmesinin başarılabileceğinin gizlenmesini onursuzluk ve rezillik olarak değerlendirmektedir.

(Lenin: *«Devrimci Maceracılık»*, *Toplu Eserler*, *cilt 5, s. 223 vd.*)

III — PROLETER DEVRİMİ SIRASINDA TARIM VE KÖYLÜ SORUNU

1 — Proleter devrimi sırasında köylülük ile ilgili olarak Lenin'in öğretileri üzerine Stalin

... Bu dönem, Şubat Devrimi'nden (1917) Ekim Devrimi'ne (1917) kadar olan zaman dilimini kapsar. Bu dönem nispeten kısadır, toplam sekiz ay; ama bu sekiz ay, kitlelerin siyasi aydınlanması ve devrimci eğitimi bakımından, normal anayasal gelişmenin onlarca yılına rahatlıkla eşit tutabilir; çünkü bu sekiz ay, sekiz **devrim** ayıydı. Bu dönemin karakteristik özelliği, köylülüğün daha da devrimcileşmesi, Sosyal-Devrimcilerden hayal kırıklığına uğraması, köylülüğün Sosyal-Devrimcilere **sırt çevirmesi,** köylülüğün, ülkeyi barışa götürebilecek biricik, sonuna kadar devrimci güç olarak proletaryanın etrafında **doğrudan birleşmeye** doğru yeni bir **dönüş** yapmasıdır. Bu dönemin tarihçesi, Sosyal-Devrimcilerin (küçük-burjuva demokrasisinin) ve Bolşeviklerin (proleter demokrasisinin) köylülük uğruna, köylülüğün çoğunluğunun kazanılması uğruna mücadelesinin tarihçesidir. Bu mücadelenin yazgısını koalisyon dönemi, Kerenski dönemi, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el koyulmasını red-

detmeleri, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin savaşın sürdürülmesi uğrundaki mücadeleleri, cephedeki Haziran saldırısı, askerlere ölüm cezası, Kornilov isyanı belirledi.

Daha önceki dönemde, devrimin ana sorunu, çarın ve büyük toprak sahiplerinin iktidarının devrilmesi iken, şimdi, Şubat Devrimi'nden sonraki dönemde, çarın artık olmadığı ve sonu gelmek bilmeyen savaşın ülke ekonomisini baştan aşağı sarstığı ve köylülüğü tamamen mahvettiği dönemde, savaşın tasfiyesi sorunu devrimin ana sorunu haline gelmişti. Ağırlık merkezi, besbelli ki, salt iç sorunlardan ana soruna, savaş sorununa kaymıştı. «Savaşa son!», «Savaştan çıkmalı!» — tükenmiş ülkenin ve her şeyden önce köylülüğün genel haykırışı bu idi.

Ama savaştan çıkmak için, Geçici Hükümeti devirmek, burjuvazinin iktidarını devirmek, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin iktidarını devirmek gerekiyordu; çünkü savaşı «muzaffer son»a kadar uzatmak isteyen onlar, ve yalnızca onlardı. Pratikte, savaştan çıkmak için burjuvaziyi devirmekten başka bir çıkış yolu yoktu.

Bu, yeni bir devrimdi, bir proleter devrimdi; çünkü devrim, emperyalist burjuvazinin en uç sol fraksiyonunu, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin partisini iktidardan süpürüp atıyor, yeni bir iktidarı, proleter iktidarı, Sovyetler iktidarını yaratıyor; devrimci proletaryanın partisini, Bolşeviklerin partisini, emperyalist savaşa karşı ve demokratik barış için mücadelenin devrimci partisini iktidara getiriyordu. Köylülüğün çoğunluğu, işçilerin barış uğruna, Sovyet iktidarı uğruna mücadelesini destekledi.

Köylülük için başka bir çıkış yolu yoktu. Başka bir çıkış yolu olamazdı da.

Böylece Kerenski dönemi, köylülüğün emekçi kitleleri için muazzam bir pratik ders oldu; çünkü Kerenski dönemi, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin iktidarı altında ülkenin asla savaştan çıkamayacağını, köylülerin ne toprak ne de özgürlük yüzü görebileceklerini, Sosyal-Devrimcileri ve Menşevikleri Kadetlerden ayıran tek şeyin bunların tatlı dilleri ve yalancı vaatleri olduğunu, gerçekte ise aynı emperyalist, Kadetçi politikayı izlediklerini, ülkeyi çıkmazdan kurtaracak olan tek gücün ancak Sovyetlerin iktidarı olabileceğini açıkça gösterdi. Savaşın daha da uzatılması sadece bu dersin doğruluğunu onaylıyor, devrime ivme kazandırıyor ve köylü ve asker kitlelerinin milyonlarını proleter devrimi etrafında **doğrudan birleştiriyordu.** Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin soyutlanması çürütülemez bir olgu haline geldi. Koalisyon döneminin pratik dersi olmaksızın proletarya diktatörlüğü imkansız olurdu.

Burjuva devriminin proleter devrime geçmesi sürecini kolaylaştıran koşullar işte bunlardı.

Rusya'da proletarya diktatörlüğü böyle ortaya çıktı.

(Stalin: *«Leninizmin Temelleri», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm, Moskova 1932, s. 60 vd.*)

2 — Proleter devrimde köylülüğün çeşitli tabakalarına karşı proletaryanın görevleri

... Kent proletaryasının, mücadeleye katmak

ya da her halükârda kendi tarafına çekmek zorunda olduğu kırdaki emekçi ve sömürülen kitleler, bütün kapitalist ülkelerde aşağıdaki sınıflarca temsil edilir.

Birincisi, kır proletaryası, geçimlerini kapitalist tarım işletmelerinde ücretli emekle kazanan ücretli işçiler (yanaşmalar, mevsimlik işçiler, gündelikçiler). Bu sınıfın, kır nüfusunun diğer gruplarından ayrı ve bağımsız olarak (siyasi, askeri, sendikal, kooperatif, kültürel vb.) örgütlenmesi, onlar arasında yoğun bir propaganda ve ajitasyonun yükseltilmesi, bu sınıfın Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğü için kazanılması, bütün ülkelerin komünist partilerinin **temel** görevidir.

İkincisi, yarı-proleterler ya da parsel köylüleri, yani geçimlerini kısmen kapitalist nitelikte tarım ve sanayi işletmelerinde ücretli emekle, kısmen de kendilerine ait ya da kiraladıkları ve ailenin gıda maddelerinin ancak bir bölümünü karşılayan küçücük bir toprak parçasını işleyerek sağlayanlar. Emekçi kır nüfusunun bu grubu bütün kapitalist ülkelerde sayıca pek çoktur. Onların varlığı ve özel durumu, burjuvazinin ve II. Enternasyonal'e bağlı sarı «sosyalist»lerinin temsilcileri tarafından üstü örtülmektedir, bunlar işçileri kısmen bilerek aldatmakta, kısmen de küçük-burjuva görüşlerin alışkanlık gücüne körü körüne uyarak bu emekçileri bir bütün olarak «köylüler»in büyük kütlesiyle aynı kefeye koymaktadırlar. Burjuvazi tarafından işçilerin bu şekilde aldatılması, en çok Almanya ve Fransa'da, ama Amerika ve diğer ülkelerde de görülmektedir. Eğer Komünist Partisi faaliyetini doğru örgütlerse, bu grup kesinlikle onun yandaşı olacaktır, çünkü bu yarı-proleterlerin durumu çok

ağırdır ve Sovyetler iktidarı ve proletarya diktatörlüğünden elde edecekleri kazanım muazzam ve dolaysızdır.

Üçüncüsü, küçük köylüler, yani yabancı işgücü kullanmadan, ancak işletmelerinin ve ailelerinin gereksinimlerini karşılayacak kadar küçük toprağı olan ya da bu toprakları kiralayan küçük tarım üreticileri. Bu tabaka, proletaryanın zaferinden hiç şüphesiz ki kazançlı çıkar; işçi sınıfının zaferi, bu kategoriye derhal şu kazanımları sağlar: a) Büyük toprak sahibine kira ödemenin ya da ürünün bir kısmını vermenin (örneğin Fransa'da, İtalya'da métayer'lerde [yarı-kiracı] olduğu gibi) kaldırılması; b) İpotek borçlarından kurtulma; c) Büyük toprak sahiplerinin baskısının ve onlara bağımlılığın-çeşitli biçimlerinden (ormanlardan yararlanma vb.) kalkması; d) Onların işletmelerinin proleter devlet iktidarı tarafından derhal desteklenmesi (tarım gereçlerinden ve proletaryanın mülksüzleştirdiği büyük kapitalist işletmelerin binalarının bir kısmından yararlanma hakkı; tarım tüketim ve üretim kooperatiflerinin, kapitalist rejimde özellikle zengin ve orta köylüler için yararlı olan bu örgütlerin, bundan böyle ilkönce yoksullara, yani proleterlere, yarı-proleterlere ve küçük köylülere yardım edecek örgütler haline gelmesi için, proleter devlet iktidarı tarafından derhal dönüştürülmesi vb.), ve pekçok öteki yararlar.

Aynı zamanda Komünist Partisi şu konuda açık olmalıdır ki, kapitalizmden komünizme geçiş aşamasında, yani proletarya diktatörlüğü döneminde, bu tabaka içinde, en azından kısmen, tam ticaret özgürlüğü ve özel mülkiyet haklarından serbestçe yararlanma yönünde yalpalamalar kaçınılmaz-

dır; çünkü bu tabaka, (küçük ölçüde de olsa) tüketim maddeleri satıcısı olarak, spekülasyonla, mülkiyet alışkanlıklarıyla yozlaşmış durumdadır. Ama sağlam bir proleter politika ile, muzaffer proletaryanın büyük toprak sahipleri ve zengin çiftçilerle son derece kararlı bir şekilde hesaplaşmasıyla, bu tabakanın yalpalamaları vahim bir hal almaz ve bunların geneli itibariyle proleter devrimden yana olduğu olgusunu değiştirmez.

... Bu üç grup birarada, bütün kapitalist ülkelerde köy nüfusunun çoğunluğunu oluşturur. Bu nedenle, proleter devrimin başarısı, sadece kentte değil, kırda da tamamıyla sağlama alınmıştır. Buna karşıt olan düşünce çok yaygındır, ama bu görüş: birincisi, her yolla, kırın bu sınıflarını sömürücülerden, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerden; yarı-proleter ve küçük toprak sahiplerini büyük toprak sahiplerinden ayıran derin uçurumu örtmeye çalışan burjuva ekonomi ve istatistiğinin sistemli yalanıyla ayakta durmaktadır; ikincisi, sarı İkinci Enternasyonal'in ve gelişmiş ülkeler «işçi aristokrasisi»nin emperyalist ayrıcalıklar sonucu yozlaşmış kahramanlarının, yoksul köylüler arasında gerçekten proleter devrimci bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme çalışması yapma acizliği ve böyle bir istek duymamalarıyla ayakta durmaktadır. Oportünistlerin tüm dikkati, burjuva hükümetinin ve burjuvazinin proletarya tarafından devrim yoluyla alaşağı edilmesi üzerinde değil, zengin ve orta köylüler dahil (daha ileride bunların sözü edilecektir), burjuvaziyle teorik ve pratik bir anlaşma tertiplemek üzerinde yoğunlaşmıştır ve yoğunlaşıyor. Üçüncü olarak bu görüş, inatçı, bir önyargı kadar güçlü olan (tüm burjuva-demokratik ve par-

lamenter önyargılara bağlı) bir önyargı gücündeki kavrayışsızlıkla, teorik Marksizm tarafından en iyi şekilde tanıtlanmış ve Rusya'daki proleter devriminin deneyimiyle tamamen gerçeklenmiş olan şu doğrunun; yani sözü edilen, son derece yıldırılmış, bölünmüş, zulme uğramış, bütün ülkelerde, hatta en ilerlemiş olanlarında bile, yarı-barbar yaşam koşullarına mahkûm kılınmış olan, sosyalizmin zaferinde iktisadi, toplumsal ve kültürel olarak çıkarı olan kır nüfusunun bu üç kategorisinin hepsinin, devrimci proletaryayı kararlılıkla desteklemesinin, ancak proletarya siyasal iktidarı ele geçirdikten **sonra**, bu ezilen insanlar kendilerine yardım edecek, onları yönetecek, onlara doğru yolu gösterecek bir öndere, örgütlenmiş, oldukça sağlam ve güçlü bir savunucuya sahip olduklarını **pratik anlamda** bizzat saptadıktan sonra mümkün olduğunun kavranmamasıyla ayakta durmaktadır.

... «Orta köylüler» deyince, yine aynı şekilde küçük toprak parçalarının sahibi olan ya da onları kiralayan, iktisadi anlamda küçük çiftçileri anlamak gerekir, bununla birlikte: **birincisi**, bu topraklar onlara, kapitalist rejimde, genel olarak yalnız ailelerinin geçimini ve işletmelerinin bakımını sağlayacak kıt olanaklar sağlamakla kalmaz; aynı zamanda, hiç olmazsa bereketli yıllarda, sermaye olmaya elverişli belirli bir kazanç fazlası da getirir; **ikincisi**, bu köylüler çoğu kez (örneğin, 2 - 3 işletmeden biri) yabancı işgücü kullanırlar. İleri kapitalist bir ülkedeki orta köylülüğün somut bir örneği, Almanya'daki (1907 sayımına göre) 5 ila 10 hektar büyüklüğündeki işletmeler grubudur; bu grupta tarımsal ücretli işçi kullanan işletmeler, bu gruptaki tüm işletmelerin üçte birini teşkil eder.

Özellikle büyük bir emek harcaması gerektiren (bağcılık gibi) özel kültürlerin daha gelişmiş olduğu Fransa'da, yukarıda sözü edilen bu grup, muhtemelen daha önemli sayıda yabancı, paralı işgücü kullanmaktadır.

Devrimci proletarya, —en azından yakın bir gelecekte ve proletarya diktatörlüğü döneminin başlangıcında— bu tabakayı [orta köylüleri — ÇN] kendi tarafına kazanmayı kendine görev edinemez; bilakis onu etkisiz kılmakla, yani proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelede bu tabakanın tarafsız kalmasını sağlama almakla yetinmek zorundadır. Bu tabakanın bu iki güç [proletarya ile burjuvazi — ÇN] arasında yalpalaması kaçınılmazdır; ve yeni dönemin başlangıcında, gelişmiş kapitalist ülkelerde, bu tabaka öncelikle burjuvaziye eğilim gösterecektir. Çünkü burada mülk sahibinin dünya görüşü ve duyguları ağır basar; spekülasyon, ticaret «özgürlüğü» ve mülkiyette doğrudan çıkarı vardır; ücretli işçiler ile karşıtlık doğrudan ortaya çıkar. Muzaffer proletarya, kiraları ve ipotekleri kaldırarak, bu tabakanın durumunu derhal iyileştirecektir. Proleter devlet iktidarı, kapitalist ülkelerin çoğunluğunda tüm özel mülkiyeti derhal ortadan kaldırma yolunu asla tutmamalıdır. Her halükârda bu iktidar, küçük ve orta köylülüğe, yalnız kendi topraklarını elde tutmalarını değil, ayrıca (kiranın kaldırılmasıyla) mutat olarak kiraladıkları toprakların tüm alanını kendi topraklarına katmalarını güvence altına alacaktır.

Burjuvaziye karşı girişilen amansız mücadelenin yanısıra alınacak bu tür önlemler, tarafsızlaştırma siyasetinin başarısını tamamen garanti eder. Proleter devlet iktidarı, kollektif tarım işletmesine

geçişi, son derece ihtiyatla ve gayet tedricen, örneklerin gücüyle, orta köylülere karşı en küçük bir zor kullanmaksızın gerçekleştirmelidir.

... «Büyük köylüler» olarak, yanlarında kural olarak birçok ücretli işçi çalıştıran ve «köylülük» le ancak düşük kültür düzeyleri, yaşam biçimleri, bir de kendi işletmelerinde bizzat çalışmalarıyla bağlı olan tarımdaki kapitalist girişimciler görülmelidir. Devrimci proletaryanın doğrudan ve kesin düşman olan burjuva katmanlar içinde en kalabalığı budur. Komünist Partisi, kırdaki çalışmasında esas dikkati, bu tabakaya karşı mücadeleye, kır nüfusunun emekçi ve sömürülen çoğunluğunu bu sömürücülerin manevi ve siyasi etkisinden kurtarmaya vs. yöneltmelidir.

Proletaryanın kentlerdeki zaferinden sonra, bu tabakanın karşı-devrimci nitelikte her çeşit direnme, sabotaj ve doğrudan doğruya silahlı mücadeleye başvurması kaçınılmazdır. Bu nedenle proletarya derhal, bu tabakayı tamamen silahsızlandırmak ve —sanayideki kapitalistleri devirmenin yanısıra— ilk karşı koyma girişiminde ona en kesin, en amansız, en ağır darbeyi vurmak için gerekli güçlerin manevi ve örgütsel hazırlığına girişmelidir. Bu amaçla kır proletaryasını silahlandırmak, kırda, içinde sömürücülere yer olmayan, ama proleterler ve yarı-proleterlerin ağır basacağı sovyetler örgütlemek zorunludur.

Ama büyük köylülerin bile topraklarının istimlak edilmesi, muzaffer proletaryanın dolaysız görevi asla olamaz; çünkü bu işletmelerin toplumsallaştırılmasının maddi, özellikle teknik ve sosyal önkoşulları da henüz eksiktir. Tek tek durumlarda, muhtemelen istisnai hallerde, büyük köylülerin

topraklarından tarlalar halinde kiralanabilen ya da çevredeki küçük köylüler için özellikle zorunlu olan bir kısmı müsadere edilecektir; aynı zamanda, bazı koşullar altında, küçük köylülere, büyük toprak sahiplerine ait tarım makinelerinin bir kısmını parasız kullanmak hakkı da tanınmalıdır. Ama, kural olarak, proleter devlet iktidarı, büyük köylülerin topraklarını ellerinde bırakmalı, ancak emekçilerin ve sömürülenlerin iktidarına karşı koydukları zaman müsadere etmelidir. Büyük köylüye karşı mücadelenin bir dizi özel koşullar yüzünden çapraşık bir hal alıp uzadığı Rusya proleter devriminin deneyimleri, her halde, bu tabakanın en küçük bir direnme girişimi sonunda hakettiği dersi alınca, proleter devletin verdiği görevleri dürüstçe yerine getirmeye yetenekli olduğunu, hatta, her emekçiyi savunan ve asalak zenginlere karşı amansız davranan bir iktidar önünde, çok yavaş olsa bile, saygı duymaya başlayabileceğini göstermiştir.

Burjuvaziyi yenmiş proletaryanın, Rusya'nın büyük köylülerine karşı mücadelesini karmaşık hale sokan ve yavaşlatan özel koşullar, esas olarak, Rus devriminin 25 Ekim (7 Kasım) 1917 ayaklanmasından sonra köylülüğün tümünün çiftlik sahiplerine karşı dikildiği «genel demokratik», yani aslında burjuva-demokratik bir mücadele aşaması geçirmiş olmasından; ve sonra kent proletaryasının sayıca ve kültürce zayıflığından, son olarak, ülkenin muazzam büyüklüğünden ve ulaştırma olanaklarının son derece kötü olmasından ileri gelmiştir. Hareketi yavaşlatan bu koşullar gelişmiş ülkelerde bulunmadığına göre, Avrupa ve Amerika'nın devrimci proletaryası, büyük köylülerin direnişi üzerinde zaferi, böyle bir direnişin en küçük ola-

sılığını tamamen bertaraf etmeyi daha enerjik bir şekilde hazırlamalı ve çok daha hızlı, çok daha kesin bir şekilde tamamlamalıdır. Bu, acil bir zorunluluktur; çünkü, böyle tam, mutlak tam bir zafer kazanılmadan önce, kır proleteri, yarı-proleter ve küçük çiftçi yığınlar, proleter devlet iktidarını tam sağlamlaşmış saymayacaklardır.

(Lenin: *«Tarım Sorunu Üzerine Tezlerin İlk Taslağı»*, *Toplu Eserler*, *cilt 15*, *s. 329 vd.*)

3 — Proleter devrimi döneminde Leninizmin köylü sorununa ilişkin şiarı ve bu şiarın Ekim Devrimi'nde gerçekleştirilmesi

Gördüğünüz gibi Lenin, burjuva-demokratik devriminin hazırlanma dönemindeki birinci stratejik slogan ile, Ekim'in hazırlanma dönemindeki ikinci stratejik slogan arasındaki derin farkı defalarca vurgulamıştır. Birincisinde slogan: **bütün köylülükle** birlikte otokrasiye karşı, ikincisinde slogan: **yoksul köylülükle** birlikte burjuvaziye karşı.

Burjuva devrimin sonuna kadar götürülmesinin Ekim'den sonraki tüm bir döneme yayılmış olması, burjuva devrimi sonuna kadar götürdüğümüz ölçüde «tüm» köylülüğün bize sempati duymadan edememiş olması olgusu, bu olgu, yukarıda da dediğim gibi, Ekim'e **yoksul köylülükle** birlikte yürüdüğümüzü ve Ekim'de onunla birlikte yendiğimizi; kulakların direnmesine (ki onlar da köylüdür) ve orta köylülüğün kararsızlığına karşın, Ekim'de **yoksul** köylülükle birlikte burjuvazinin iktidarını devirdiğimizi ve (hedeflerinden biri burju-

va devrimi sonuna kadar götürmek olan) proletaryanın diktatörlüğünü kurduğumuzu söyleyen temel tezi en küçük bir şekilde değiştirmez.

Bu açıktır.

Mektubunuzda daha aşağıda şöyle yazıyorsunuz:

> «'Ekim'e, orta köylülüğü tarafsızlaştırarak, yoksul köylülük ile ittifak sloganıyla geldiğimiz iddiası' doğru mudur? Hayır, doğru değildir. Yukarıdaki mülahazalardan ve Lenin'den alıntılardan çıkan sonuç şudur ki, bu slogan, ancak, 'köylülüğün bağrında sınıf ayrımı olgunlaştıktan sonra' (Lenin), yani '1918 yazında ve sonbaharında' ortaya çıkabilirdi.»

Bu alıntıdan şu çıkmaktadır ki, Parti, orta köylüyü tarafsızlaştırma yolunu Ekim'e hazırlık döneminde değil, Ekim sırasında da değil, ama Ekim'den sonra ve özellikle 1918'den sonra yoksul köylü komiteleri döneminden sonra tutmuştur. Bu, **tamamen yanlıştır,** Yan-ski yoldaş. Tam tersine, orta köylülüğün tarafsızlaştırılması siyaseti, yoksul köylü komitelerinden sonra, 1918'den sonra başlamamış, o zaman **bitmiştir.** Bizim pratiğimizde, orta köylünün tarafsızlaştırılması siyaseti, 1918'den sonra **değiştirilmiştir** (yoksa o siyaset uygulamaya koyulmuş değil). 1918'den sonra, 1919 Mart'ında Partimizin VIII. Kongresini açarken Lenin şöyle diyordu:

> «Eskiden sosyalizmin en iyi temsilcileri — devrime hâlâ inandıkları ve teorilerinde devrime hizmet ettikleri sırada — *köylülüğün tarafsızlaştırılmasından,* yani orta köylülüğün, proleter devrime fiilen yardım eden bir toplumsal tabaka olmaya-

caksa, her halükârda bu devrime engel olmayan ve düşmanlarımızın safına geçmeyen bağımsız bir toplumsal tabaka haline getirilmesi gereğinden söz ederlerdi. Sorunun bu biçimde soyut ve teorik konuşu, bizim için tamamen açıktır. *Ama yeterli değildir.* Biz artık *sosyalizmi kurma aşamasına* girmiş bulunuyoruz. Ve bu aşamada, ülkenin tarım bölgelerindeki deneyimlerimizle doğruluğu tanıtlanan kural ve temel direktifleri, somut ve ayrıntılı olarak hazırlamamız ve orta köylüyle sağlam bir ittifak alanı üzerine yerleşmek için bir kural ve direktiflerden esinlenmemiz gerekir.»*

Gördüğünüz gibi, bu sözlerden, sizin mektubunuzda söylediklerinizin tam tersi bir anlam çıkmaktadır; üstelik siz, burada, Partimizin **gerçek** pratiğini, tarafsızlaştırmanın **başlangıcını** ve **sonunu** birbirine karıştırarak, altüst ediyorsunuz.

Burjuvazi devrilirken, Sovyet iktidarı henüz sağlamlaşmamışken, orta köylü, ağlayıp sızlıyor ve devrim ile karşı-devrim arasında taraf seçmede kararsız kalıyordu; dolayısıyla o sıra, onu tarafsızlaştırmak gerekiyordu. Burjuvazinin «gerçekten» devrildiğini, Sovyet iktidarının güçlenip kök saldığını, kulağın mağlup edildiğini ve Kızıl Ordunun içsavaş cephelerinde muzaffer olmaya başladığını anlamaya başlayınca, orta köylü bize dönmeye başladı. İşte bu dönüşten sonradır ki, Lenin'in, Partinin VIII. Kongresinde formüle ettiği Partinin üçüncü stratejik sloganı mümkün olmuştur: yoksul köylülüğe dayanarak ve orta köylüyle sağlam ittifak içinde — sosyalizmi kurmak için ileri.

Herkesçe bilinen bu olguyu siz nasıl unutabildiniz?

---

* *Lenin:* «18 Mart'ta Parti Kongresini Açık Konuşması», Toplu Eserler, cilt 24, s. 114.

Mektubunuzdan çıkan bir başka anlam da, proleter devrime **geçiş sırasında** ve bu devrimin zaferini izleyen **ilk günlerde,** orta köylünün tarafsızlaştırılması siyaseti yanlıştı, yersizdi ve bu yüzden de kabul edilmemeliydi [şeklindedir — ÇN]. Bu **tamamen yanlıştır,** Yan-ski yoldaş. Mesele bunun tam tersidir. Orta köylü, tam da burjuvazinin devrilmesi sırasında ve proletaryanın iktidarı sağlamlaşana kadar en çok tereddüt eden ve direnendir. Yoksul köylülükle ittifak ve orta köylünün tarafsızlaştırılması, tam da bu dönemde gereklidir.

(Stalin: *«Partinin Köylü Sorunundaki Üç Temel Sloganı Üzerine», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm. Moskova 1932, s. 392 vd., 1927.*)

4 — Proleter devrimde Bolşevizmin tarım programı

a) Kent ve kırdaki bütün büyük toprak mülkiyetine (özel mülklere, kilise ve manastır mülklerine, vb.) el koyulması ve proletarya tarafından millileştirilmesi ve ormanlar, yeraltı zenginlikleri, sular vb. de dahil olmak üzere bütün devlet ve belediye mülklerinin konseylere devri ve bütün toprak ve arazilerin daha sonra millileştirilmesi.

b) Büyük toprak mülkiyetinin varolan bütün üretim aygıtına el koyulması; binalar, makineler ve başka demirbaş, büyükbaş hayvanlar, tarımsal ürünleri işleyen işletmeler (büyük değirmenler, peynir üretimi, mandıralar, kurutma tesisleri vb.)

c) Büyük çiftliklerin, özellikle örnek çiftlikler ve büyük ekonomik öneme sahip çiftliklerin, yö-

netilmek ve Sovyet çiftlikleri oluşturulmak üzere proletarya diktatörlüğü organlarına devri.

d) Büyük toprak sahipleri ve başka toprak sahiplerinin el koyulan topraklarının bir bölümünün, özellikle daha önce bu toprak parçalarının köylülerce yarıcı usulüyle işlendiği ve onların ekonomik bakımdan köleleştirilmesinin bir aracı olduğu yerlerde, köylülere (yani onların yoksul tabakalarına ve kısmen orta tabakalarına da) devredilmesi. Toprağın hangi bölümünün köylülere devredileceği, ekonomik amaca uygunluk ve köylüleri tarafsızlaştırma ve proletaryanın davasına kazanma zorunluluğu tarafından belirlenecektir; dolayısıyla toprak ve arazinin bu bölümü değişik koşullara uygun olarak farklı olmak zorundadır.

e) Toprağı köylülerin elinde tutmak ve onun kapitalistlerin, toprak spekülatörlerinin vb. eline geçmesini önlemek için, toprak alım ve satımının yasaklanması. Bu yasağı çiğneyenlere karşı enerjik biçimde mücadele.

f) Tefecilikle mücadele, tefeci nitelikteki borç sözleşmelerinin iptali, köylülüğün sömürülen tabakalarının borçlarının silinmesi, yoksul köylülerin vergiden bağışık tutulması vb.

g) Tarımda üretici güçlerin geliştirilmesi için büyük boyutlu devlet önlemleri; tarımın elektriklendirilmesi, traktör imalatı, kimyasal gübre maddelerinin üretilmesi, yüksek kaliteli tohumluk ve damızlık büyükbaş hayvanların Sovyet çiftliklerinde yetiştirilmesi, tarım ıslah kredilerinin geniş çapta örgütlenmesi vb.

h) Tarımsal kooperatiflerin ve köydeki her

türlü kollektif üretimin (üretim kooperatifleri, komünler vb.) teşvik ve finanse edilmesi. Köylü kitlelerinin bağımsızlığı temeli üzerinde köylülüğün kooperatiflerde birleşmesi (satışın, alımın ve kredinin kooperatif biçimde örgütlenmesi) doğrultusunda sistemli propaganda; büyük işletmenin teknik ve ekonomik üstünlüğü sayesinde, en büyük ekonomik yararı getiren ve emekçi köylülerin en geniş yığınları açısından sosyalizme geçişin en kolay [yoldan olmasını — ÇN] mümkün kılan tarımsal büyük üretim biçimlerine geçilmesi için propaganda yapılması.

(*Komünist Enternasyonal Programı, IV. Bölüm, 3. Kapitel, s. 40 vd.*)

IV — PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ ALTINDA KÖYLÜLÜK VE ONUN SOSYALİST DÖNÜŞÜMÜNÜN YOLLARI

1 — Sovyet iktidarı altında köylülük ile ilgili olarak Lenin'in öğretileri üzerine Stalin

Daha önceleri, devrimin birinci döneminde, çarlığın devrilmesi, ve daha sonra, Şubat Devrimi'nden sonra, her şeyden önce, burjuvaziyi devirerek emperyalist savaştan çıkma esas hedef olmasına karşılık, şimdi, içsavaşın tasfiyesinden ve Sovyet iktidarının sağlamlaştırılmasından sonra, iktisadi inşanın sorunları önplana çıktı. Millileştirilmiş sanayii güçlendirmek ve geliştirmek; bu amaçla sanayii ve köylü ekonomisini devletçe düzenlenen ticaretle birbirine bağlamak; teslimat yükümlülüğünün yerine ayni vergiyi geçirmek ve sonra da ayni vergiyi giderek azaltarak sanayi ürünlerinin köylü ekonomisinin ürünleriyle değişimine ulaşmak; ticareti canlandırmak ve köylülüğün geniş kitlelerini çekerek kooperatifleri geliştirmek — sosyalist ekonominin temellerinin kurulması yolunda iktisadi inşanın ivedi görevlerini Lenin böyle çiziyordu.

Bu görevin, Rusya gibi bir köylü ülkesinin gü-

cünü aşabileceği söyleniyor. Hatta bazı kuşkucular, bunun düpedüz ütopik olduğunu, gerçekleştirilemez olduğunu, çünkü köylülüğün olduğunu, küçük üreticilerden oluştuğunu ve bu yüzden de sosyalist üretimin temelinin örgütlenmesine çekilemeyeceğini söylüyorlar.

Ama kuşkucular yanılıyorlar, çünkü verili durumda tayin edici öneme sahip belli hususları hesaba katmıyorlar. Bu hususlardan en önemlilerini inceleyelim.

Birincisi. Sovyetler Birliği'nin köylülüğü, Batının köylülüğüyle karıştırılmamalıdır. Üç devrimin okulundan geçmiş ve proletarya ile birlikte ve başında proletarya olmak üzere çara ve burjuvazinin iktidarına karşı mücadele etmiş bir köylülük, toprağı ve barışı proleter devrimin elinden elde etmiş olan ve bundan dolayı da proletaryanın yedek gücü haline gelmiş bir köylülük — böyle bir köylülük, burjuva devrimi sırasında liberal burjuvazinin önderliği altında mücadele etmiş olan, toprağı bu burjuvazi sayesinde elde etmiş ve bundan dolayı da burjuvazinin bir yedek gücü haline gelmiş olan bir köylülükten mecburen farklı olmak zorundadır. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletarya ile siyasi dostluğa ve siyasi işbirliğine yüksek değer vermeyi öğrenen ve özgürlüğünü bu dostluğa ve işbirliğine borçlu olan Sovyet köylülüğü, proletarya ile iktisadi işbirliğine özellikle elverişli olmak zorundadır.

Engels söyle diyordu:

> «Siyasi iktidarın sosyalist parti tarafından ele geçirilmesi, pek uzak olmayan bir geleceğin meselesi haline gelmiştir. Ama siyasi iktidarı ele geçir-

mek için bu partinin önce kentten kırlara geçmesi, kırda bir güç haline gelmesi gerekiyor.»*

O bunu geçen yüzyılın doksanlı yıllarında, Batının köylülüğüyle ilgili olarak yazıyordu. Üç devrim sürecinde bu alanda muazzam bir çalışma yapmış olan Rus komünistlerinin, kırda, Batıdaki yoldaşlarımızın hayallerinden bile geçirmedikleri bir nüfuz kazanmakta ve bir üs oluşturmakta şimdiden başarı sağladıklarını tanıtlamanın gereği var mı? Bu durumun, Rusya'da işçi sınıfı ile köylülük arasındaki iktisadi işbirliğini örgütlemeyi temelden kolaylaştırmak zorunda olduğu nasıl yadsınabilir?

Kuşkucular, küçük köylülerden daima, sosyalist inşa ile bağdaşmayan bir etken olarak söz ediyorlar. Oysa Engels'in, Batının küçük köylüleri hakkında söylediklerini bir dinleyelim:

«Ve biz kesinlikle küçük köylüden yanayız; onun yazgısını daha katlanılabilir kılmak, eğer aklı yatmışsa kooperatife geçişini kolaylaştırmak, ve hatta, eğer aklı henüz yatmamışsa, meseleyi enine boyuna düşünmek için parseli üzerinde uzun bir düşünme zamanı bırakmak için, elden gelen izin verilebilir her şeyi yapacağız. Biz bunu yalnızca, kendi başına çalışan küçük köylüyü dolaylı olarak kendimizden saydığımızdan değil, ayrıca aynı zamanda doğrudan parti çıkarları için de yapıyoruz. Proletarya içine gerçekten düşmekten kurtarabileceğimiz, henüz köylü olarak kazanabileceğimiz köylülerin sayısı ne kadar büyük olursa, toplumsal dönüşüm de o kadar hızlı ve kolay olacaktır. Bu dönüşüm için, kapitalist üretimin her yerde en son sonuçlarına kadar gelişmesine, son küçük zanaatçı-

* Bkz. *Fr. Engels*, «Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu». Engels, «Küçük Ekonomik Yazılar»dan, Komünizmin Temel Kitapları, cilt 22, s. 134.

nın, son küçük köylünün, kapitalist büyük işletmenin kurbanları durumuna düşmelerine dek beklemeye zorlanmak, bize hiçbir yarar sağlamaz. Bu amaçla köylülerin çıkarları doğrultusunda kamusal kaynaklardan yapılacak maddi özveriler, kapitalist ekonomi açısından sadece sokağa atılmış para olarak görülebilir, ama yine de bu paralar mükemmel bir yatırımdır, çünkü genel toplumsal yeniden örgütlenme harcamalarında belki on kez daha büyük bir pay tasarruf ederler. Dolayısıyla, bu anlamda köylülere karşı oldukça liberal davranabiliriz.»*

Engels, Batının köylülüğünü kastederek bunları söylüyordu. Ama Engels'in söylediklerinin, proletarya diktatörlüğü ülkesinde olduğu kadar hiçbir yerde bu kadar kolayca ve bu kadar tam olarak gerçekleştirilemeyeceği açık değil midir? «Dolaylı olarak kendimizden saydığımız kendi başına çalışan küçük köylülerin» bizim tarafımıza geçişini sağlamak, bunun için zorunlu «maddi özveriler» yapmak ve bunun için gerekli «köylülere karşı oldukça liberal tavrı» pratiğe koymanın, ancak Sovyetler Birliği'nde derhal ve tamamen mümkün olduğu, köylüler yararına bu ve benzeri önlemlerin Rusya'da daha bugünden uygulandığı açık değil midir? Bu durumun da, Sovyet ülkesinde iktisadi inşayı kolaylaştıracağı ve ilerleteceği nasıl yadsınabilir?

İkincisi. Rusya'daki tarım, Batının tarımı ile karıştırılmamalıdır. Orada tarımın gelişmesi, kapitalizmin her zamanki çizgisini izler, bir uçta büyük çiftlikler ve özel kapitalist latifundiyalarla, öteki uçta yoksulluk, sefalet ve ücret köleliği olmak üzere köylülüğün derin bir farklılaşması ko-

* Aynı yerde, s. 149 vd.

şullarında olur. Dolayısıyla orada çökme ve çürüme tamamıyla doğaldır. Rusya'da ise başkadır. Bizde tarımın gelişmesi, bu yolu izleyemez; sadece Sovyet iktidarının varlığı ve en önemli üretim aletlerinin ve araçlarının millileştirilmiş olması bile böyle bir gelişmeye izin vermez. Rusya'da tarımın gelişmesi başka bir yoldan yürümek zorundadır; milyonlarca küçük ve orta köylünün kooperatiflerde birleşmesi yolunu, kırda, devletin tanıdığı tercihli kredilerle desteklenen kitlesel kooperatiflerin gelişmesi yolunu izlemek zorundadır. Lenin, kooperatifçilik üzerine yazılarında, bizde tarımın gelişmesinin yeni bir yoldan yürümek zorunda olduğuna; köylülerin çoğunluğunun kooperatifler aracılığıyla sosyalist inşaya çekilmesi yolunu, ilkönce sürüm alanında ve daha sonra tarımsal ürünlerin üretimi alanında da giderek kollektivizm ilkelerinin tarımın içine işlemesi yolunu izlemek zorunda olduğuna isabetle işaret etmiştir.

Bu bakımdan tarım kooperatiflerinin faaliyetiyle bağlantı içinde kırda gözlemlenen bazı yeni görünümler son derece ilginçtir. Tüm-Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği içinde, tarımın tek tek dalları için, keten, patates, yağ vb. üretimi için büyük geleceği olan yeni büyük örgütler ortaya çıkmıştır. Bunlar arasında örneğin Keten Merkezi, köylü keten yetiştiricilerini tüm bir ağla kucaklamaktadır. Keten Merkezi köylülere tohum ve üretim araçları sağlamakta, sonra bu köylülerden ürettikleri tüm keteni satın almakta ve bunu toptan pazara sürmektedir; köylülere kazançtan pay sağlamakta ve böylece köylü iktisadını Tüm-Rusya Tarım Kooperatifleri Birliği aracılığıyla devlet sanayiine bağlamaktadır. Böyle bir üretim örgütü biçimini nasıl

adlandırmalı? Bence bu, tarım alanındaki büyük çaplı devlet sosyalizmi üretiminin, evdeki çalışma sistemidir. Burada, devlet sosyalisti üretimin evde çalışma sisteminden söz ederken, kapitalist düzende, örneğin tekstil sanayiinde hammaddeleri ve aletleri kapitalistten alan ve tüm ürünlerini kapitaliste teslim eden ev işçilerinin, pratikte evde çalışan yarı-ücretli işçiler durumunda oldukları, evde çalıştırma sistemiyle analoji kurmaktayım. Bu, tarımın gelişmesinin bizde izlemesi gereken yolu gösteren birçok belirtiden biridir. Tarımın diğer kollarında buna benzer belirtileri burada anmanın gereği yoktur.

Kanıtlamaya gerek yoktur ki, köylülüğün muazzam çoğunluğu, bu yeni gelişme yolunda istekle ilerleyecek ve özel kapitalist latifundiyalar ve ücretli kölelik yolunu, sefalet ve yıkım yolunu reddedecektir.

Tarımımızın gelişme yolları hakkında Lenin şöyle diyor:

> «... Tüm büyük çaplı üretim araçlarının devletin tasarrufunda olması, devlet iktidarının proletaryanın ellerinde olması, bu proletaryanın milyonlarca küçük ve küçücük köylülerle ittifakı, bu proletaryanın köylülük karşısındaki yönetici konumunun güvenlik altına alınmış olması vs. — tüm bunlar, daha önce küçümseyerek bezirgânlık olarak gördüğümüz ve şimdi, NEP düzeninde bazı bakımlardan öyle görmekte haklı olduğumuz kooperatiflerden, sadece kooperatiflerden hareket ederek, tam bir sosyalist toplumu kurmak için gerekli olan her şey değil mi? Bu, henüz sosyalist bir toplumun kuruluşu değildir, ama bu kuruluş için gerekli ve yeterli olan her şeydir.»*

---

* *Lenin:* «Kooperatifçilik Üzerine», Toplu Eserler, cilt XVII.

Daha sonra Lenin, proletarya diktatörlüğü altında «nüfusu örgütlemenin yeni ilkesi» olarak kooperatiflerin ve yeni «toplumsal düzenin» mali ve diğer bakımlardan desteklenmesi zorunluluğundan şöyle söz eder:

> «Her toplumsal düzen, ancak belirli sınıf tarafından mali olarak desteklenirse ortaya çıkar. 'Özgür' kapitalizmin doğuşunun maloldüğu yüzlerce ve yüzlerce milyon rubleyi anımsatmak gereksiz. Şimdi kavramak ve kavradığımızı eyleme dönüştürmek zorundayız ki, bugün olağanüstü ölçüde desteklemek zorunda olduğumuz toplumsal düzen, kooperatif düzenidir. Ama onu kelimenin gerçek anlamında desteklemek zorundayız, yani bu destekten herhangi bir kooperatifsel ticareti anlamak yetersizdir. Bu destekten, *gerçek halk kitlelerinin gerçekten katıldığı* kooperatifsel ticaretin desteklenmesini anlamak zorundayız.*

Bütün bu olgular neyi kanıtlamaktadır?

Kuşkucuların yanıldıklarını.

Emekçi köylü kitlelerini proletaryanın yedek gücü olarak görmekte Leninizmin haklı olduğunu.

İktidardaki proletaryanın, sanayi ile tarımı birleştirmek, sosyalist inşayı geliştirmek ve proletarya diktatörlüğüne, o olmaksızın sosyalist iktisada geçmenin mümkün olmadığı vazgeçilmez temeli yaratmak için bu yedek güçten yararlanabileceğini ve yararlanmak zorunda olduğunu.**

(Stalin: *«Leninizmin Temelleri», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm. Moskova 1932, s. 62 vd., 1924.*)

---

* Aynı yerde.

** Proleter diktatörlüğü aşamasında köylülüğün gelişme yolu üzerine (Lenin'in kooperatif planı): «Sosyalist İnşanın Zaferi İçin Mücadele» bölümüne bakınız.

2 — İktidarı ele geçiren proletaryanın, köylü çeşitli tabakaları ile ilişkisi üzerine Engels

Öyleyse küçük köylülük karşısındaki konumumuz nedir? Ve devlet iktidarı elimize geçtiği gün onlara karşı nasıl davranmalıyız?

İlkönce, Fransız programının şu sözü kayıtsız-koşulsuz doğrudur: Küçük köylünün kaçınılmaz yokoluşunu önceden görüyoruz; ama biz bu yokoluşu hızlandırmakla hiç de yükümlü değiliz. İkincisi, iktidara geçtiğimizde, büyük toprak sahipleri için yapmak zorunda kalacağımız gibi, küçük köylüleri (ister tazminat ödensin, ister ödenmesin, farketmez) zorla mülksüzleştirmeyi aklımızdan bile geçiremeyiz.

Küçük köylü karşısındaki görevimiz, ilkin, onu buna zorlayarak değil, ama örnekler aracıyla ve bu amaçla toplumsal yardım yoluyla, onun bireysel mülkiyetini ve işletmesini, kooperatif işletmeye dönüştürmektir. Ve bu konuda, daha bugünden onun aklına yatacak üstünlükleri küçük köylülere vaat etmemiz için yeterince araçlarımız vardır.

Daha nerdeyse yirmi yıl önce, tüm ülkede bir tek gerçek kente, Kopenhag'a sahip bulunan ve bunun sonucu, bu kent dışında, yalnızca köylüler arasında propaganda yapan Danimarka sosyalistleri, bu tür planlar tasarlamışlardır. Bir köy ya da bir bucak köylüleri —Danimarka'da çok sayıda büyük münferit çiftlikler vardır— tüm topraklarını bir tek büyük çiftlik halinde birleştirecek, onu ortaklaşa işleyecek ve ürünleri, katılan topraklar, yatırılan para ve sağlanan emekle orantılı olarak bölüşeceklerdi. Danimarka'da, küçük mülkiyet ancak

ikincil bir rol oynar. Ama, eğer biz bu düşünceyi küçük toprak mülkiyetinin yaygın bulunduğu bir bölgeye uygularsak, şu sonuca varırız: küçük mülkleri birleştirir ve onları büyük ekim yöntemlerine göre işlersek, o güne kadar kullanılan işgücünün bir bölümü gereksiz duruma gelir; büyük kültürün başlıca avantajlarından biri de işte bu emek tasarrufunun ta kendisidir. Bu işgüçlerine, iki yoldan istihdam bulunabilir: ya, büyük komşu mülklerden alınmış başka topraklar köylü kooperatifinin tasarrufuna koyulur, ya da ona, elden geldiğince ve öncelikle kişisel kullanım için, sınai bir yan işin araç ve olanağı verilir. Her iki durumda da, köylü kooperatifi daha iyi bir ekonomik duruma gelmiş, ve aynı zamanda toplumun genel yönetimine, köylü kooperatifini kerteli bir biçimde daha yüksek bir biçime geçirmek ve tüm kooperatifin olduğu gibi tek tek üyelerinin de hak ve görevlerini, büyük topluluğun diğer kollarının hak ve görevleri ile dengelemek için zorunlu etki gücü de sağlanmış olur. Her özel durumun koşulları ile, iktidarı ele geçireceğimiz koşullar, bu özel durum içinde nasıl davranacağımızı bize gösterecektir. Böylece bu kooperatiflere belki başka kolaylıklar da sağlayabileceğiz: örneğin, faiz oranını yeterince düşürerek, tüm ipotekli borçların merkezi bankaya devri; toprağın büyük çapta işlenmesini gerçekleştirmek için kamu fonlarından avanslar sağlanması (bu avanslar zorunlu olarak ve öncelikle para biçiminde değil, ama makine, gübre vb. gerekli ürünler biçiminde sağlanacaktır) ve daha başka kolaylıklar gibi.

Tüm bunlarda esas mesele, köylülere, onların ev ve tarla mülkiyetini, bu mülkiyeti ancak kooperatif bir mülkiyet ve işletme durumuna dönüştüre-

rek kurtarıp koruyabileceğimizi kavratmaktır. Çünkü köylüleri yıkıma götüren şey, bireysel mülkiyetle koşullu bireysel işletmenin ta kendisidir. Eğer bireysel işletmeyi korumak isterlerse, onların aşılmış bulunan üretim tarzı yerini büyük kapitalist işletmeye bırakırken, onlar da, zorunlu olarak, kendi ev ve topraklarından kovulacaklardır. Durum gözler önündedir; ve biz, köylülere, kapitalist hesabına değil, ama kendi ortak hesaplarına, büyük işletmeye girme olanağını sunuyoruz. Bunun kendi yararlarına olduğunu, bunun tek kurtuluş yolu olduğunu onlara kavratmak olanaksız mı olacaktır?

Parsel köylülerine, kapitalist üretimin karşı koyulamazlığı karşısında, onları bireysel mülk ve işletmelerinin sahipleri olarak koruyacağımız vaadinde şimdi ve hiçbir zaman bulunamayız. Onlara ancak, onların mülkiyet ilişkilerine, onların isteğine karşı, kaba güç yardımıyla karışmayacağımızı vaadedebiliriz. Ayrıca, kapitalistler ile büyük toprak sahiplerinin küçük köylülere karşı savaşımının daha bugünden başlayarak, mümkün olduğunca az haksız (hukuksuz) araçlarla yürütülmesi ve bugünkü dolaysız soygun ve dolandırıcılığın olanak ölçüsünde engellenmesi için elimizden geleni yapabiliriz. Bu ancak bazı istisnai durumlarda başarılı olacaktır. Gelişmiş kapitalist üretim tarzı içinde, dürüstlüğün nerede bitip dolandırıcılığın nerede başladığını kimse bilmez. Ama kamu iktidarının dolandıranın mı yoksa dolandırılanın mı yanında olduğu daima önemli bir fark olacaktır. Ve biz kesinlikle küçük köylüden yanayız; onun yazgısını daha katlanılabilir kılmak, eğer aklı yatmışsa kooperatife geçişini kolaylaştırmak, ve hatta, eğer aklı

henüz yatmamışsa, meseleyi enine boyuna düşünmek için parseli üzerinde uzun bir düşünme zamanı bırakmak için, elden gelen izin verilebilir her şeyi yapacağız. Biz bunu yalnızca, kendi başına çalışan küçük köylüyü dolaylı olarak kendimizden saydığımızdan değil, ayrıca aynı zamanda doğrudan parti çıkarları için de yapıyoruz. Proletarya içine gerçekten düşmekten kurtarabileceğimiz, henüz köylü olarak kazanabileceğimiz köylülerin sayısı ne kadar büyük olursa, toplumsal dönüşüm de o kadar hızlı ve kolay olacaktır. Bu dönüşüm için, kapitalist üretimin her yerde en son sonuçlarına kadar gelişmesine, son küçük zanaatçının, son küçük köylünün, kapitalist büyük işletmenin kurbanları durumuna düşmelerine dek beklemeye zorlanmak, bize hiçbir yarar sağlamaz. Bu amaçla köylülerin çıkarları doğrultusunda kamusal kaynaklardan yapılacak maddi özveriler, kapitalist ekonomi açısından sadece sokağa atılmış para olarak görülebilir, ama yine de bu paralar mükemmel bir yatırımdır, çünkü genel toplumsal yeniden örgütlenme harcamalarında belki on kez daha büyük bir pay tasarruf ederler. Dolayısıyla, bu anlamda köylülere karşı oldukça liberal davranabiliriz. Burası ayrıntılara girmenin, bu yönde belirli önerilerde bulunmanın yeri değil; yalnızca genel ilkeler söz konusu olabilir.

Öyleyse partiye de, köylülere de, niyetimizin küçük toprak mülkiyetini sürekli bir biçimde korumak olduğu izlenimini uyandıran açıklamalarda bulunmaktan daha kötü bir hizmette bulunamayız. Bu, köylülerin kurtuluş yolunu kapamak, partiyi gürültücü bir anti-Semitizm düzeyine düşürmek

olur. Tersine, Partimizin görevi, köylülere, kapitalizm iktidarda olduğu sürece, o mutsuz durumlarını durup dinlenmeden açıklamak; küçük mülkiyetlerini küçük mülkiyet olarak korumalarının kesinkes olanaksız olduğunu, büyük kapitalist üretimin, tıpkı bir demiryolunun bir el arabasını ezdiği gibi, onların o güçsüz ve günü geçmiş küçük işletmeleri üzerinden geçmesinin kaçınılmaz olduğunu onlara göstermektir. Eğer böyle davranırsak, kaçınılmaz iktisadî gelişme yönünde davranmış olacağız, ve bu gelişme, küçük köylülere, sözlerimizin doğruluğunu göstermiş olacaktır.

(F. Engels: «Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu». «Küçük Ekonomik Yazılar»dan. Komünizmin Temel Kitapları, cilt 22, s. 147 vd., 1894.)

3 — Köylülük sorununda Leninizmin üçüncü şiarı ve bunun Ekim Devrimi'nin tarihinde gerçekleşmesi

Lenin'in, «Kulağa karşı mücadeleden bir an olsun vazgeçmeksizin, ve yalnız yoksul köylülere sımsıkı dayanarak, orta köylü ile bir anlaşmaya varmayı bilmek» sloganının, Pitirim Sorokin hakkındaki bilinen makalesinde dile getirdiği bu sloganın, «yoksul köylü komiteleri döneminin» bir sloganı, «orta köylülüğün tarafsızlaştırılması denilen dönemin sonunun» bir sloganı olduğu **doğru değildir. Bu bütünüyle ve tamamen yanlıştır.** Yoksul köylü komiteleri, Haziran 1918'de kuruldu. 1918 Ekim'inin sonunda, kırda, bizim kuvvetlerimiz, daha o

zamandan kulaklara üstün geliyordu ve orta köylü, Sovyetler iktidarına doğru **tam bir dönüş** yapıyordu. Merkez Komitesinin, Sovyetler ile yoksul köylü komiteleri arasındaki ikili iktidar sistemini ortadan kaldırma, köy ve bucak sovyetlerinin yeniden seçilmesi, yeni seçilen Sovyetler içinde yoksul köylü komitelerini eritme, yani bu komiteleri tasfiye etme kararı bu dönüş temeli üzerinde ortaya çıktı. Bilindiği gibi, VI. Sovyet Kongresi 9 Kasım 1918'de bu karara resmen yasa gücü verdi. VI. Sovyet Kongresinin 9 Kasım 1918 tarihli, yeni köy ve bucak sovyetleri seçimleri ve yoksul köylü komitelerinin sovyetler içinde erimesi hakkındaki kararından söz ediyorum. Peki, Lenin'in «Pitirim Sorokin'in Değerli İtirafları» adındaki, orta köylünün tarafsızlaştırılması sloganı yerine orta köylü ile anlaşma sloganını açıkladığı makalesi ne zaman yayınlandı? 21 Kasım 1918'de, yani VI. Sovyet Kongresi kararından hemen hemen iki hafta **sonra.** Bu makalede Lenin dobra dobra, orta köylü ile anlaşma politikasını, orta köylünün bize doğru **çarketmesinin** dikte ettiğini söylüyor. İşte Lenin'in dedikleri:

> «Kırda görevimiz, çiftlik sahibini ortadan kaldırmak, sömürücünün ve spekülatör kulağın direnişini kırmaktır: burada *yalnız* yarı-proleterlere, 'yoksul köylülüğe' sımsıkı dayanabiliriz. Ama orta köylü bizim düşmanımız değildir. O, yalpaladı, yalpalıyor ve yalpalayacak. Yalpalayanlar üzerinde etkin olmak görevi ile, sömürücüyü devirmek ve aktif düşmanı yenmek görevi *özdeş değildir.* Kulağa karşı mücadeleden bir an olsun vazgeçmeden ve yalnız yoksul köylülere sımsıkı dayanarak orta köylü ile anlaşmaya varmayı bilmek — işte anın görevi budur, çünkü tam da bugün, yukarıda açıklanmış bu-

lunan nedenlerle, *orta köylüde bize doğru bir dönüş kaçınılmazdır.*»*

Bundan ne sonuç çıkar?

Bundan şu sonuç çıkar ki, Lenin'in sloganı, **eski** döneme, yoksul köylü komiteleri ve orta köylünün tarafsızlaştırılması dönemine değil, **yeni** döneme, orta köylü ile anlaşma dönemine aittir. O halde bu slogan, eski dönemin **sonunu** değil, yeni dönemin **başlangıcını** işaret eder.

Ama sizin, Lenin'in sloganı hakkındaki iddianız, yalnız biçimsel yönden, deyim yerinde ise kronolojik bakımdan yanlış değildir, aynı zamanda özü itibariyle de isabetsizdir. Lenin'in orta köylü ile anlaşma sloganının, Partimizin VIII. Kongresinde (Mart 1919), tüm Parti tarafından yeni slogan olarak ilan edildiği bilinir. Yine bilinir ki, Partinin VIII. Kongresi, orta köylü ile kalıcı bir ittifak politikamızın temelini atan kongre olmuştur. Programımızın, SBKP'nin programının da, yine bu VIII. Kongrede kabul edildiği bilinir. Bu programın, Partinin kırdaki çeşitli gruplara —yoksul köylüler, orta köylüler ve kulaklar— karşı tutumu üzerine özel noktaları içerdiği bilinen birşeydir. SBKP programı kırdaki toplumsal gruplar üzerine ve Partinin onlara karşı tutumu üzerine ne der? Dinleyiniz:

«RKP, kırdaki tüm çalışmasında, *geçmişte de olduğu gibi, kırın proleter ve yarı-proleter tabakalarına dayanır;* kırda Parti hücreleri, yoksul köylü

---

* *Lenin:* «Pitirim Sorokin'in Değerli İtirafları», Toplu Eserler, cilt 23, s. 294, Rusça. (Bütün vurgulamalar benim. *J. St.*)

örgütleri, özel bir kırsal proleterler ve yarı-proleterler sendikası tipi vb. yaratmak suretiyle onları mümkün olduğu kadar kent proletaryasına yaklaştırarak, onları kır burjuvazisinin ve küçük mülkiyetin çıkarlarının etkisinden koparark her şeyden önce bağımsız bir güç halinde örgütlendirir.

RKP'nin kulaklara, kır burjuvazisine ilişkin politikası, *onların sömürü heveslerine karşı kararlılıkla savaşmak ve onların Sovyet politikasına karşı dirençlerini kırmaktır.*

RKP'nin orta köylüye ilişkin politikası, orta köylüyü, adım adım ve planlı bir şekilde sosyalist inşa çalışmasına çekmektir. Parti, orta köylünün gereksinimlerine dikkat göstererek, hiçbir zaman baskı yöntemlerine başvurmaksızın, ama ideolojik etki yoluyla onun geriliğiyle savaşarak, orta köylünün hayati çıkarlarının söz konusu olduğu tüm durumlarda, sosyalist dönüşümü gerçekleştirme yöntemlerinin sürdürülmesinde ona ödünler vererek *onunla pratik anlaşmalar yapmaya* çalışmayı, onu kulaklardan ayırmayı ve işçi sınıfından yana kazanmayı kendine görev bilir.*

Programın bu paragrafları ile Lenin'in sloganı arasında, sözcükler düzeyinde bile de olsa, en küçük bir fark bulmaya çalışınız bakalım! Bulamazsınız, çünkü gerçekte böyle bir fark yoktur. Bırakın farkı, Lenin'in sloganının VIII. Kongrenin orta köylülük hakkındaki kararları ile çelişmek şöyle dursun, bu kararların en belirgin, en isabetli bir ifadesi olduğuna kuşku olamaz. Ve RKP programının Mart 1919'da, özellikle orta köylülük sorununu tartışan VIII. Kongrede kabul edildiği, buna karşılık Lenin'in Pitirim Sorokin'e karşı ve orta köylü ile bir anlaşma öğütleyen makalesinin, Kasım 1918'

* «RKP VI. Kongresi», Stenografik Rapor, s. 351, Rusça baskı. (Bütün vurgulamalar benim. *J. St.*)

de, VIII. Kongreden dört ay önce yayınlandığı bir olgudur.

Partinin VIII. Kongresinin, Lenin'in Pitirim Sorokin'e karşı makalesinde, **içinde bulunulan tüm sosyalist inşa dönemi boyunca** Partinin kırsal alandaki çalışmasında **esinlenmekle** görevli olduğu bir slogan olarak ilan etmiş olduğu sloganı, **kayıtsız şartsız, bütünüyle doğruladığı** açık değil midir?

Lenin'in bu sloganının özü nedir?

Lenin'in sloganının özü, Partinin kırsal alandaki **bölünmez üçlü** görevini hayranlık verici bir isabetle şu veciz formülde özetlemiş olmasıdır; a) Yoksul köylüye **dayan,** b) orta köylü ile **anlaşmaya** çalış, c) kulağa karşı **mücadeleyi** bir an bırakma. Bu formülden, onu oluşturan ögelerden yalnız birini alarak, ötekileri unutup bu tek öğeyi bugün kırdaki çalışmanın temeli haline getirmeye çalışınız, mutlaka bir çıkmaza saplanmış olduğunuzu göreceksiniz. Sosyalist inşanın bugünkü aşaması koşullarında, yoksul köylülüğe dayanmadan ve kulağa karşı bir mücadele yürütmeden orta köylü ile gerçek ve kalıcı bir anlaşmaya varılabilir mi? Hayır, varılamaz. Bugünkü gelişme koşullarında, yoksul köylülüğe dayanmaksızın ve orta köylü ile bir anlaşma yapmaksızın kulağa karşı başarılı bir mücadele yürütülebilir mi? Hayır, yürütülemez. Partinin kırsal alandaki üçlü görevi, genelleştiren **bir** slogan ile en iyi şekilde nasıl ifade edilebilir? Lenin'in sloganının, bu görevin en isabetli ifadesi olduğu düşüncesindeyim; bunun, Lenin'in ifade ettiğinden daha isabetli ifade edilemeyeceğini itiraf etmek gerekir ...

(Stalin: *«Lenin ve Orta Köylülükle İttifak Sorunu», Leninizmin Sorunları, Bi-*

rinci Bölüm. Moskova 1932, s. 513 vd. 1928.)

Burada söz konusu olan sadece, proletarya diktatörlüğü altında işçilerle köylülerin ittifakının sıradan (olağan) bir ittifak olmadığını göz önünde tutmaktır. Bu, işçi sınıfıyla köylülüğün emekçi yığınları arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir, ve hedefi: a) işçi sınıfının mevzilerini güçlendirmek, b) bu ittifak içinde işçi sınıfının yönetici rolünü güvence altına almak, c) sınıfları ve sınıflı toplumu ortadan kaldırmaktır. İşçi-köylü ittifakının başka her türlü kavranışı oportünizmdir, Menşevizmdir, Sosyal-Devrimcilerin kavrayışıdır, Marksizmden gayrı, Leninizmden gayrı ne derseniz odur.

İşçi-köylü ittifakı fikrini, Lenin'in, köylülüğün «son kapitalist sınıf» olduğu şeklindeki bilinen teziyle nasıl bağdaştırmalı? Burada bir çelişki yok mudur? Çelişki burada sadece görünürdedir. Gerçekte hiçbir çelişki yoktur. Lenin'in, III. Enternasyonal'in III. Kongresine raporunda, köylüyü «son kapitalist sınıf» olarak nitelendirdiği raporda, o, işçi-köylü ittifakının gereğini yeniden ve yeniden gerekçelendirmekte ve «diktatörlüğün en yüksek ilkesi(nin), proletaryanın devlet iktidarını ve yönetici rolünü sürdürebilmesi için, proletarya ile köylüler arasındaki ittifakı korumak» olduğunu açıklamaktadır. Her halükârda, Lenin'in burada herhangi bir çelişki görmediği açıktır.

Lenin'in, köylülüğün «son kapitalist sınıf» olduğu tezini nasıl anlamalı? Bu, köylülüğün kapitalistlerden meydana geldiği anlamına gelmez mi? Hayır, bu anlama gelmez. Bu, birinci olarak, köylülüğün ayrı bir sınıf olduğu, ekonomisini üretim araçlarının özel mülkiyeti temeli üzerine kurduğu;

köylünün, bu yüzden, ekonomilerini üretim araçlarının kollektif mülkiyeti temeli üzerinde kuran proleterler sınıfından ayrıldığı anlamına gelir. Bu, ikinci olarak, köylülüğün, bağrında kapitalistler, kulaklar ve genel olarak her çeşit sömürücüler üretip besleyen bir sınıf olduğu anlamına gelir.

Bu durum, işçi-köylü ittifakını örgütlemenin önünde aşılmaz bir engel değil *midir*? Hayır, değildir. Proletarya diktatörlüğü koşullarında, proletaryanın köylülükle ittifakı, tüm köylülükle ittifak değildir. Proletaryanın köylülükle ittifakı, proletaryanın köylülüğün emekçi yığınlarıyla bir ittifakıdır. Böyle bir ittifak, köylülüğün kapitalist unsurlarına karşı mücadele olmaksızın, kulaklara karşı mücadele etmeksizin gerçekleştirilemez. Böyle bir ittifak, yoksul köylüler köyde işçi sınıfının desteği olarak örgütlenmeden sağlam bir ittifak olamaz. Bundan dolayı, bugünün proletarya diktatörlüğü koşullarında, işçi-köylü ittifakı, ancak Lenin'in bilinen sloganıyla gerçekleştirilebilir: Yoksul köylüye dayan, orta köylüyle sağlam bir ittifak kur, kulağa karşı mücadeleyi bir an bile bırakma. Çünkü ancak bu sloganı uygulamakladır ki, köylülüğün ana kütlesini sosyalist inşa yoluna çekmek mümkün olur.

Görüyorsunuz ki, Lenin'in iki formülasyonu arasındaki çelişki, ancak sözümona, görünürde bir çelişkidir. Gerçekte bunlar arasında en küçük bir çelişki yoktur.

(Stalin: *«Tahıl Cephesinde», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm. Moskova 1932 s. 50 vd., 1928.*)

4 — Proletarya diktatörlüğü altında köylülüğün gelişme yolları sorununda karşı-devrimci Trockizme ve sağ oportünizme karşı mücadele

A — Köylülüğün sosyalist inşaya çekilmesinin olanaksızlığı Troçkist teorisine karşı mücadele

Muhalefetin en kaba hatası, onun burjuva ideologları izleyerek, kapitalizm koşullarında köylü ekonomisinin gelişmesi yasallığını tıpatıp proletarya diktatörlüğü çağına uygulamasında yatmaktadır. Muhalefet, köyün gelişmesi yolunun şehrin gelişmesi tarafından belirlendiğini; bizim koşullarımızda köydeki kapitalist unsurlara karşı salt tarım işçisinin, yoksul ve orta köylünün değil, aynı zamanda güçlü ekonomik kumanda tepeleri (birinci *planda sosyalist sanayi*) ile, *kooperatiflerle* ve tarımda planlı gelişmenin kaldıraçları ile proletarya diktatörlüğünün tüm sisteminin durduğunu görmemektedir. Muhalefet bununla, köyde ve şehirde küçük ve büyük üretim arasındaki, sanayi ile tarım arasındaki karşılıklı ilişki hakkındaki Marksizm-Leninizmin en önemli teorik ilkesini revize etmekte, ve bütün ekonomiyi peşinden sürükleyen sosyalist proletaryanın büyük ve hiçbir yerde görülmemiş merkezileşmiş makineli sanayii üzerinde özel sermayenin ve küçük kapitalist-kulakların zaferi ve proleter devletin «Termidor'cu» yozlaşması burjuva-revizyonist teorisine geri dönmektedir.

... Muhalefetin karakteristik özelliğinin, köylülüğün ana kütlesinin kooperatifler aracılığıyla sosyalist inşa yoluna çekilmesi olanağına inançsızlığı olduğuna dikkat çekilmelidir. Bu ise Leninist kooperatif planından vazgeçilmesi ve dolayısıyla Mu-

halefetin giderek Leninizmden doğrudan geri dönmesi ile eşanlamdadır. Bu yüz çevirme esasen Muhalefetin tasfiyeci konumunun kaçınılmaz sonucudur; ülkemizde sosyalist inşa olanağını inkarın kaçınılmaz sonucudur.

(Köyde Çalışma Üzerine SBKP[B] XV. Parti Kongresinin Kararı. 1927.)

B — Sağ oportünist «kendiliğindenlik» teorisine karşı mücadele

Sosyalist kentin, küçük-köylü, bireyci kır karşısındaki önder rolünün paha biçilemeyecek ölçüde büyük olduğuna kuşku yoktur. Sanayiin tarım üzerindeki dönüştürücü rolü buna dayanır. Ama küçük-köylü kırın, sosyalist inşada kendiliğinden kenti izlemesi için bu etken yeter mi? Hayır, yetmez.

Kapitalist düzende köy, kenti kendiliğinden izliyordu, çünkü kentin kapitalist ekonomisi ile köylünün küçük meta ekonomisi, esasında **aynı tipte** iki ekonomiydi. Elbette ki, küçük-köylü meta ekonomisi henüz kapitalist ekonomi değildir. Ama temeli itibariyle kapitalist ekonomiyle aynı tiptedir, çünkü üretim araçları üzerinde özel mülkiyete dayanır. Buharin yoldaşın «Geçiş Dönemi Ekonomisi» adlı kitabına kenar notlarında Lenin, «proletaryanın **sosyalist** eğilimi»ne karşı «köylülüğün **kapitalist** meta üretimine eğilimi»nden söz ederken, bin kez haklıydı.* «Küçük üretim(in), her gün, her saat, kendiliğinden ve kitlesel çapta kapi-

* Altını çizen Lenin. *J. St.*

talizmi ve burjuvaziyi **doğurması»** (Lenin) da bununla açıklanır.

Köylülüğün küçük meta ekonomisinin, temeli itibariyle, kentteki sosyalist üretimle aynı tipte olduğu söylenebilir mi? Besbelli ki, Marksizme karşı gelinmedikçe, böyle birşey söylenemez. Yoksa Lenin, «bir küçük köylüler ülkesinde yaşadığımız sürece, Rusya'da kapitalizm için ekonomik temel, komünizm için temelden çok daha sağlamdır» demezdi.

Demek ki, sosyalist inşada «kendiliğindenlik» teorisi, anti-Leninist, çürük bir teoridir.

Demek ki, eğer küçük-köylü kır, sosyalist kenti izleyecekse, alınan başka önlemlere ek olarak, köylerde sosyalizmin üssü olarak, köylülüğün temel yığınlarına, başta sosyalist kentle birlikte **önderlik edecek** durumda olan büyük sosyalist işletmeleri, sovhozları ve kolhozları **kurmak ve teşvik etmek** gerekir.

Dolayısıyla sosyalist inşada «kendiliğindenlik» teorisi, anti-Marksist bir teoridir. Sosyalist kent, küçük-köylü kıra, ancak kolhozlar ve sovhozlar **kurarak ve teşvik ederek,** yeni sosyalist biçimi yerleştirerek önderlik edebilir.

Sosyalist inşada «kendiliğindenlik» anti-Marksist teorisinin, şimdiye kadar tarım teorisyenlerimizden hakettiği cevabı almamış olması gariptir.

(Stalin: *SSCB'nde Tarım Politikasının Sorunları Üzerine, Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 207 vd., 1929.*)

C — Kulakların sosyalizm ile bütünleşmeleri sağ oportünist teorisine karşı mücadele

Buharin yoldaş konuşmasında, Lenin'in bilinen bir pasajına atıfta bulunarak, kulakların sosyalizmle bütünleşmesi konusundaki kendi teorisine payanda vurmaya çalıştı. Bunu yapmakla, Lenin'in Buharin'le **aynı şeyi** söylediğini iddia ediyor. Bu doğru değildir yoldaşlar. Bu, Lenin'e, bayağı ve bağışlanmaz bir kara çalmadır. İşte **Lenin'den** bu alıntının metni:

> «Kuşkusuz bizim Sovyet Cumhuriyetimizde, toplumsal rejim iki sınıfın: işçiler ile köylülerin işbirliği üzerine kurulmuştur — bu işbirliğine, bugün, bazı koşullarla «Nep'çiler», yani burjuvazi de kabul edilmiştir.*

Görüyorsunuz ki, burada kapitalistler sınıfının sosyalizmle bütünleşmeleri üzerine bir tek sözcük yoktur. Burada yalnızca, işçilerin ve köylülerin işbirliğine, «bazı koşullar altında» Nep'çileri, yani burjuvaziyi de «kabul etmiş» olduğumuz söyleniyor.

Bu ne demektir? Bu, bizim bununla «Nep'çilerin» sosyalizmle bütünleşmeleri olanağını kabul ettiğimiz mi demektir? Elbette değil. Yalnız ar damarı çatlamış insanlar, Lenin'in bu pasajını böyle yorumlayabilir. Bu sadece **şu an için** burjuvaziyi yok etmediğimiz, **şu an için** onun mülkiyetine el koymadığımız, bilakis onun varlığını, bazı koşullar altında, yani proletarya diktatörlüğünün yasaları-

---

* *Lenin:* «İşçi-Köylü Müfettişliğini Nasıl Yeniden Örgütlemeliyiz?», Toplu Eserler, cilt 27, s. 405. Rusça.

na, kapitalistlerin gittikçe daha fazla sınırlandırılmasına ve kapitalistlerin ülkenin ekonomik yaşamından derece derece uzaklaştırılmasına götüren yasalara mutlak itaat koşuluyla kabul ediyoruz anlamına gelir.

Zorlu bir sınıf mücadelesi olmaksızın kapitalistleri uzaklaştırmak ve kapitalizmin köklerini yok etmek mümkün müdür? Hayır, mümkün değildir.

Kapitalistlerin sosyalizmle bütünleşmesi teorisi ve pratiği ile sınıfları kaldırmak mümkün müdür? Hayır, mümkün değildir. Böyle bir teori ve böyle bir pratikle, sınıfları beslemekten, sonsuzlaştırmaktan başka birşey yapılmaz, çünkü bu teori Marksist sınıf mücadelesi teorisine terstir.

Oysa Lenin'den aktarılan bölüm, baştan aşağı proletarya diktatörlüğü koşullarında Marksist sınıf mücadelesi teorisine dayanmaktadır.

Buharin'in, kulakların sosyalizmle bütünleşmesi teorisi ile, Lenin'in zorlu bir sınıf mücadelesi olarak proletarya diktatörlüğü üzerine teorisi arasında ortak ne olabilir? Besbelli ki bu ikisi arasında ortak hiçbir şey yoktur ve olamaz.

Buharin sanıyor ki, proletarya diktatörlüğü altında, sınıfların ortadan kalkmasına varmak için, sınıf mücadelesi **sönmeli ve ortadan kalkmalıdır.** Oysa Lenin, bize tam tersine, sınıfların ancak inatçı, direşken bir sınıf mücadelesi ile ortadan kaldırılabileceğini, ve bu sınıf mücadelesinin, proletarya diktatörlüğü koşullarında, proletarya diktatörlüğünden öncekinden **daha da** zorlu bir hal alacağını öğretiyor.

> «Sınıfların ortadan kaldırılması, sermayenin iktidarının devrilmesinden *sonra,* burjuva devletinin parçalanmasından *sonra,* proletarya diktatörlüğü-

nün kurulmasından *sonra* (eski sosyalizmin ve sosyal-demokrasinin bayağı temsilcilerinin sandığı gibi) *ortadan kalkmayan,* ama salt biçim değiştiren ve pekçok yönden daha da şiddetlenen uzun, zorlu ve inatçı bir *sınıf mücadelesi* gerektirir.»*

İşte Lenin, sınıfların kaldırılması üzerine bunları söylüyor.

Proletaryamn zorlu sınıf mücadelesi yoluyla sınıfların kaldırılması — Lenin'in formülü böyledir.

Sınıf mücadelesinin söndürülmesi ve kapitalistlerin sosyalizmle bütünleşmeleri yoluyla sınıfların kaldırılması — bu da Buharin'in formülü.

Bu iki formül arasında ortak ne olabilir?

Buharin'in, kulakların sosyalizmle bütünleşmeleri teorisi bu şekilde Marksist-Leninist sınıf mücadelesi teorisinin terk edilmesi demektir. Bu teori, kürsü sosyalizmi teorisine yaklaşmaktadır.

Buharin'in ve dostlarının bütün yanılgılarının temeli budur.

Diyebilirsiniz ki, Buharin'in kulakların sosyalizmle bütünleşmesi teorisi, üzerinde uzun uzun durmaya değmez, çünkü teorinin kendisi Buharin'e karşı konuşuyor — hatta bağırıyor. Bu doğru değildir, yoldaşlar! Bu teori çekmecelerde dinlendiği sürece ona dikkat edilmeyebilirdi; çeşitli yoldaşların yazılarında her cinsten saçmalıklar bulunabilir! Ve gerçekten de şu son zamana kadar, Buharin'in bu teorisine hiç dikkat göstermemiştik. Ama son zamanda durum değişti. Son yıllarda kızışan küçük burjuva unsurlar, bu anti-Marksist teoriyi

---

* *Lenin:* «Macar İşçilerine Selam», Toplu Eserler, cilt 24, s. 315. Rusça.

dirilterek ona güncel bir karakter verdiler. Bugün artık bu teorinin çekmecelerde dinlendiği söylenemez. Bugün, Buharin'in bu garip teorisi, Partimiz içinde sağ sapmanın bayrağı, oportünizmin bayrağı olmak iddiasını taşımaktadır. Onun için artık bu teorinin yanından öyle geçip gidemeyiz. Onun için, Partili yoldaşlarımızın sağ sapmaya karşı savaşımını kolaylaştırmak için yanlış ve zararlı bir teori olarak bu teoriyi yere sermek görevimizdir.

(Stalin: «*SBKP[B]'de Sağ Sapma Üzerine*», *Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 128 vd., 1929.*)

D — Sağcıların, küçük-köylü ekonomisinin «istikrarlılığı» ve onun sosyalizmle bütünleşmesi kulakçı teorisine karşı mücadele

Şimdi politik ekonomideki üçüncü önyargıya, küçük-köylü ekonomisinin «istikrarlılığı» teorisine geçelim. Burjuva politik ekonomisinin, büyük işletmenin küçük işletmeye üstünlükleri konusundaki, güya ancak sanayi için geçerli olan ve fakat tarımda geçerli olmayan ünlü Marksist teze karşı ileri sürdüğü itirazları herkes bilir. Bu teoriyi vaaz eden David ve Hertz gibi sosyal-demokrat teorisyenler, köylünün dayanıklı ve sabırlı olduğu, onun, elindeki toprak parçasını bırakmamak için her türlü yoksunluğa boyun eğmeye hazır olduğu ve bu yüzden de küçük-köylü ekonomisinin büyük tarım işletmesine karşı mücadelede istikrarlılık gösterdiği savına «dayanmak» istemişlerdir.

Böyle bir «istikrarlılığın» her türlü istikrarsız-

lıktan kötü olduğunu anlamak zor değildir. Bu anti-Marksist teorinin bir tek hedef: küçük köylülerin milyonlarca kitlesini mahveden kapitalist düzeni övmek ve sağlamlaştırmak hedefi güttüğünü anlamak da zor değildir. Ve işte bu hedefi güttüğü içindir ki, Marksistler bu teoriyi o kadar kolaylıkla altedebilmişlerdir.

Ama şimdi sorun bu değil. Sorun, pratiğimizin, yaşamımızın bu teoriye karşı yeni kanıtlar sağlaması; oysa, şaşılacak şey, teorisyenlerimizin, işçi sınıfının düşmanlarına karşı bu yeni silahtan yararlanmak istememeleri ya da yararlanamamalarıdır. Bununla kastettiğim, küçük köylüyü bir avuç toprağına kölece bağlı olmaktan kurtaran ve böylelikle **küçük** köylü işletmesinden **büyük** kollektif işletmeye geçişi kolaylaştıran toprağın özel mülkiyetinin kaldırılması ve toprağın millileştirilmesinin bizde gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Gerçekten de, Batı Avrupa'da küçük köylüyü küçük meta ekonomisine şimdiye kadar bağlamış olan, şu anda bağlayan ve ilerde de bağlamaya devam edecek olan nedir? Her şeyden önce ve esas olarak kendine ait bir karış toprağa sahip olması, toprakta özel mülkiyetin varlığı. O, bir karış toprak edinmek için yıllar boyu para biriktirmiştir, ve toprağı satın alınca da, besbelli ki, ondan ayrılmak istemez, her türlü yoksunluğa **razıdır**, en ilkel yaşamı sürmeye razıdır, yeter ki bireysel ekonomisinin temeli olan toprağını elinden kaçırmasın.

Bu etkenin bizde de, Sovyet rejimi koşullarında da aynı biçimde etkili olmaya devam ettiği söylenebilir mi? Söylenemez, çünkü bizde toprağın özel mülkiyeti yoktur. Ve tam da bizde toprağın özel mülkiyeti olmadığı içindir ki, bizde köylünün, Ba-

tı'da olduğu gibi toprağa kölece bağlı olma durumu yoktur. Bu koşul küçük-köylü ekonomisinden kolhozlara geçişi zorunlu olarak kolaylaştırmaktadır.

Toprağın millileştirildiği bizde, köydeki **büyük** işletmelerin, kolhozların, **küçük köylü** ekonomisine **üstünlüğünü** bu kadar kolaylıkla kanıtlamalarının nedenlerinden biri de budur.

Mutlak rantı kaldıran, toprağın özel mülkiyetine son veren ve onun millileştirilmesini sağlamlaştıran Sovyet iktidarının tarım yasalarının büyük devrimci önemi işte burada yatar.

Bundan ama şu sonuç çıkar ki, büyük tarım işletmelerine karşı mücadelesinde küçük köylü işletmelerinin istikrarlılığını propaganda eden burjuva iktisatçılara karşı bizim elimizde yeni bir kanıt vardır.

Her çeşitten burjuva teorilerine karşı mücadelelerinde, bu yeni kanıttan bizim tarım teorisyenlerimiz tarafından acaba niçin yeterince yararlanılmamaktadır?

Toprağın millileştirilmesinde biz özellikle «Kapital»in Üçüncü Cildindeki teorik önkoşullardan, Marx'ın «Artı-Değer Teorileri» konusundaki ünlü yapıtından ve Lenin'in tarım sorununu inceleyen yapıtlarından, teorik düşüncenin bu zengin hazinesinden hareket ettik. Sözünü ettiğim genel olarak toprak rantı teorisi ve özel olarak da mutlak toprak rantı teorisidir. Bugün bu yapıtlardaki teorik tezlerin, kentte ve köyde sosyalist inşamızın pratiği tarafından parlak bir biçimde doğrulandığı açıktır.

Ancak, Çayanov tipinde «Sovyet» iktisatçılarının bilime aykırı teorileri yayınlarımızda rahatça

yer alırken, Marx-Engels-Lenin'in toprak rantı ve mutlak toprak rantı teorisi üzerine dâhice yapıtlarının halka yayılmak, önplana çıkarılmak yerine masa çekmecelerinde saklı tutulmasını anlamak güçtür.

Engels'in «Fransa ve Almanya'da Köylü Sorunu» üzerine ünlü yazısını herhalde anımsarsınız. Engels'in, küçük köylülerin kooperatif ekonomiye, kollektif ekonomiye nasıl getirileceği sorunu üzerine ne büyük bir titizlikle eğildiğini mutlaka anımsarsınız. Engels'in yazısından ilgili pasajı aktarmama izin veriniz.

> «Ve biz kesinlikle küçük köylüden yanayız; onun yazgısını daha katlanılabilir kılmak, eğer aklı yatmışsa kooperatife geçişini kolaylaştırmak, ve hatta, eğer aklı henüz yatmamışsa, meseleyi enine boyuna düşünmek için *parseli üzerinde uzun bir düşünme zamanı* bırakmak için, elden gelen izin verilebilir her şeyi yapacağız.*

Engels'in bireysel köylü ekonomisini kollektivizm yoluna yöneltme sorununa nasıl büyük bir titizlikle yaklaştığını görüyorsunuz. Engels'in ilk başta aşırı gibi görünen bu titizliğini nasıl açıklamalı? O, nelerden yola çıkıyordu? Besbelli ki toprakta özel mülkiyetin varlığından, köylünün kolay kolay elinden çıkarmaya razı olmayacağı o «bir karış toprağa» sahip bulunduğu olgusundan yola çıkıyordu. Batı'da köylülük böyle. Toprakta özel mülkiyetin bulunduğu kapitalist ülkelerde köylülük böyle. Burada büyük bir titizlik gösterilmesi gerektiği kolayca anlaşılır.

---

* İtalikler benim. *J. St*

Bizde, SSCB'nde durumun aynı olduğu söylenebilir mi? Hayır, söylenemez. Söylenemez, çünkü bizde köylüyü bireysel işletmesine zincirleyen o toprakta özel mülkiyet yoktur. Söylenemez, çünkü bizde toprak millileştirilmiştir ve bu da köylünün kollektivizm yolunu tutmasını kolaylaştırmaktadır.

Bizde son zamanlarda kolhoz hareketinin görece kolayca ve hızla gelişmesinin nedenlerinden biri budur.

(Stalin: *«SSCB'nde Tarım Politikasının Sorunları Üzerine», Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 209 vd., 1929.*)

5 — Proletarya diktatörlüğünün çeşitli aşamalarında proletarya ile köylülük arasındaki ilişki

A — Rusya'da proletarya ve köylülük

Sovyet Rusya'nın iç siyasal durumu, burada dünya tarihinde ilk kez, bir dizi yıldan beri yalnızca iki sınıfın varlığının görülmesi olgusu ile belirlenmektedir: onlarca yıldan beri büyük çapta genç, bununla birlikte modern bir makine sanayii ile eğitilmiş proletarya, ve nüfusun muazzam çoğunluğunu oluşturan küçük köylülük.

Rusya'da büyük toprak sahipleri ve kapitalistler yok olmadılar; ne var ki, tamamıyla mülksüzleştirildiler, sınıf olarak siyasi bakımdan tamamıyla yenildiler, kalıntıları, Sovyet iktidarının kamu yönetiminde görevli memurları arasında sak-

lanmaktadır. Yurtdışında mülteciler olarak sınıf örgütlerini koruyorlar: bunlar, yaklaşık 1,5 - 2 milyon kişiden oluşmakta; ellerinde her çeşit burjuva partisinin, «sosyalistler»in (yani küçük-burjuvaların) görüşlerini yansıtan 50'yi aşkın günlük yayın organı bulunmaktadır, ellerinde ordu kalıntıları var ve uluslararası burjuvazi ile yaygın ilişkiler sürdürüyorlar. Bu mülteciler olanca güçleriyle ve her çeşit araçla, Sovyet iktidarını yıkmaya ve Rusya'da kapitalizmi restore etmeye çalışmaktadırlar.

... Böyle bir iç durumda, egemen sınıf olarak Rusya proletaryasının andaki esas görevi, köylülere kılavuzluk yapmak için, onunla sağlam bir ittifak için, birbirini izleyen bir dizi kademeli geçişlerle toplumsallaştırılmış makineli **büyük** tarım işletmesine ulaşmak için zorunlu önlemleri doğru bir şekilde saptamak ve uygulamaktır. Bu görev, gerek ülkemizin geri kalmışlığı sonucu, gerekse onun yedi yıllık emperyalist savaş ve içsavaşla korkunç bir şekilde yıkılması sonucu, Rusya'da özellikle güçtür. Ama, bu özel durum bir yana bırakılsa da, bu görev, sosyalist inşada tüm kapitalist ülkelerin —belki İngiltere hariç— önüne çıkacak en güç görevlerden biridir. Ama İngiltere'de de küçük çiftlik sahipleri sınıfı sayısal olarak özellikle küçük olduğu halde, buna karşılık, İngiltere'ye «ait» sömürgelerdeki yüzmilyonlarca insanın fiilen köleleştirilmesi sayesinde küçük-burjuva bir yaşam tarzı sürdüren işçi ve hizmetlilerin yüzdesi özellikle büyüktür.

Bu nedenle, yekpare bir süreç olarak dünya proleter devriminin gelişmesi açısından, Rusya'nın geçirmekte olduğu dönemin anlamı, devlet iktidarını elinde bulunduran proletaryanın küçük-burju-

va yığınlar karşısındaki siyasetini pratik olarak sınamak ve provadan geçirmektir.

... Sovyet Rusya'da köylülerle proletarya arasındaki doğru ilişkilerin temeli 1917-1921 yıllarında yaratılmıştır. Bu dönemde, bütün uluslararası burjuvazi ve bütün küçük-burjuva demokrasisi partilerince (Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler) desteklenen büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin giriştiği istila, Sovyet iktidarını savunmak amacıyla proletarya ve köylülüğün savaş ittifakına yarattı, onu pekiştirdi ve ona nihai biçimini verdi. İçsavaş, sınıf mücadelesinin en keskin biçimidir; bu mücadele ne kadar keskin olursa, onun alevleri içinde bütün küçük-burjuva hayalleri ve önyargıları o kadar hızla yok olmakta, pratik, köylülüğün en geri tabakalarına bile o kadar açıklıkla göstermektedir ki: yalnız proletarya diktatörlüğü köylülüğü kurtarabilir; Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, aslında yalnızca kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin hizmetindedirler.

Ama, köylülükle proletarya arasındaki savaş ittifakı, onların sağlam ittifakının ilk biçimi olduysa —ki olmak zorundaydı—, bu iki sınıfın belirli bir iktisadi ittifakı gerçekleşmeksizin savaş ittifakı birkaç hafta bile ayakta kalamazdı. Köylü, işçi devletinden toprak elde etti, çiftlik sahibinden, kulaktan korunma elde etti; işçiler de büyük sanayi yeniden kuruluncaya kadar köylülerden kredi niteliğinde gıda maddeleri elde ettiler.

Küçük köylülerle proletarya arasındaki ittifak, sosyalist açıdan ancak, tamamiyle yeniden kurulan ulaşım ve büyük sanayi, proletaryanın gıda maddeleri karşılığında köylülere kendileri ve işletmelerini geliştirmek için gereksinim duyacakları

gerekli tüm ürünleri vermesini olanaklı kıldığında tamamen doğru ve istikrarlı olabilecektir. Ülkenin korkunç yıkılmışlığında, bu hedefe bir çırpıda asla ulaşılamazdı. Büyük toprak sahiplerine karşı inanılmaz derecede sert savaşta, yeterince örgütlenmemiş bir devletin ayakta kalabilmek için alacağı en kolay elde edilebilir önlem, teslimat yükümlülüğü idi. 1920'deki kötü hasat ve hayvan yemi kıtlığı, köylülerin zaten son derece çetin olan yoksulluğunu daha da ağırlaştırdı ve derhal ayni vergiye geçişi kaçınılmaz bir zorunluluk kıldı.

Ilımlı ayni vergi, derhal köylülüğün durumunu gözle görülür şekilde iyileştirme sonucu vermekte ve aynı zamanda köylülerin ilgisini ekim alanını genişletme ve ürünü iyileştirmeye çekmektedir.

Ayni vergi, köylünün bütün tahıl fazlasına el koymaktan, sanayi ile tarım arasında doğru bir sosyalist ürün değişimine geçiştir.

(Lenin: *«RKP'nin Taktiği Üzerine Komünist Enternasyonal III. Kongresi İçin Raporun Tezleri»*, *Toplu Eserler, cilt 26, s. 428 vd., Rusça.*)

B — Sosyalist inşa koşulları altında proletarya ile köylülük arasındaki ittifakın biçimleri

Yeni ittifak biçimleri ne demektir, bunun iktisat politikamız açısından anlamı nedir?

Bu, her şeyden önce, sanayiin, köylünün esas olarak **kişisel** gereksinimlerini (ayakkabı, pamuklu, ve genelde tekstil malları vb.) karşıladığı za-

manlardaki köy ile kent arasındaki eski ittifak biçimlerinin yanısıra, şimdi sanayiin, köylü işletmesinin **üretim** alanındaki gereksinimlerini (tarım makineleri, traktör, ıslah edilmiş tohum, suni gübre vb) karşıladığı bir sırada, bize, daha yeni ittifak biçimleri gerektiği anlamına gelir.

Eskiden, köylü işletmesinin üretim alanındaki gereksinimlerini fazla hesaba katmaksızın **esas olarak** onun kişisel gereksinimlerini karşılarken, bugün, bir yandan onun kişisel gereksinimlerini karşılamayı sürdürürken, bir yandan da tüm gücümüzle, tarımsal üretimin yeni bir teknik temel üzerinde yeniden kurulması ile doğrudan bağlantı içinde bulunan tarım makineleri, traktör, suni gübre vb. sağlamaya girişmeliyiz.

Tarımın **tekrar işlerliğe kavuşturulması** ve eski toprak beylerine ve kulaklara ait toprakların köylüler tarafından işlenmesi söz konusu olduğu sürece, eski ittifak biçimleriyle yetinebilirdik. Ama tarımın **yeniden kurulmasının** söz konusu olduğu şimdi, bu yeterli değildir. Şimdi daha ileriye gitmek, tarımsal üretimini modern teknik ve kollektif çalışma temeli üzerinde dönüştürmesi için köylülüğe yardım etmek gerekir.

İkinci olarak bu, sanayimizin yeniden donatılmasıyla eşzamanlı olarak, tarımın da ciddi bir biçimde yeniden donatılması işine koyulmamız gerektiği anlamına gelir. Biz, sanayimize yeni bir teknik temel vererek, ona yeni, daha iyi makineler, yeni, daha iyi kadrolar sağlayarak, onu yeniden donatmaktayız ve daha şimdiden, kısmen yeniden donatmış bulunuyoruz. Yeni yeni işletmeler ve fabrikalar kuruyoruz; eskilerini yeniden kuruyor ve büyütüyoruz; metalürjiyi, kimya sanayiini ve ma-

kine sanayiini geliştiriyoruz. Bu temel üzerinde, kentler büyüyor, yeni sanayi merkezleri çoğalıyor, eskileri genişliyor. Bu temel üzerinde, gıda maddelerine ve sanayi için hammaddelere talep artıyor. Tarım ama, eski alet ve avadanlıklarında, atadan kalma toprağı işleme yöntemlerinde, daha şimdiden işe yaramaz, ya da hemen hemen işe yaramaz haldeki eski ilkel teknikte, eski bireysel küçük köylü ekonomisinde ve çalışma biçimlerinde duruyor.

Örneğin bizde devrimden önce aşağı-yukarı 16 milyon köylü işletmesi olması, bugün ise bu sayının en az 25 olması olgusu ne anlama gelir? Bu, toprağın işlenmesinin gittikçe daha dağınık ve parçalanmış bir nitelik kazandığından başka neye tanıklık eder? Oysa dağınık küçük işletmelerin karakteristik bir özelliği, teknikten, makinelerden, traktörlerden, tarımsal bilimin sonuçlarından gerekli ölçüde yararlanacak durumda olmamalarıdır; küçük çaplı meta üretimi işletmeleri olmalarıdır.

Pazar için tarım ürünlerinin yetersizliği bundan ileri gelmektedir.

Kent ile köy arasında, sanayi ile tarım arasında bir bölünme tehlikesi bundan ileri gelmektedir.

Tarımı ilerletmek, tarımı, sanayimizin gelişme temposuna uydurmak zorunluluğu bundan ileri gelmektedir.

Ve bu bölünme tehlikesini gidermek için, tarımı, yeni bir teknik temel üzerinde ciddi bir biçimde yeniden donatmaya koyulmak gerekir. Ama tarımı yeniden donatmak için, dağınık bireysel köylü işletmelerini, adım adım büyük işletmeler halinde, kollektif işletmeler halinde birleştirmek; tarımı kollektif çalışma temeli üzerinde inşa etmek; kol-

lektif işletmeleri büyütmek, eski ve yeni sovhozları geliştirmek; tarımın tüm ana dallarında sözleşme yönteminin kitlesel biçimlerini sistemli bir şekilde uygulamak; yeni tekniği benimsemekte, çalışmayı kollektifleştirmekte köylülüğe yardım eden Makine ve Traktör İstasyonları sistemini geliştirmek gerekir, — tek kelimeyle, küçük köylü işletmelerini, giderek kollektif büyük üretime geçirmek gerekir, çünkü yalnız toplumsal tipte büyük üretim, bilimin sonuçlarından ve yeni teknikten tam olarak yararlanabilir ve tarımımızı dev adımlarla ilerletebilir.

Elbette bu demek değildir ki, yoksul ve orta köylülerin bireysel ekonomilerini ihmal etmeliyiz. Hiç de değil. Yoksul ve orta köylülerin bireysel ekonomisi, sanayiin besin maddeleri ve hammaddelerle beslenmesi bakımından başat bir rol oynamaktadır ve yakın gelecekte de oynamaya devam edecektir. Tam da bu yüzden, henüz kollektif işletmelerde birleşmemiş yoksul ve orta köylülerin bireysel ekonomisini desteklemek gerekir.

Ama bu demektir ki, bireysel köylü ekonomisi, kendi başına, **daha şimdiden** artık yeterli değildir. Tahıl alım işindeki güçlüklerimiz bunun tanıtıdır. Onun için, yoksul ve orta köylülerin bireysel ekonomilerinin gelişmesini, kollektif ekonomi biçimlerini ve sovhozları çok yönlü geliştirerek **tamamlamak** gerekir.

Bundan dolayı, köylülerin küçük bireysel ekonomilerini kollektif çalışma yoluna geçirmelerini kolaylaştırmak için, yoksul ve orta köylülerin bireysel ekonomisi ile kollektif toplumsal ekonomi biçimleri arasında bir köprü kurmak gerekir; kitlesel sözleşmeler şeklinde, Makine ve Traktör İstasyonları şeklinde, kooperatif hareketinin çok

yönlü geliştirilmesi şeklinde bir köprü kurmak gerekir.

Bu önkoşullar olmaksızın, tarımı ciddi bir biçimde geliştirmek olanaksızdır. Bu önkoşullar olmaksızın, tahıl sorununun çözümü olanaksızdır. Bu önkoşullar olmaksızın, köylülüğün yoksul tabakalarını yok olmaktan, yoksulluktan kurtarmak olanaksızdır.

Nihayet bu demektir ki, tarımsal üretimin yeni baştan kurulması için esas kaynak olarak sanayimizi her çareye başvurarak geliştirmek gerekir; metalürjiyi, kimya sanayiini, makine sanayiini geliştirmek gerekir; traktör fabrikaları, tarım makineleri fabrikaları vb. kurmak gerekir.

Köylülüğün ana yığınlarını, kitlesel sözleşmeler yoluyla kollektif ekonomi biçimlerine çekmedikçe, tarıma önemli miktarda traktör ve tarım makineleri vb. sağlamadıkça, kolhozları geliştirmenin olanaksız olduğunu, Makine ve Traktör İstasyonlarını geliştirmenin olanaksız olduğunu tanıtlamaya gerek yoktur.

Ama, sanayimizi hızlı bir tempo ile geliştirmeden, köyü makine ve traktörle beslemek olanaksızdır. Bundan dolayı, sanayimizin hızlı gelişme temposu, tarımın kollektivizm temeli üzerinde yeniden kuruluşunun anahtarıdır.

Yeni ittifak biçimlerinin anlamı ve önemi budur.

(Stalin: *«SBKP[B] İçindeki Sağ Sapma Üzerine», Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 143 vd., 1928.*)

V — SSCB'NİN DÜNYANIN EN BÜYÜK TARIM İŞLETMELERİ ÜLKESİNE DÖNÜŞÜMÜ VE İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ AŞAMADA KÖYÜN SOSYALİST DÖNÜŞÜMÜNÜN GÖREVLERİ

1 — Leninist kooperatif planının en yüksek aşaması olarak kollektifleştirme üzerine Stalin

1 — Çıkış yolu, her şeyden önce, küçük, geri, dağınık, köylü işletmelerinden, birleşmiş, büyük, makinelerle donatılmış, bilimin sağladığı olanaklardan yararlanan ve azami miktarda tahıl üretebilecek toplumsal işletmelere geçmekte yatmaktadır. Çıkış yolu, tarımda, bireysel köylü ekonomisinden kollektif, toplumsal ekonomiye geçmekte yatmaktadır.

Daha Ekim Devrimi'nin ilk günlerinde, Lenin Partiyi, kolhozlar örgütlemeye çağırıyordu. O zamandan beri, Partimizde kolhoz fikrinin propagandası durmamıştır. Bununla birlikte, kolhozların oluşturulması çağrısının yığınlar arasında yankı bulması, ancak bu son zamanlardadır. Bu, her şeyden önce köylünün zihniyetinde kolhozlar lehi-

ne bir dönüşü hazırlayan köyde kooperatifçiliğin hızlı gelişmesi ile açıklanabilir; öte yandan, şimdiden, desiyatin başına 150 ila 200 pud mahsul alan ve % 30 ila % 40 pazar için üretim sağlayan kolhozların varlığı, yoksul köylüler arasında ve orta köylülüğün alt tabakaları arasında, kolhozlaşmaya doğru ciddi bir yöneliş başlattı.

Burada daha az önemli olmayan bir başka nokta da, devletin kollektifleştirme hareketini önemli ölçüde finanse etme olanağına ancak son zamanda kavuşmuş olmasıdır. Bilindiği gibi, bu yıl devlet kolhozlara, geçen yıla oranla iki kat fazla mali yardımda bulunmuştur (60 milyon rubleden fazla). XV. Parti Kongresi, yığınsal kollektifleştirme hareketinin koşullarının şimdiden olgunlaştığını, kollektifleştirme hareketini güçlendirmenin, ülkede pazar için tahıl üretimini artırmanın en önemli araçlarından biri olduğunu ilan ettiğinde tamamen haklıydı.

Merkezi İstatistik Dairesinin rakamlarına göre 1927 yılında kolhozların toplam tahıl üretimi en az 55 milyon pud, üretimin pazar için olan kesimi ortalama % 30 olmuştur. Kabaran yeni kolhozlar kurma ve eskileri genişletme dalgası, bu yılın sonunda, kolhozlarda üretilen tahıl miktarının kayda değer ölçüde artması sonucunu verecektir. Görev, bugünkü kollektifleştirme hareketinin gelişme temposunu korumak, kolhozları büyütmek, adı var kendi yok cinsten kolhozları tasfiye etmek, bunların yerine gerçek kolhozlar kurmak ve kolhozların devlet yardımı ve kredilerinden yoksun kalmak istemiyorlarsa bütün satılık tahılların devlet örgütlerine ve kooperatif örgütlerine teslim etmelerini sağlayacak bir rejimi yerleştirmektir. Öyle sanıyo-

rum ki, bu koşullar altında üç yıla kadar kolhozların 40 ila 50 milyon pud tahılı satışa sunmalarını sağlayabiliriz.

Besbelli ki, kollektif işletmelerin başka şey, kooperatiflerin başka şey olduğu varsayımıyla, kollektifleştirme hareketi ile kooperatif hareketi bazen karşı karşıya konmaktadır. Bu elbette ki yanlıştır. Kimileri, kolhozları Lenin'in kooperatif planının karşısına koyacak kadar ileri gidiyorlar. Söylemeye gerek yok ki, böyle bir karşı karşıya koyuşun gerçekle hiçbir ilgisi yoktur. Gerçekte, kolhozlar kooperatiflerin bir türüdür, hem de üretim kooperatiflerinin en parlak biçimi. Alım, satım ve üretim kooperatifleri vardır. Kolhozlar genel olarak kooperatif hareketinin ve özel olarak da Lenin'in kooperatif planının ayrılmaz bir bileşenidir. Lenin'in kooperatif planını uygulamak demek, köylüyü, alım ve satım kooperatifleri düzeyinden üretim kooperatifine, yani kolhoz kooperatifine yükseltmek demektir. Bizde kolhozların, alım ve satım kooperatiflerinin güçlenmesinin sonucu olarak ortaya çıkıp gelişmesi olgusu da bununla açıklanır.

2 — Çıkış yolu, ikinci olarak, eski sovhozları genişletmek ve sağlamlaştırmak, yeni büyük sovhozlar örgütlemek ve geliştirmektir. Merkezi İstatistik Dairesinin verilerine göre, bugün varolan sovhozlarda toplam tahıl üretimi 1927 yılında en az 45 milyon puda ulaşmış, üretimin % 65'i pazara sunulmuştur. Bir miktar devlet desteğiyle sovhozların tahıl üretimini önemli ölçüde artırabileceklerine kuşku yoktur.

Ama görev bununla sınırlı değil. Sovyet hükümetinin aldığı bir karara göre, köylü işletmelerinin bulunmadığı bölgelerde, bundan 5-6 yıl sonra yak-

laşık olarak 100 milyon pud tahılı satışa sunacak olan yeni büyük sovhozlar (her biri 10 000 — 30 000 desiyatin büyüklüğünde) kurulacaktır. Bu sovhozların örgütlenmesine şimdiden girişilmiştir. Görevimiz, Sovyet hükümetinin bu kararını her ne pahasına olursa olsun uygulamaktır. Sanıyorum ki, bu görevlerin yerine getirilmesi önkoşuluyla, 3 - 4 yıl içinde, eski ve yeni sovhozlardan 80 ila 100 milyon pud satılık tahıl elde edebiliriz.

(Stalin: *«Tahıl Cephesinde», Leninizmin Sorunları, Birinci Bölüm. Moskova 1932, s. 503 vd., 1928.*)

2 — Köylülüğün ana kitlelerinin sosyalist büyük ekonomi yoluna geçişi ve SSCB'nin dünyanın en büyük tarım işletmeleri ülkesine dönüşümü

A — Köylülüğün ana kitlelerinin kollektifleşmeye geçişi

XV. Parti Kongresinin direktifleri temelinde Merkez Komitesi tarafından uygulanan ülkenin sanayileştirilmesinin hızlı temposu, ülkenin iç kesimlerinde sınıfsal ilişkilerin derinden değişmesini beraberinde getirdi. Bu değişikliği karakterize eden, işçi sınıfının sayısal olarak hızla büyümesinin yanısıra, yoksul ve orta köylülük ile ilgili olarak **onun önder rolünün güçlenmesidir. İşçi sınıfı ile köylülüğün ana kitleleri arasındaki ekonomik ittifak mükemmel bir üretim karakterine büründü.** Partinin ve Merkez Komitesi'nin siyaseti, geri ve dağınık küçük köylü işletmelerinin büyük sosyalist tarım

yoluna başarılı bir şekilde geçmesini, **genel kollektifleştirmenin gelişmesini ve kulakların sınıf olarak tasfiye edilmesi şiarının pratikte gerçekleşmesine geçişi** güvence altına aldı. Rapor döneminde özel sermayenin rolü göz çarpıcı bir şekilde düştü, geriletilmesi süreci devam etmektedir. Sovyet devletinin düzeltici-düzenleyici rolü, giderek artan bir şekilde sanayinin ötesinde tarımı kapsayarak kararlı bir güçlenme yaşamaktadır. Biz, Lenin tarafından koyulan «NEP Rusya'sı»nı «sosyalist Rusya»ya dönüştürme görevini çözmekteyiz.

Sosyalist inşanın gelişmesi, kapitalist unsurlara saldırının güçlenmesi, kaçınılmaz olarak kulak-kapitalist unsurlar tarafından **ülkede sınıf mücadelesinin keskinleştirilmesine** ve onların ümitsiz direniş çabalarına götürmek zorundaydı. Köydeki tarım işçilerinin ve yoksul köylülerin gelişen faaliyetlerine dayanarak, orta köylülerle ittifakı sağlamlaştırarak Parti, karşı-devrimci sabotajı ve kulakların direnişini kırdı ve tahıl temin etmeyi ve önemli bir yedek tahıl fonu toplamayı başardı. Partinin doğru siyasetinin sonucu olarak, **orta köylü kitlesinin sosyalizme kesin yönelmesi,** en göze çarpıcı ifadesini, 1929 sonunda milyonlarca köylüyü saran ve kolhozlara katılan orta köylüyü Sovyet iktidarının bir dayanağı haline dönüştürerek, kulak tahıl üretiminin kolhoz-sovhoz tahıl üretimine dönüştürülmesinin önkoşullarını yaratarak ve Partinin **kulakların sımrlandırılması ve geriye itilmesi şiarından, genel kollektifleştirme temelinde kulakların sınıf olarak tasfiye edilmesi şiarına geçmesini** olanaklı kılarak ülkede **sınıf güçlerinin yeni bir dengesini** yaratan güçlü kollektifleştirme hareketinde bulmaktadır.

Parti Kongresi, işçi sınıfının **ülkedeki kapitalist sömürünün son kalesine** saldırısı anlamına gelen bu şiarın büyük tarihsel önemini onaylar.

(*Merkez Komitesi'nin Raporu Üzerine SBKP[B] XVI. Parti Kongresinin Kararı, 1930.*)

B — Tarımda odak noktası ve Sovyet iktidarının köyde sağlam bir dayanağı olarak kollektif köylülük

1 — En önemli tahıl bölgelerindeki **orta köylü kitlesinin** önemli bir bölümü, yoksul köylüleri izleyerek, toplumsal büyük ekonominin üstünlüğüne aklı yattı, özgürce kolhozlara girdiler, tarlaları kollektifçe işliyorlar ve sosyalist yola **adım attılar.** Bununla salt teorik olarak değil, aynı zamanda milyonlarca insanın tecrübesi temelinde — proletarya diktatörlüğünün varlığı koşullarında — geri, az üretken ve küçük, küçücük bireysel köylü ekonomisinden son derece üretken, kollektif büyük ekonomiye geçişin olanağı kanıtlandı.

2 — SSCB'nin bir dizi reyonunda genel kollektifleştirmenin gelişmesi nedeniyle Parti, köydeki kapitalist unsurların kısıtlanması ve geriye itilmesi eski politikasından, **kulakların sınıf olarak tasfiyesi** yeni politikasına geçti; bu politikayı yoksul ve orta köylü kitlelerin kendilerinin uyguladığı genel kollektifleştirmenin ayrılmaz bir parçası olarak gerçekleştirdi.

3 — Kolhozların ve sovhozların kitlesel gelişmesinin ve sınıf olarak kulakların başlanan tasfiyesi sonucunda, sanayide sosyalist biçimin yanısı-

ra, SSCB tarımında kapitalist biçim geriye itilip sosyalist biçim geliştiği ölçüde, **SSCB ekonomisindeki çeşitli ekonomik biçimlerin karşılıklı ilişkileri** değişmektedir.

4 — Şimdiye kadar nerdeyse salt sosyalist sanayie dayanan SSCB'ndeki sosyalist ilişkiler, **şimdi tarımda hızla gelişen sosyalist sektöre** (kolhoz ve sovhozlar şeklindeki büyük üretim) **de** dayanmaya başlamaktadır. Bununla, proleter iktidarın sosyalist

> «... ilişkileri, şimdiye kadar esas olarak birkaç önde gelen sanayi ile sınırlı ve tarımı çok az kapsayan kapitalizmin en gelişmiş biçimleri göz ardı edilirse, hazır bulmamasından»*

oluşan proleter devrimin bu en büyük zorluklarını aşma olanağı açılmaktadır.

5 — Tüm bunlarla uyum içinde şimdi köyde Sovyet iktidarının üs noktası sorunu **yeni bir biçim** almaktadır. Artık Sovyetler Birliği'nin en önemli tahıl bölgelerinde **köy iki ana bölüme ayrılmaktadır: Sovyet iktidarının fiili ve sağlam dayanağı olarak kolhoz köylüleri,** ve henüz kolhozlara girmek istemeyen, fakat kollektifleşme yoluna geçişin gerekliliğine kolhozun kitlesel tecrübesinin görece kısa bir süre içinde ikna edeceği bireysel yoksul ve orta köylüler.

Kongre, Partinin SSCB tarımının gelişmesindeki bu dönüşümü şunlar sonucunda gerçekleştirebildiğini tespit etmeyi gerekli görmektedir:

a) Tarımın kollektivizm ilkeleri temelinde ye-

---

* *Lenin:* VII. Parti Kongresi. «Savaş ve Barış Üzerine Rapor», Toplu Eserler, cilt 22, s. 316. Rusça.

niden kurulması için önkoşul olan sanayiin hızlı gelişme temposu;

b) Kooperatiflerin kitlesel gelişimi, Makine ve Traktör İstasyonlarının örgütlenmesi ve sovhozların gelişmesi;

c) Kolhozun içinde bulunduğumuz anda inşasının temeli olarak orta köylülerle ittifak bazında köyün kapitalist unsurlarına (kulaklar) saldırı;

d) Yoksul köylülerin ve tarım işçilerinin örgütlenmesi çalışmasının geliştirilmesi;

e) Karşı-devrimci Troçkizmin ve sağ sapmanın yok edilmesi.

(Kolhoz Hareketi ve Tarımın Yükselişi Üzerine SBKP[B] XVI. Parti Kongresinin Kararı, Bölüm 1, Rusça.)

C — Kolhoz köylülüğünün sosyal niteliği ve onun sosyalist yeniden eğitiminin temeli olarak kolhoz işletmeleri

Kolhozlar verili olduğunda, sosyalizmin inşası için gerekli olan her şeyin de verili olduğuna inanmak yanlış olurdu. Kolhoz üyelerinin, şimdiden sosyalistler haline gelmiş olduklarına inanmak ise daha da büyük bir yanlış olurdu. Hayır, kolhoz mensubu köylüyü yeniden kalıba dökmek için onun bireyci zihniyetini dönüştürmek ve onu gerçekten sosyalist toplumun emekçisi haline getirmek için daha çok çalışmak gerekir. Ve kolhozların makineleşmesi ve traktörleşmesi ne kadar çabuk olursa, bu iş o kadar çabuk olacaktır. Ama bu, köyün sosyalist dönüşümünün bir kaldıracı olarak kolhozların büyük önemini hiçbir şekilde azaltmaz. Kolhoz-

ların büyük önemi tam da, tarımda makinelerin ve traktörlerin kullanılması için temel alan olmaları, köylünün yeniden kalıba dökülmesi için, köylünün zihniyetinin değiştirilmesi, proleter sosyalizmi yönünde değiştirilmesi için temel alanı yaratmasında yatmaktadır. Lenin şunu söylerken haklıydı:

> «Küçük çiftçinin yeniden yoğrulması, onun tüm ruh halinin değişmesi, kuşaklar gerektiren birşeydir. Küçük çiftçi ile ilgili olarak bu sorunun bir çözüme bağlanmasını ve deyim yerindeyse onun tüm ruh halinin sağlığa kavuşturulmasını, ancak maddi bir temel sağlayabilir, teknik sağlayabilir, tarımda traktör ve makinelerin kitlesel ölçekte kullanılması sağlayabilir, kitlesel ölçekte elektriklendirme sağlayabilir.»
>
> (Stalin: *«SSCB'nde Tarım Politikasının Sorunları Üzerine», Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 222 vd., 1929.*)

... Köylerdeki ve reyonlardaki komünistlerimiz kolhozları aşırı derecede idealize etmektedirler. Artık kolhozlar sosyalist bir ekonomi biçimi olduğuna göre, böylece her şeyin verili olduğu ve kolhozlarda Sovyet düşmanlığı ve sabotaj söz konusu olamayacağı; sabotaj olayları ve Sovyet düşmanı görünümler olduğunda, bunların es geçilmesi gerektiği, çünkü kolhozlara karşı salt ikna yoluyla etkin olunabileceği, ama tek tek kolhozlara ve kolhoz köylülerine karşı zor yöntemlerinin kullanılamayacağı şeklinde sıkça görüş belirtmektedirler. Söylemeye gerek yok ki, kolhozları böyle görmenin Leninizm ile hiçbir ortak yanı yoktur. Leninistler kolhozları ve kolhoz köylülerini asla idealize etme-

melidirler. Onlar kolhozları ve kolhoz köylülerini bir fetiş olarak görmeksizin, olayları soğukkanlılıkla ve somut olarak değerlendirmelidirler.

... Nedir bir kolhoz köylüsü? Kolhoz köylüsü, işçi sınıfının müttefikidir. Bu köylülüğün ezici **çoğunluğu** köyde Sovyet iktidarının bir dayanağıdır. Fakat bu, kolhoz köylüleri ve kolhozlar içinde Sovyet iktidarına karşı çıkan, zararlı unsurları destekleyen, tahıl temininin sabote edilmesine yardım eden grupların çıkmayacağı anlamına gelmez. Komünistlerin kolhozların sosyalist bir ekonomi biçimi olduğundan yola çıkarak bu münferit kolhoz köylülerinin ve kolhozların bu darbesine mahvedici bir karşı darbe ile cevap vermemesi aptallık olur.

(Stalin: *Politbüro ve MKK Prezidyumu'nun 27 Kasım 1932 Tarihli Birleşik Oturumunda Konuşma*, Bolşevik No. 1/2, s. 19, 1933, Rusça.)

D — Kulakların sınıf olarak tasfiye edilmesi üzerine

Partimizin geçen yıl içindeki çalışmalarının karakteristik özelliği, bizim Parti olarak, Sovyet iktidarı olarak:

a) Köyün kapitalist unsurlarına karşı tüm cephe boyunca saldırıya geçmemizde ve

b) Bu saldırının, bilindiği gibi, gayet elle tutulur **olumlu** sonuçlar vermesi ve vermeye devam etmesinde yatmaktadır.

Bu ne demektir? Bu demektir ki biz, kulakların sömürücü eğilimlerini **sınırlama** politikasından,

kulakları sınıf olarak **tasfiye etme** politikasına geçmiş bulunuyoruz. Bu demektir ki biz, tüm politikamızda tayin edici dönüşlerden birini yaptık ve yapmaktayız.

Son zamanlara kadar Parti, kulakların sömürücü eğilimlerini **sınırlama** bakış açısını savunuyordu. Bilindiği gibi bu politika, daha VIII. Parti Kongresinde ilan edilmişti. Aynı politika NEP'in kabulünde ve Partimizin XI. Kongresinde yeniden ilan edildi. Lenin'in Preobrajenski'nin tezleri üzerine (1922 yılındaki) bilinen mektubunda, tam da bu politikanın güdülmesi zorunluluğuna değindiği hatırlardadır. Son olarak bu politika, Partimizin XV. Parti Kongresinde doğrulanmıştır. Ve son zamanlara kadar da bu politikayı uyguladık.

Bu politika doğru muydu? Evet, o zamanlar kayıtsız-koşulsuz doğruydu. Bundan beş ya da üç yıl önce, kulaklara karşı böyle bir saldırıya geçebilir miydik? O zamanlar böyle bir saldırının başarılı olacağını umabilir miydik? Hayır, umamazdık. Bu en tehlikeli maceracılık olurdu. Bu, saldırı ile son derece tehlikeli bir şekilde oynamak olurdu. Çünkü kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğrardık ve böylece kulakların durumunu güçlendirmiş olurduk. Niçin? Çünkü o zamanlar, kulaklara karşı kesin saldırıda dayanabileceğimiz üs noktalarımız henüz köyde yoktu, kapsamlı bir sovhoz ve kolhoz ağımız yoktu. Çünkü o sıralarda, henüz, kulakların kapitalist üretiminin yerine, kolhoz ve sovhozların sosyalist üretimini **geçirme** olanağımız yoktu.

1926 ve 1927 yıllarında Zinovyevist-Troçkist muhalefet bütün gücüyle Partiye, kulaklara karşı derhal taarruza geçilmesi politikasını dayatmaya çalışıyordu. Parti, ciddi kimselerin saldırı ile oyun

oynamayacaklarını bildiği için, bu tehlikeli maceraya yanaşmadı. Kulaklara karşı saldırı, ciddi bir sorundur. Bu sorunu, kulaklara karşı nutuk atma ile karıştırmamalı. Kulaklara karşı saldırı, Zinovyevist-Troçkist muhalefetin Partiye dayatmaya çalıştığı kulakları arada bir tırmalama politikasıyla da karıştırılmamalıdır. Kulaklara karşı saldırıya geçmek. kulakları ezmek ve sınıf olarak tasfiye etmek demektir. Bu hedefi gütmeyen bir saldırı tumturaklı bir laftır, hafif çarpışmadır, gevezeliktir, istediğimiz her şeydir, ama gerçek bir Bolşevik saldırı asla değildir. Kulaklara karşı saldırıya geçmek, uygun şekilde hazırlanmak ve kulaklara artık bir daha asla ayağa kalkamayacakları bir darbe indirmek demektir. Biz Bolşevikler, gerçek saldırı diye buna deriz. Bundan beş ya da üç yıl önce başarı şansı olan böyle bir saldırıya girişebilir miydik? Hayır, girişemezdik.

Nitekim 1927'de kulaklar 600 milyon puddan fazla tahıl üretiyor ve bunun 130 milyon pudunu köyün dışında satıyordu. Bu, hesaba katmak zorunda olunan oldukça önemli bir güçtü. Ya kolhoz ve sovhozlarımız o yılda ne kadar üretiyorlardı? 35 milyon pud kadarı pazara sunulan 80 milyon pud tahıl. O sırada, kulakların üretiminin ve kulakların pazara sunduğu tahılın yerine, kolhoz sovhozlarımızın üretimini ve pazara sunduğu tahılı **geçirebilir** miydik, siz söyleyiniz? Besbelli ki geçiremezdik.

Bu koşullar altında kulaklara karşı kesin bir saldırıya geçmek ne anlama gelirdi? Bizim kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğramamız, kulakların pozisyonlarını güçlendirmemiz ve tahılsız kalmamız anlamına gelirdi. İşte bunun için Zinovyevist-Troçkist muhalefetin maceracı parlak sözlerine karşın,

o tarihte kulaklara karşı saldırıya girişemezdik ve girişmemeliydik.

Ya şimdi durum nasıldır? İşler şimdi ne durumdadır? Şimdi artık kulaklara darbe indirmek, onun direncini kırmak, onu sınıf olarak tasfiye etmek ve onun üretimi yerine kolhozların ve sovhozların üretimini **geçirmek** için yeterli bir maddi temelimiz vardır. Bilindiği gibi 1929 yılında kolhoz ve sovhozların tahıl üretimi, 400 milyon puddan az olmamıştır (1927'deki kulak ekonomisinin toplam üretiminden 200 milyon pud eksik). Yine bilindiği gibi, 1929'da kolhoz ve sovhozlar 130 milyon pud tahılı pazara sunmuşlardır (yani kulakların 1927'de sunduğundan fazla). Yine bilindiği gibi, 1930'da kolhozların ve sovhozların toplam üretimi 900 milyon puddan az olmayacaktır (yani 1927'deki kulakların toplam üretiminden fazla), ve kolhoz ve sovhozların aynı yıl içinde pazara sunacakları tahıl miktarı en az 400 milyon pud olacaktır (yani kulakların 1927'de sunduğuyla karşılaştırılamayacak kadar fazla).

İşte yoldaşlar, bugün durum böyledir.

İşte ülkemizin ekonomisinde meydana gelen değişiklikler bunlardır.

İşte bizde son zamanlarda sınıf güçlerinde meydana gelen değişiklikler bunlardır.

Gördüğünüz gibi, şimdi artık kulak üretiminin yerine kolhoz ve sovhoz üretimini **geçirmek** için maddi temele sahibiz. Kulaklara karşı saldırımızın şimdi kuşku götürmez bir başarıyla gelişmesi tam da bu yüzdendir.

Eğer kulaklara karşı kısır sözlerle yetinmeyip, ona karşı gerçek ve kesin bir saldırıdan söz etmek

isteniyorsa, kulaklara karşı saldırı böyle yürütülmelidir.

İşte bunun için biz, son zamanlarda, kulakların sömürücü eğilimlerini **sınırlama** politikasından, **kulakları sınıf olarak tasfiye etme** politikasına geçmiş bulunuyoruz.

Peki, kulakların mülksüzleştirilmesi politikasında durum nedir, genel kollektifleştirme bölgelerinde kulakların mülksüzleştirilmesi caiz midir? — diye soruluyor çeşitli yanlardan. Gülünç bir soru; Kulakların sömürücü eğilimlerini sınırlama görüşünü benimsediğimiz sürece, kulaklara karşı kesin bir saldırıya girişme olanağına sahip olmadığımız sürece, kulak üretiminin yerine kolhozların ve sovhozların üretimini geçirme olanağına sahip olmadığımız sürece, kulakların mülksüzleştirilmesi caiz değildi. O sıralar kulakların mülksüzleştirilmesini caiz görmeyen bir politika gerekliydi ve doğruydu. Ya bugün? Bugün durum başkadır. Bugün kulaklara karşı kesin bir saldırıya girişme, onun direnişini kırma, onu sınıf olarak tasfiye etme ve kulak üretiminin yerine kolhozların ve sovhozların üretimini geçirme olanağına sahibiz. Bugün artık, kulakların mülksüzleştirilmesi işi, toptan kollektifleştirmeyi gerçekleştiren yoksul ve orta köylü kitlelerinin kendileri tarafından uygulanmaktadır. Bugün artık kulakların mülksüzleştirilmesi işi, toptan kollektifleşme bölgelerinde basit bir idari önlem olmaktan çıkmıştır. Bugün orada kulakların mülksüzleştirilmesi işi, artık kolhozların kuruluş ve gelişmesinin bir bileşeni olmuştur. Bu nedenle bugün uzun uzun kulakların mülksüzleştirilmesi konusu üzerinde durmak gülünçtür ve pek ciddi bir tutum

sayılamaz. Kellesi uçurulanın saçları için gözyaşı dökülmez, der bir Rus atasözü.

Kulakların kolhoza kabul edilip edilmeyeceği sorusu da daha az gülünç değildir. Elbette ki onlar kolhozlara kabul edilemez. Edilemez, çünkü kulaklar, **kolhoz** hareketinin en azılı düşmanıdır. Bu gayet berraktır.

(Stalin: «*SSCB'nde Tarım Politikasının Sorunları Üzerine*», *Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm. Moskova 1934, s. 224 vd., 1929.*)

E — SSCB — dünyanın en büyük sosyalist tarım işletmeleri ülkesi

Bir yandan sanayiin hızlı büyümesi ve diğer yandan kulakların sınıf olarak tasfiyesi politikasının başarıyla uygulanması, tarıma traktörler ve en yeni tarım makinelerinin sağlanmasını, bireysel küçük köylü işletmelerinin büyük kolhozlarda birleştirilmesini ve geniş bir tahıl ve hayvancılık sovhozları ağının örgütlenmesini mümkün kılmıştır.

Beş yıllık plan döneminde tarım şunları elde etmiştir: a) Toplam 1,9 milyon beygir gücünde 120 000'den fazla traktör; b) 1,6 milyar ruble tutarında tarım makineleri; özellikle römorkörlü modern kombine makinelerin güçlü artışı dikkate alınırsa, bunlarla 1928 yılı ile karşılaştırıldığında tarımın mekanik donatımı iki mislinden fazla artmıştır.

Son dört yılda modern iş aletleri, tamirhaneler, otomobiller vs. ile donatılan 2446 Makine ve Traktör İstasyonu örgütlenmiştir.

Son üç yılda, köylü işletmelerinin % 60'ından

fazlasını ve tüm ekilebilir köylü alanının yaklaşık % 75'ini kapsayan 200 000'in üzerinde kolhoz örgütlenmiştir.

Aynı dönemde, 5000 sovhoz (tahılcılık, hayvancılık ve sanayi bitkileri için) örgütlendi; kolhozlar ve sovhozlar, birlikte, tüm ekilebilir alanın yaklaşık % 80'ini oluşturuyor.

Bütün bunlardan çıkan sonuç şudur:

a) Kulaklar paramparça edilmiş, tarımda kapitalizmin kökleri harap edilmiş, bununla kırsal alanda sosyalizmin zaferi güvence altına alınmış, ve kolhozlar sosyalist insanın sağlam bir dayanağına dönüşmüştür;

b) Küçük, dağınık bireysel köylü işletmelerinin sosyalist büyük işletmelerin yörüngesine sokulması tarihsel görevi çözülmüş, ve Sovyetler Birliği bir küçük-köylü ülkesinden, dev bir büyük-tarım ülkesine dönüşmüştür.

(*SBKP[B] MK ve MKK Ocak 1933 Ortak Plenumunun Birinci Beş Yıllık Planın Sonuçları Üzerine Kararları, Moskova 1933, s. 8 vd.*)

F — Sovyetler Birliği'nde kollektif ekonomik sistemin tayin edici ve kesin zaferi

Tarımda gelişme biraz farklı bir yol izledi. Rapor döneminde, tarımın başlıca dallarındaki yükselme, sanayide olduğundan çok daha yavaştı; yine de gelişme, bireysel ekonominin başat olduğu dönemdekinden daha hızlı oldu. Hayvancılıkta ise hatta ters yönde bir sürece tanık olduk — hayvan mevcudunda bir azalma oldu. Ancak 1933 yılında-

dır ki, — ve o da yalnızca domuz yetiştiriciliğinde — ilerleme belirtileri görülür hale gelmiştir.

Dağınık küçük köylü işletmelerini kolhozlar halinde birleştirmenin son derece büyük güçlükleri; nerdeyse ıssız bölgelerde tahıl yetiştirilmesi ve hayvancılık için çok sayıda büyük işletme kurma çetin işi ve bir bütün olarak **yeniden örgütlenme dönemi,** bireysel ekonomiye dayalı tarımın dönüştürülmesi ve yeni kolhozcu yola geçişi dönemi, pek çok zaman ve büyük masraflar isteyen bu dönem: bütün bu etkenlerin, tarımda, zorunlu olarak daha yavaş bir ilerleme temposuna, aynı şekilde, hayvan mevcudunun gelişmesi bakımından göreli uzunca bir gerileme dönemine yol açtığı açıktır.

Meselenin özü itibariyle rapor dönemi, tarım için hızlı bir ilerleyiş ve güçlü bir atılım dönemi olmaktan çok, yakın gelecekteki bu ilerleyiş ve bu atılım için önkoşulların yaratıldığı dönem oldu.

Eğer tüm kültürler için, sonra da yalnız sanayi bitkileri için ekilen alanın artışına ilişkin verileri alacak olursak, rapor dönemi içinde tarımın gelişmesine ilişkin şu tablo elde edilir:

Sovyetler Birliği'nde tüm kültürlerin ekim alam

(Milyon hektar olarak)

	1913	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*
Ekili alanların tümü Bunlardan:	105.0	118.0	127.2	136.3	134.4	129.7
a) Tahıl kültürleri	94.4	96.0	101.8	104.4	99.7	101.5
b) Sanayi bitkileri	4.5	8.8	10.5	14.0	14.9	12.0
c) Sebze ve meyve	3.8	7.6	8.0	9.1	9.2	8.6
d) Yemlik ürünler	2.1	5.0	6.5	8.8	10.6	7.3

Sovyetler Birliği'nde sınai bitkilerin ekim alam

(Milyon hektar olarak)

	1913	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*
Pamuk	0.69	1.06	1.58	2.14	2.17	2.05
Keten (uzun lifli)	1.02	1.63	1.75	2.39	2.51	2.40
Şeker pancarı	0.65	0.77	1.04	1.39	1.54	1.21
Yağ bitkileri	2.00	5.20	5.22	7.55	7.98	5.79

Bu tablolar, tarımdaki iki temel çizgiyi dile getirmektedirler:

1 — **Tarımın yeniden örgütlenmesinin tam hızla ilerlediği**, kolhozların onbinlerle kurulduğu, bunların kulakları topraktan kovup, boş kalan topraklara sahip çıktığı ve bu toprakları sımsıkı ele geçirdiği sırada, **ekim alanlarının mümkün olduğunca genişletilmesini amaçlayan çizgi.**

2 — Ekim alanlarının gelişigüzel genişletilmesinden vazgeçildiği ve toprağın işlenme koşullarının iyileştirilmesine, rasyonal bir münavebeli ekim ve nadas sisteminin uygulanmasına, rekoltenin yükseltilmesine ve pratik öyle gerektirdiğinde, varolan ekim alanlarının geçici olarak azaltılmasına geçildiği zamanki çizgi.

Bilindiği gibi, ikinci çizgi —tarımdaki biricik doğru çizgi—, tarımın yeniden örgütlenmesi döneminin sona erdiği ve rekoltenin yükseltilmesinin tarımın ilerleyişinin temel sorunlarından biri haline geldiği 1932'de ilan edildi.

Ama ekim alanının genişletilmesine ilişkin veriler, tarımın gelişmesinin tam doyurucu belirtileri sayılamazlar. Olur ki, ekim alanları artar, ama üretim artmaz, hatta düşer, çünkü toprağın işlen-

mesi kötüleşmiştir ve ekim alanı birimi başına rekolte gerilemiştir. Bundan dolayı, ekim alanına ilişkin verileri toplam üretime ilişkin verilerle tamamlamak gerekir.

İlgili tablo şöyledir:

Sovyetler Birliğinde brüt tahıl ve ticari bitkiler üretimi

(Milyon kental olarak)

	1913	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*
Tahıl	801.0	717.4	835.4	694.8	698.7	898.0
Ham pamuk	7.4	8.6	11.1	12.9	12.7	13.2
Keten lifi	3.3	3.6	4.4	5.5	5.0	5.6
Şeker pancarı	109.0	62.5	140.2	120.5	65.6	90.0
Yağ bitkileri	21.5	35.8	36.2	51.0	45.5	46.0

Bu tablo, tarımda yeniden örgütlenmenin tam hızla ilerlediği yılların —1931 ve 1932—, tahıl kültürleri üretiminin en güçlü şekilde gerilediği yıllar olduğunu göstermektedir.

Bu tablodan ayrıca, bunların ekim bölgelerinde tarımın yeniden örgütlenmesinin daha yavaş tempoda olduğu pamuk ve ketenin hemen hemen hiç etkilenmediği, azçok dengeli ve kesintisiz bir biçimde artarak geliştiğini ve gelişmelerinin yüksek düzeyini koruduğu sonucu çıkmaktadır.

Bu tablodan üçüncü olarak, yağ bitkilerinin sadece hafif bir dalgalanma gösterip, savaş öncesi düzeye oranla gelişmelerinin yüksek düzeyini korurlarken, ekim alanlarında çok hızlı bir tarımsal yeniden örgütlenme temposu gözlemlenen ve tarımın yeniden örgütlenmesi dönemine en son girmiş

olan şeker pancarının, yeniden örgütlenmenin son yılı olan 1932'de en yüksek gerilemeyi kaydettiği ve üretiminin savaş-öncesi düzeyin altına düştüğü sonucu çıkmaktadır.

Bu tablodan son olarak, 1933 yılının —yeniden örgütlenme döneminin bitmesini izleyen ilk yılın— tahıl kültürlerinin ve sınai bitkilerin gelişmesinde bir dönüm yılı olduğu sonucu çıkmaktadır.

Bu demektir ki, her şeyden önce tahıl kültürleri ve onlardan sonra da sınai bitkileri bundan böyle sağlam ve güvenli bir şekilde güçlü bir yükselişe doğru yol alacaklardır.

Yeniden örgütlenme dönemini en acılı bir şekilde hisseden kesim hayvancılık olmuştur.

İlgili tablo şöyledir:

Sovyetler Birliği'nde hayvan mevcudu

(Milyon adet)

	1916	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*
a) At	35.1	34.0	30.2	26.2	19.6	16.6
b) Sığır	58.9	68.1	52.5	47.9	40.7	38.6
c) Koyun ve keçi	115.2	147.2	108.8	77.7	52.1	50.6
d) Domuz	20.3	20.9	13.6	14.4	11.6	12.2

Bu tablo, rapor döneminde hayvan mevcudu bakımından savaş öncesi düzeye oranla bir ilerleme değil, bilakis hâlâ süren bir gerileme kaydettiğimizi göstermektedir. Besbelli ki, bir yandan hayvancılığın en yoğun biçimde büyük-kulak unsurların elinde toplanmış olması, öte yandan yeniden örgütlenme döneminde elverişli bir ortam bulan, ku-

lakların yürüttükleri yoğun hayvan kesme ajitasyonları, bu tabloda ifadesini bulmaktadır.

Bu tablodan ayrıca, hayvan mevcudundaki gerilemenin yeni baştan örgütlenme döneminin daha ilk yılında (1930) başladığı ve 1933'e kadar sürdüğü sonucu çıkmaktadır. Bu gerilemenin en güçlü [olduğu dönem — ÇN] ilk üç yıl idi, tahıl kültürlerinin yükselişe geçtiği, yeniden örgütlenme dönemini izleyen ilk yılda, 1933'te, bu gerileme minimal düzeydedir.

Bu tablodan son olarak, domuz yetiştiriciliğinde tersine bir sürecin daha önceden başlamış olduğu ve 1933'te doğrudan bir yükselişin belirtilerinin görülür hale geldiği sonucu çıkmaktadır.

Bu demektir ki, 1934 yılı, hayvancılığın tümünde bir yükselişe doğru bir dönüm yılı olmalıdır ve olabilir.

Rapor dönemi içinde bizde köylü işletmelerinin kollektifleştirilmesi nasıl gelişti?

İlgili tablo şöyledir:

Kollektifleştirme

	1929	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*
Kolhoz sayısı (bin)	57.0	85.9	211.1	211.05	224.5
Kollektifleştirilen köylü işletmeleri sayısı (milyon)	1.0	6.0	13.0	14.9	15.2
Köylü işletmelerinin kollektifleştirilme yüzdesi	3.9	23.6	52.7	61.5	65.0

Tahıl ekim alanlarının sektörlere göre değişmesi ama nasıl olmuştur?

İşte bununla ilgili tablo:

Sektörlere göre tahıl ekim alanları
Ekim alanı (Milyon hektar)

Sektörler	*1929*	*1930*	*1931*	*1932*	*1933*	*1935'deki ekim alanına oranı (%)*
1 - Sovhozlar	1.5	2.9	8.2	9.3	10.8	10.6
2 - Kolhozlar	3.4	29.7	61.0	69.1	75.0	73.9
3 - Bireysel işletmeler	91.1	69.2	35.3	21.3	15.7	15.5
SSCB'nde toplam tahıl ekim alanı	96.0	101.8	104.4	99.7	101.5	100.0

Bu tabloların ifade ettiği anlam nedir?

Kolhozların sayılarının ve kolhozlardaki üye sayısının fırtınalı bir tempo ile arttığı tarımda, yeniden örgütlenme döneminin artık sona erdiği, daha 1932'de sona ermiş olduğudur.

Dolayısıyla, kollektifleştirmenin daha sonraki süreci, bireysel köylü işletmelerinin kalıntılarının kolhozlar tarafından kerte kerte emilmesi ve dönüştürülmesi sürecidir.

Bu demektir ki, kolhozlar kesin olarak ve geri dönmemek üzere başarıya ulaşmışlardır. **(Sürekli, şiddetli alkışlar.)**

Bu tablolar ayrıca, SSCB'nde toplam tahıl ekim alanının % 84.5'una sovhozlar ve kolhozların sahip olduğunu ifade etmektedir.

Bu demektir ki, sovhozlar ve kolhozlar birarada tüm tarımın ve onun tüm dallarının yazgısını belirleyen güç faktörü haline gelmişlerdir.

Bu tablolar ayrıca, kolhozlarda birleşen köylü

işletmelerinin % 65'inın, toplam tahıl ekim alanının % 73.9'una sahip bulunduklarını, tüm köylü nüfusun % 35'ini oluşturan geri kalan bireysel köylü işletmelerinin ise toplam tahıl ekim alanının ancak % 15'5'ini ellerinde bulndurduklarını ifade etmektedir.

Eğer buna, kolhozların tüm kategorilerinin ekin kaldırma payı olarak, 1929-1930 yılındaki 120 milyon puddan fazla olmayan teslimata karşılık, 1933 yılında bir milyar puddan fazla tahıl teslim ettikleri, ve planlarını % 100 yerine getiren bireysel köylülerin ise 1929-1930 yılında devlete 780 milyon puda yakın tahıl teslim etmiş oldukları halde, 1933 yılında yaklaşık olarak ancak 120 milyon pud teslim ettikleri eklenirse, rapor döneminde kolhozlar ile bireysel köylülerin rollerinin tamamıyla değiştiği, o zamandan beri kolhozların tarımın egemen gücü haline, bireysel köylülerin ise ikincil güç haline, kolhoz rejimine bağımlı olmak ve kendini ona uyarlamak zorunda olan bir güç haline geldikleri bütün açıklığıyla ortaya çıkar.

Emekçi köylülüğün, bizim Sovyet köylülüğümüzün, sosyalizmin kızıl bayrağı altında kesin olarak ve geri dönmemek üzere birleştiğini kabul etmek gerekir. **(Sürekli alkışlar.)**

(Stalin: *SBKP[B] Merkez Komitesi'nin XVII. Parti Kongresine Raporu. Moskova 1934, s. 40 vd.*)

3 — İçinde bulunduğumuz aşamada köye proleter önderliğin görevleri

A — Köyde yeni koşullar ve proleter önderliğin görevleri

Yoldaşlar! Konuşmacıların, Partinin kırdaki çalışmasının durumunu, eksikliklerini, üstün yanlarını —özellikle eksikliklerini— ana hatlarıyla doğru bir şekilde tasvir ettikleri kanısındayım. Bununla birlikte, bana öyle geliyor ki, kırdaki çalışmamızın eksiklikleri konusunda en önemlisini söylemediler, bu eksikliklerin köklerini göstermediler. Oysa, bizim için en önemli olan, işin bu yanıdır. O halde, kırdaki çalışmamızın eksiklikleri konusunda görüşümü söylememe, bunu Bolşeviklere özgü tam bir açıkyüreklilikle söylememe izin veriniz.

Son yıl içinde, yani 1932 yılı boyunca, kırdaki çalışmamızın en başta gelen eksikliği nedir?

En başta gelen eksiklik, bu yıl tahıl stokları yapma işinin ülkemizde bir önceki yıldan, yani 1931'den daha büyük güçlüklerle yapılmış olmasıdır.

Bu, kötü bir hasatla kesinlikle açıklanamaz, çünkü ülkemizde bu yılki hasat geçen yıldan kötü değil, daha iyi idi. 1932'deki toplam tahıl hasat rekoltesinin, SSCB'nin kuzey-doğusundaki beş ana bölgedeki kuraklığın, ülkenin tahıl bilançosunu bir hayli düsürdüğü 1931 yılındaki toplam rekolteden daha büyük olduğunu hiç kimse yadsıyamaz. Tabii ki 1932'de de elverişsiz iklim koşullarından ötürü Kuban ve Terek'te, aynı zamanda Ukrayna'nın bazı bölgelerinde bazı hasat kayıpları oldu. Fakat

bu kayıpların, 1931'de SSCB'nin kuzey-doğusundaki kuraklıktan ötürü kaydedilen kayıpların yarısı kadar bile olmadığına kuşku yoktur. Şu halde, 1932'de ülkemizde 1931'de olduğundan daha fazla tahıl vardı. Ve buna rağmen, tahıl stoklama işi, bizde 1932 yılında geçen yıla oranla daha büyük güçlüklerle yapıldı.

Bu neden ileri geliyor? Çalışmamızdaki bu kusurların nedeni nedir? Bu nispetsizliği nasıl açıklamalı?

1 — Bu her şeyden önce, taşradaki yoldaşlarımızın, kırdaki fonksiyonerlerimizin, kolhozların tahıl ticareti yapmalarının getirilmesinin, kırda beraberinde getirdiği yeni durumu hesaba katamamaları ile açıklanır. Ve tam da yoldaşlar yeni durumu hesaba katmadıkları içindir ki, çalışmalarını bu yeni durumun gereklerine göre yeniden düzenlememişlerdir. Kolhozların tahıl ticareti olmadığı sürece, tahılların biri devlet fiyatı ve diğeri de pazar fiyatı olmak üzere iki fiyatı olmadığı sürece, kırda belirli bir durum vardı. Kolhozların tahıl ticareti yapmalarının getirilmesiyle, durum kökten değişmeliydi, çünkü kolhozların tahıl ticareti yapmalarını getirmek, tahılın pazardaki fiyatının, devletin saptadığından yüksek olan bu fiyatın yasallaşması anlamına gelir. Bunun köylüleri, devlete tahıl teslimi işinde çekingen davranmaya iteceğini tanıtlamanın gereği yoktur. Köylü şu hesabı yapıyordu: «Kolhozların tahıl alım-satımı getirildi, pazar fiyatı yasallaştı; pazarda, aynı tahıl miktarı karşılığında, devlete vermekle alacağımdan daha fazlasını elde edebilirim. O halde, bir enayi olmak istemediğim sürece, tahılı bir müddet alıkoymalı, devlete daha azını teslim etmeli, daha fazlasını kolhoz ticareti-

ne bırakmalı ve böylece aynı miktar tahıl satışı karşılığında daha çok para alacak şekilde davranmalıyım.»

Daha yalın, daha doğal mantık olamaz!

Ama işin kötüsü şurada ki, bizim kırdaki fonksiyonerlerimiz, her halükârda aralarından çoğu, bu yalın ve doğal şeyi kavramadılar. Sovyet iktidarının görevlerini yerine getirmeyi tehlikeye atmamak için, komünistler bu yeni durum karşısında, ekinlerin kaldırıldığı ilk günden itibaren, daha Temmuz 1932'de, tahıl stoklamayı, her çareye başvurarak teşvik etmeli ve hızlandırmalıydılar. Durum bunu emrediyordu. Peki onlar gerçekte nasıl davrandılar? Tahıl stoklamayı hızlandıracaklarına, kolhozlarda binbir türlü fonlar kurulmasını hızlandırdılar, böylelikle teslimat yükümlülerinin devlete karşı yükümlülüklerini yerine getirme konusunda çekingen davranma tutumlarını kuvvetlendirdiler. Onlar yeni durumu kavramadıklarından, köylülerin tahıl teslimi konusundaki çekingen tutumunun, tahıl stoklamayı yavaşlatabileceğinden değil, köylülerin tahılı bir müddet alıkoymayı ve sonra da kolhoz ticareti [yoluyla — ÇN] pazara sunmayı düşünemeyeceklerinden, hatta bütün tahıllarını silolara [«Elevator» — ÇN] teslim etmeye kalkabileceklerinden korkuyorlardı.

Başka bir deyişle: Kırdaki komünistlerimiz, hiç değilse onların çoğunluğu, kolhoz ticaretini yalnız **olumlu** yanından aldılar, **olumlu** yanını anladılar ve kavradılar, ama kolhoz ticaretinin **olumsuz** yanlarını hiç anlamadılar ve hiç kavramadılar; kolhoz ticaretinin olumsuz yanlarının, eğer onlar, yani komünistler, daha ekinin kaldırıldığı ilk günden tahıl stoklama kampanyasını tüm güçleriyle

hızlandırmazlarsa, devletin başına büyük zararlar açacağını kavramadılar.

Ve bu hatayı işleyen, yalnız kolhozlardaki fonksiyonerler değildi. Aynı hatayı, devlete teslim edilmek zorunda olunan tahılı caniyane alıkoyarak başka şekilde daha yüksek fiyata satan sovhoz müdürleri de işlediler.

Halk Komiserleri Konseyi ve Merkez Komitesi, kolhoz ticaretinin geliştirilmesi konusundaki ünlü kararnamelerinde, kolhozların tahıl ticareti ile bağlantılı olarak ortaya çıkan yeni durumu hesaba kattılar mı? Evet, kattılar. Bu kararnamede, çok açık bir biçimde, kolhoz tahıl ticaretine, ancak tahıl stoklama planı eksiksiz tamamlandığı ve tohumluklar ayrıldığı zaman başlanabilir deniyor. Orada çok açık bir biçimde, ancak tahıl stoklamanın ve tohumlukların ayrılmasının tamamlanmasından sonra, 15 Ocak 1933 civarında, ancak bu koşullar yerine getirildikten sonra, kolhoz tahıl ticaretine başlanabilir deniyor. Bu kararname ile Halk Komiserleri Konseyi ve Merkez Komitesi, kırdaki fonksiyonerlerimize şunu demek istiyordu: Bir sürü fonlar ve rezervler kurma tasası ile dikkatinizin çelinmesine izin vermeyin; en başta gelen görevden başınızı çevirmeyin; tahıl stoklama işini daha ekinlerin kaldırıldığı ilk günden geliştirin ve hızlandırın, çünkü ilk emir tahıl stoklama planının yerine getirilmesidir, ikinci emir tohumlukların ayrılmasıdır, işte ancak bu koşullar yerine getirildikten sonradır ki, kolhoz tahıl ticaretine başlayabilir ve onu geliştirebilirsiniz.

Merkez Komitesi Politbürosunun ve Halk Komiserleri Konseyinin hatası, belki de, sorunun bu yanını yeterince tesirli vurgulamamış olması ve kır-

daki fonksiyonerlerimizi kolhoz ticaretinin içinde taşıdığı tehlikelere karşı yeterince yüksek sesle uyarmamış olmasıdır. Ama onları bu tehlikeler konusunda uyardığına, oldukça açık bir şekilde uyardığına hiç kuşku yoktur. Merkez Komitesinin ve Halk Komiserleri Konseyinin, yerel fonksiyonerlerimizin, yalnız il değil, bir dizi bölge fonksiyonerlerimizin de Leninist çelikleşmesini ve öngörüsünü biraz abarttığını kabul etmek gerekir.

Acaba kolhoz tahıl ticaretini getirmemek mi gerekirdi? Özellikle, kolhoz ticaretinin yalnız olumlu değil, belli olumsuz yanları da olduğu göz önüne alınırsa, acaba bu bir hata mıydı?

Hayır, bu bir hata değildi. Hiçbir devrimci önlem, eğer yanlış uygulanırsa, belli olumsuz yanlardan muaf değildir. Kolhoz tahıl ticareti için de aynı şey geçerlidir. Kolhoz ticareti, köy için olduğu kadar, kent için de, işçi sınıfı için olduğu kadar, köylülük için de gerekli ve elverişlidir. Ve salt elverişli olduğu için de, kolhoz ticaretini getirmek gerekiyordu.

Kolhozların tahıl ticaretini getirirken, Halk Komiserleri Konseyi ile Merkez Komitesine yol gösteren neydi?

Her şeyden önce, kent ile kır arasındaki meta değişiminin temelini genişletmek, işçilerin tarım ürünleri bakımından, köylülerin ise kent eşyası bakımından ikmalini iyileştirmek isteğiydi. Tek başına devlet ve kooperatif ticaretinin buna yeterli olmadığına kuşku olamaz. Bu meta değişim sistemi kanallarını, yeni bir kanalla: kolhoz ticareti kanalıyla tümlemek gerekiyordu. Ve biz kolhoz ticaretini getirerek, bunu tümledik.

İkinci olarak, onlara kılavuzluk eden şey, kolhozcuya, kolhoz tahıl ticareti ile ek bir gelir kaynağı sağlamak ve ekonomik durumunu sağlamlaştırmak isteğiydi.

Nihayet, kolhoz ticaretini getirerek, gerek ekim sırasında gerekse ekinlerin kaldırılması sırasında kolhozların çalışmasını iyileştirmek için köylüye yeni bir gayret verme isteğiydi.

Halk Komiserleri Konseyi ve Merkez Komitesinin bütün bu düşüncelerinin doğruluğunun son zamanlarda kolhoz yaşamına ait olgularla tamamen gerçeklendiğini biliyorsunuz. Kolhozların sağlamlaşması sürecinin ilerlemesi, kolhozlardan ayrılmaların durması, bireysel köylülerde kolhozlara katılma eğiliminin artması; kolhozcuların, yeni üyeleri ancak büyük bir titizlikle seçmek istemeleri; bütün bunlar ve daha buna benzer olaylar, kolhoz ticaretinin, kolhozların durumunu zayıflatmak şöyle dursun, tam tersine, güçlendirdiğine ve sağlamlaştırdığına kuşkusuz tanıklık etmektedir.

Şu halde, böylece bizim köydeki çalışmamızın kusurları kolhoz ticareti ile değil, ama bu ticaretin her zaman doğru yürütülmemiş olmasıyla, yeni durumu hesaba katmayı beceremekle, kendi saflarımızı, kolhozların tahıl ticareti yapmalarının getirilmesiyle doğan yeni durumun icaplarına göre yeniden biçimlendirmeyi beceremekle açıklanır.

2 — Kırdaki çalışmamızın yetersizliklerinin ikinci nedeni, yerel örgütlerdeki yoldaşlarımızın —ve yalnız onların da değil—, en önemli tahıl bölgelerinde kolhozların egemen konumu alması ile bağlantılı olarak ortaya çıkan kırdaki çalışmamızın koşullarındaki değişiklikleri kavramamış olmalarıdır. Kolhoz ekonomi biçiminin, tahıl bölgeleri-

mizde, egemen biçim haline gelmesine hepimiz seviniyoruz. Ama bu durumun, tarımın geliştirilmesi konusunda bizim tasalarımızı ve sorumluluklarımızı azaltmayıp, bilakis artırdığını herkes kavramıyor. Çok kişi, şu ya da bu kazada, şu ya da bu bölgede, diyelim ki % 70-80 kollektifleşmeye ulaşıldı mı, her şeyin tamam olduğunu düşünüyor, ve kollektifleşmenin tek başına kendi görevini yerine getireceği, tek başına tarımı kalkındıracağı düşüncesiyle, işlerin kendi doğal seyrine, kendiliğindenliğe bırakılabileceğini sanıyorlar. Ama bu büyük bir yanılgıdır yoldaşlar! Gerçek şudur ki, başat ekonomi biçimi olarak kollektif ekonomiye geçiş, bizim tarıma ilişkin kaygılarımızı azaltmıyor, bilakis artırıyor; tarımın kalkınmasında, komünistlerin önder rolünü azaltmıyor, bilakis artırıyor. Bugün kendiliğindenlik, tarımın gelişmesi için her zamankinden daha tehlikelidir. Bugün kendiliğindenlik, tüm davayı mahvedebilir.

Kırda bireysel çiftçiler ağırlıkta olduğu sürece, Parti, tarımın gelişmesine müdahalede, tek tek yardım ve önleme tedbirleriyle ya da öğütlerle yetinebilirdi. O sıralar bireysel köylü, kendi işletmesiyle bizzat uğraşmak zorundaydı, çünkü bu işletme yalnız onun kendi kişisel işletmesi olduğundan kendi işletmesinin sorumluluğunu omuzlarına yıkabileceği hiç kimse yoktu, ve kendi dışında hiç kimseyi hesaba katamazdı. O sıralar bireysel köylü, eğer ekmeksiz kalmak ve açlığa kurban gitmek istemiyorsa, tohum ekme, ekinin kaldırılması ve genel olarak tarımsal çalışmanın bütün süreçleriyle kendisi uğraşmak zorundaydı. Kollektif işletmeye geçince, işler esaslı bir değişikliğe uğradı. Kolhoz, bireysel bir işletme değildir. Kolhozcular şimdi

tam şunu diyorlar: «Kolhoz benimdir, hem de benim değildir: benimdir, ama aynı zamanda İvan'ındır, Filip'indir, Mihail'indir ve öteki kolhoz üyelerinindir; kolhoz orta malıdır.» Şimdi kolhozcu, şu dünün bireysel köylüsü ve bugünün kollektifçisi, kolhozun kendisini ekmeksiz bırakmayacağını bilerek, sorumluluğu kendi üstünden atabilir ve kolhozun öteki üyelerine güvenebilir. Onun içindir ki, kolhozcunun şimdi, bireysel işletme dönemindekinden daha az kaygısı vardır, işletmenin kaygısı ve sorumluluğu bugün bütün kolhozcular arasında bölüşülmüştür.

Bundan hangi sonuç çıkıyor? Şu: İşletmenin yürütülmesinde sorumluluğun ağırlık noktası, bugün tek tek köylülerden, kolhozun yönetimine, kolhozun yönetici çekirdeğine geçmiştir. Şimdi köylüler, işletmenin bakımını ve işlerin akıllı bir şekilde yürütülmesini kendi kendilerinden değil, kolhoz yönetiminden talep etmektedirler, ya da daha doğrusu bu yönetimden talep ettikleri kadar kendi kendilerinden talep etmiyorlar. Bu ne demektir? Bu demektir ki, Parti bugün artık tarımsal gelişme sürecinde tek tek müdahale eylemleriyle yetinemez. Bugün o, kolhozların yönetimini ele almalı, çalışmanın sorumluluğunu yüklenmeli ve kolhozcuların, bilimin ve tekniğin ilkelerine dayanarak işletmelerini ilerletmelerine yardım etmelidir.

Ama hepsi bu değil. Kolhoz, bir büyük-işletmedir. Ve büyük-işletme, plansız yürütülemez. Yüzlerce ve kimi kez binlerce aile ocağını biraraya toplayan bir tarımsal büyük-işletme, ancak planlı bir yönetimle işletilebilir. Yoksa işletme mahvolmaya ve dağılmaya adaydır. İşte kolhoz sisteminde, küçük bireysel köylü işletmesinin yönetimi koşulla-

rından kökten ayrılan yeni bir koşul daha. Böyle bir işletmenin yönetimi, işlerin doğal seyrine, kendiliğindenliğe bırakılabilir mi? Bırakılamayacağı açıktır. Böyle bir işletmeyi yönetmek için, kolhoza, işin temel bilgilerine vakıf, işletmeyi planlı bir şekilde işletecek ve örgütlü bir biçimde yönetecek durumda adamlar sağlamak gerekir. Böyle bir işletmenin, kolhozların inşasında Sovyet iktidarının sistemli bir müdahalesi, sistemli bir yardımı olmazsa, yoluna koyulamayacağı açıktır.

Ama bundan ne sonuç çıkar? Şu sonuç çıkar ki, kolhoz sistemi, tarımın gelişmesi için Partinin ve Hükümetin kaygılarını ve sorumluluklarını azaltmıyor, tersine artırıyor. Şu sonuç çıkar ki, Parti, eğer kolhoz hareketini yönetmek istiyorsa, kolhoz yaşamının ve kolhoz yönetiminin tüm ayrıntılarına nüfuz etmelidir. Şu sonuç çıkar ki, Parti, kolhozlarla olan bağlarını azaltmamalı, tersine çoğaltmalıdır, ve zamanında kolhozların yardımına koşabilmek ve onları tehdit eden tehlikeler konusunda onları zamanında uyarabilmek için kolhozlarda olup biten her şeyi bilmelidir.

Ama gerçekte ne görüyoruz? Gerçekte, bir sürü mıntıka ve bölge örgütlerinin, kolhozların yaşamına ve onların gereksinimlerine yabancılaşmış olduklarını görüyoruz. İnsanlar bürolarında oturuyorlar ve kolhozların gelişmesinin, bürokratik kalem odalarına aldırmadığının farkına varmadan, ahmakça kalem gıcırdatıyorlar. Tek tek durumlarda kolhozlara öyle yabancılaşılmıştı ki, bölge örgütlerinin bazı üyeleri, kendi bölgelerindeki kolhozlarda olup bitenleri ilgili mıntıka örgütlerinden değil de, Moskova'daki Merkez Komitesi üyelerinden öğreniyorlardı. Bu acıklı ama, bir olgu, yoldaşlar.

Bireysel işletmeden kolhozlara geçiş, komünistlerin kırdaki önder rollerini güçlendirmeye götürmeliydi. Oysa gerçekte, bu geçiş, bir dizi durumda, komünistlerin yan gelip yatmalarına, kollektifleşmenin yüksek yüzdeleriyle övünmelerine ve işleri kendiliğindenliğe, şeylerin doğal akışına bırakmalarına götürdü. Kolhozların planlı yönetimi, kolhozlarda komünistlerin önder rolünü güçlendirmeye götürmeliydi. Halbuki gerçekte, bir dizi durumda öyle oldu ki, komünistler uyanık olmadılar ve kolhozlarda eski beyaz subayların, Petlyura'nın eski adamlarının, genellikle işçi ve köylü düşmanlarının hükmü geçiyor.

İşte kırdaki çalışmamızın yetersizliklerinin ikinci nedeninde durum budur.

3 — Kırdaki çalışmamızın yetersizliklerinin üçüncü nedeni, yoldaşlarımızın pekçoğunun, yeni ekonomi biçimi olarak kolhozlara gereğinden fazla değer vermiş olması, onlara aşırı değer biçip onları putlaştırmasıdır. Bunlar, sosyalist ekonomi biçimi olarak kolhozlar bir kez varolduğuna göre, bununla her şeyin yapılmış olduğunu, bununla kolhozların doğru yönetiminin, kollektif ekonominin doğru bir biçimde planlanmasının, kolhozların örnek sosyalist işletmeler haline dönüşmesinin garantilendiğini zannettiler. Kolhozların örgütsel bakımdan hâlâ zayıf olduklarını, gerek kolhozları sınanmış Bolşevik kadrolarla donatmak için, gerek kolhozların gündelik işlerini yönetmek için Partinin yardımına ciddi gereksinimleri olduğunu kavramadılar. Ama hepsi bu değil ve esas mesele de bu değil. Burada asıl yetersizlik yoldaşlarımızın pekçoğunun, tarımın yeni bir örgütlenme biçimi olarak kolhozların güç ve olanaklarını abartmala-

rıdır. Onlar, aslında kolhozun, her ne kadar sosyalist bir ekonomi biçimi olsa da, her türlü tehlikeden, yönetimine her çeşitten karşı-devrimci unsurların sızmasından muaf olmaktan henüz uzak bulunduğunu; Sovyet düşmanı unsurların, onu belli koşullarda kendi amaçları doğrultusunda kullanabilmesinden muaf olmadığını kavramadılar.

Tıpkı Sovyetlerin, **politik** örgütlenmenin sosyalist bir biçimi olması gibi, kolhozlar da **ekonomik** örgütlenmenin sosyalist bir biçimidir. Kolhozlar da tıpkı Sovyetler gibi, devrimimizin dev kazanımlarından biri, işçi sınıfının dev kazanımlarından biridir. Ne var ki kolhozlar ve sovyetler, sadece örgütlenme **biçimi**dirler, gerçi sosyalist, ama buna rağmen sadece örgütlenme **biçimi**dirler. Her şey, bu biçimin içine hangi **içeriğin** döküleceğine bağlıdır.

Öyle durumlar biliyoruz ki, işçi ve asker temsilcileri sovyetleri, belli bir dönem boyunca, devrime karşı, karşı-devrimi desteklemişlerdir. Örneğin, bizde SSCB'nde, Sovyetlerin Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler tarafından yönetildiği ve devrime karşı, karşı-devrime arka çıktığı Temmuz 1917'de böyle olmuştur. Almanya'da sosyal-demokratların konseyleri yönettiği ve bunların devrime karşı karşı-devrime arka çıktığı 1918'de böyle olmuştur. Demek ki, önemli olan yalnızca örgütlenme biçimi olarak Sovyetler değildir, her ne kadar bu biçim başlı başına muazzam bir devrimci kazanım olsa da. Önemli olan, her şeyden önce, sovyetlerin çalışmasının içeriğidir, sovyetlerin çalışmasının karakteridir, sovyetleri **kimin** yönettiğidir — devrimciler mi, yoksa karşı-devrimciler mi. Karşı-devrimci-

lerin sovyetlere karşı her zaman karşı tavır almama olgusu da aslında bununla açıklanır. Örneğin, Rus karşı-devriminin başı Milyukov'un, Kronstadt ayaklanması sırasında sovyetlerden yana, ama komünistlerin olmadığı Sovyetlerden yana olduğunu söylediği bilinir. «Komünistlerin olmadığı Sovyetler» —o sıralar, Rus karşı-devriminin başı Milyukov'un sloganı buydu. Karşı-devrimciler, önemli olanın bizzat Sovyetler değil, bilakis her şeyden önce onları kimin yöneteceği olduğunu anlamışlardı.

Kolhozlar için de aynı şey söylenmelidir. İktisat örgütlenmesinin sosyalist örgütlenme biçimi olarak kolhozlar, eğer başlarında gerçek devrimciler, Bolşevikler, komünistler bulunursa, ekonomik inşâ harikaları gerçekleştirebilirler. Ve tersine, eğer kolhozlarda Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, Petlyura'nın subayları ve öteki beyaz muhafızlar, Denikin'in ve Kolçak'ın eski ajanları at koştururlarsa, kolhozlar belli bir dönem için her türlü karşı-devrimci entrikalara paravana hizmeti görebilirler. Ve, örgütlenme biçimi olarak kolhozların, Sovyet düşmanı unsurların sızmasından sadece muaf olmamakla kalmayıp, bilakis ilk zamanlarda karşı-devrimcilerin geçici olarak yararlanacakları belli kolaylıklar bile sunduklarını unutmamak gerekir. Köylüler bireysel olarak kendi işletmelerini yönettikleri sürece, dağınık ve birbirinden ayrı durumda idiler; bu yüzden Sovyet düşmanı unsurların köylüler arasındaki karşı-devrimci entrikaları büyük bir etkiye sahip olamıyordu. Köylülerin kollektif işletmeye geçmesiyle bambaşka bir tablo ortaya çıkmaktadır. Burada köylülerin daha şimdiden, kolhoz şahsında hazır bir kitle örgütlenmesi

biçimi vardır. Bundan dolayı Sovyet düşmanı unsurların kolhozlara sızması ve onların sovyet düşmanı faaliyeti çok daha büyük bir etkiye sahip olabilir. Sovyet düşmanı unsurların bütün bunları hesaba kattıkları varsayılmalıdır. Karşı-devrimcilerin bir bölümünün, örneğin Kuzey Kafkasya'da, kolhoz türü birşeyler kurmaya ve bunları kendi yeraltı örgütleri için legal bir paravana olarak yararlanmaya çalıştıkları bilinmektedir. Yine, Sovyet düşmanı unsurların, henüz teşhir edilip ezilmemiş oldukları bir dizi bölgede, kolhozlar içinde karşı-devrimci entrika yuvaları kurmak için severek kolhozlara katıldıkları ve kolhozları övdükleri de bilinmektedir. Yine Sovyet düşmanı unsurlardan bir bölümünün, bugün bizzat kolhozlardan yana, ama kolhozlarda komünistler olmaması koşuluyla kolhozlardan yana olduklarını ileri sürdükleri bilinir. «Komünistlerin olmadığı kolhozlar» —şimdilerde Sovyet düşmanı unsurlar tarafından kotarılan slogan budur işte. Demek ki, önemli olan sadece sosyalist örgütlenme biçimi olarak kolhozların kendisi değildir, bilakis her şeyden önce, bu biçimin içine hangi içeriğin döküldüğüdür, önemli olan, her şeyden önce, kolhozların başında **kimin** olduğu ve onları **kimin** yönettiğidir.

Leninizm açısından, örgütlenme biçimi olarak alındığında, kolhozlar olsun, Sovyetler olsun, birer silahtırlar, yalnızca birer silah. Bu silah, bazı koşullar altında, devrime karşı yöneltilebilir. Karşı-devrime karşı yöneltilebilir. İşçi sınıfına, köylülüğe hizmet edebilir. Bazı koşullarda işçi sınıfının ve köylülüğün düşmanlarına hizmet edebilir. Her şey, bu silahın hangi ellerde olduğu ve kime karşı yöneltildiğine bağlıdır.

Sınıf içgüdüleriyle, işçi ve köylülerin düşmanlarının anlamaya başladıkları budur.

Ne yazık ki, bizim komünistlerimizden bazıları bunu hâlâ anlamamaktadırlar.

Ve tam da komünistlerimizden bazıları bu basit şeyi henüz kavramadıkları için — tam da bu yüzden şimdi biz, iyi kamufle olmuş Sovyet düşmanı unsurların bir dizi kolhozda at koşturduklarını ve kolhozlarda baltalama faaliyeti ve sabotaj yürüttüklerini görüyoruz.

4 — Kırdaki çalışmamızın yetersizliklerinin dördüncü nedeni, yerel örgütlerdeki bir dizi yoldaşımızın kulaklara karşı mücadele tarzını yeniden örgütlemeyi bilmemeleridir, ve son zamanlarda sınıf düşmanının başka bir çehreye büründüğünü, sınıf düşmanının kırdaki taktiğinin değiştiğini, ve bir başarı elde etmek için bizim de buna uygun olarak kendi taktiğimizi değiştirmemiz gerektiğini kavramamalarıdır. Düşman, değişmiş olan durumu kavradı, kırdaki yeni düzenin gücünü ve kudretini anladı ve kendine buna uygun olarak çekidüzen verdi, taktiğini değiştirdi, kolhozlara karşı doğrudan saldırıdan, sinsice onun kuyusunu kazmaya geçti. Oysa biz, bunu kavramadık; yeni durumu idrak etmedik ve sınıf düşmanını artık bulunmadığı yerde aramaya devam ediyoruz, çoktan beri artık geçersiz olduğu halde, kulağa karşı hâlâ eski, daha az komplike mücadele taktiğimizi izliyoruz.

Sınıf düşmanı, kolhozların dışında aranıyor; onu yırtıcı çehreli, koskoca sivri dişli, kalın enseli, elinde bir filinta olan kişi kılığında arıyorlar. Kulağı afişlerden tanıdığımız gibi arıyoruz. Ama böylesi kulaklar artık uzun zamandan beri ortalıktan kayboldular. Bugünün kulakları ve onların ça-

nak yalayıcıları, bugünün kırdaki sovyet düşmanı unsurları — bunlar, çoğu «sessiz», «ağzından bal akan» adamlar, neredeyse birer «ermiş». Onları, kolhozların uzağında aramamak gerekir, onlar kolhozun ta içindeler ve orada ambarcılık, vekilharçlık, saymanlık, sekreterlik vb. gibi mevkileri işgal ediyorlar. Onlar hiçbir zaman «Kahrolsun kolhozlar!» demeyeceklerdir. Kolhozlardan «yana»dırlar. Ama kolhozlarda öyle bir sabotaj ve yıkma çalışması yapıyorlar ki, kolhozların hali harap olacaktır. Hiçbir zaman «Kahrolsun tahıl stokları!» demeyeceklerdir. Onlar tahıl stokundan «yana»dırlar. «Yalnız» demagojiye bulaşırlar, kolhozun hayvancılık için gerekli olandan üç kez daha büyük bir tahıl stoku kurmasını talep ederler, kolhozun gerekli olandan üç kez daha büyük bir rezerv fonu kurması için, kolhozun, ortak mutfak için işgücü başına günde 3 - 5 kilo tahıl vermesini talep ederler. Böyle «rezerv» lerden ve ortak mutfak harcamalarından sonra, böyle düzenbaz demagojilerden sonra, kolhozun ekonomik gücünün altının oyulacağı ve tahıl stoku için geriye birşey kalmayacağı açıktır.

Bu kadar usta bir düşmanın gizli maksatlarını anlamak ve demagojiye kapılmamak için, devrimci uyanıklığa sahip olmak gerekir, düşmanın maskesini indirecek ve kolhozculara bu düşmanın gerçek yüzünü, karşı-devrimci yüzünü gösterecek yetenekte olmak gerekir. Peki ama, kırda bu niteliklere sahip çok sayıda komünistlerimiz var mıdır? Çok kez, komünistler, bu sınıf düşmanlarının maskesini düşürmek şöyle dursun, tersine, onların düzenbaz demagojilerine kendilerini kaptırıyorlar ve onların kuyruğuna takılıyorlar.

Sınıf düşmanını yeni maskesi ardında seçeme-

yen ve onun kalleşçe dalaverelerini açığa çıkaracak durumda olmayan bazı yoldaşlarımız, çok kez, artık kulak kalmadığı, kulakların sınıf olarak tasfiyesi politikası sonucunda kırda Sovyet düşmanı unsurların daha şimdiden yok edildikleri ve bu yüzden, ne Bolşevik ne de Sovyet-düşmanı olan, ama kendiliklerinden, adeta otomatikman Sovyet iktidarının yanına geçecek olan «tarafsız» kolhozların hoş karşılanabileceği düşüncesiyle müsterih oluyorlar. Oysa bu, büyük bir yanılgıdır yoldaşlar. Kulaklar yenildiler, ama henüz bütünüyle yok edilmiş olmaktan uzaktırlar. Üstelik — eğer komünistler, kulakların kendiliklerinden, deyim yerindeyse, otomatik gelişmeleri sonucu mezara girecekleri düşüncesiyle, ağzı açık aval aval bakar ve kayıtsızlık gösterirlerse, öyle pek yakın bir zamanda da yok edilmiş olmayacaklardır. «Tarafsız» kolhozlara gelince, genelde böyle birşey yoktur, olamaz da. «Tarafsız» kolhozlar — bu, gözleri hiçbir şey görmemek için varolan kişilerin bir hayal ürünüdür. Şu anda bizim Sovyet ülkemizde geçmekte olan bu kadar keskin bir sınıf mücadelesi sırasında, «tarafsız» kolhozlara yer yoktur; bu koşullar altında kolhozlar ancak **ya** Bolşevik **ya da** Sovyet-düşmanı olabilirler. Ve eğer falan ya da filan kolhozu biz yönetmiyorsak, o zaman bu, bu kolhozlar sovyet düşmanları tarafından yönetiliyorlar demektir. Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

5 — Son olarak, kırdaki çalışmamızın yetersizliklerinin bir başka nedeni daha. Bu neden, kolhozların kuruluşunda komünistlerin rolünün ve sorumluluğunun azımsanması, tahıl stoklama işinde komünistlerin rolünün ve sorumluluğunun azımsanmasıdır. Tahıl stoklamanın güçlüklerinden söz

edildiğinde, komünistler genellikle sorumluluğu köylülerin üstüne atıp, her şeyde köylülerin suçlu olduğunu iddia ediyorlar. Ama bu baştan sona yanlış ve kesinlikle haksız birşeydir. Köylülerin bunda hiçbir payı yok. Eğer sorun, suç ve sorumluluk ise, sorumluluk tümüyle ve bütünüyle komünistlere düşer; ve her şeyde suçlu olanlar biziz, yalnızca biz komünistleriz.

Dünyada bizim iktidarımız kadar, Sovyet iktidarı kadar güçlü ve otorite sahibi bir iktidar yoktur ve hiçbir zaman da olmamıştır. Dünyada bizim Komünist Partimiz kadar güçlü ve otorite sahibi bir parti yoktur ve hiçbir zaman da olmamıştır. Hiç kimse, kolhozlar meselesini, kolhozların çıkarlarının, devletin çıkarlarının gerektirdiği gibi yürütmemize engel olmuyor ve olamaz. Ve eğer biz, kolhozları her zaman Leninizmin gerektirdiği gibi yürütmeyi başaramıyorsak, sık sık, diyelim ki tahıl stoklamada, bağışlanmaz büyük yanlışlar yapıyorsak, bunun suçlusu biziz, ve yalnızca biziz.

Kolhoz tahıl ticaretinin olumsuz yanlarını görmemiş olmamızda ve en kocamanlarından bir sürü yanlışlar yapmamızda suç **bizdedir.**

Bir dizi örgütlerimizin kolhozlara yabancılaşmasında, başarılar üzerine yan gelip yatmalarında ve kendilerini işin oluruna bırakmalarında suç **bizdedir.**

Bir dizi yoldaşımızın, kitle örgütlenmesi biçimi olarak, önemli olanın biçim değil, kolhozların yönetiminin kendi elimize alınması ve bu yönetimden sovyet düşmanı unsurların uzaklaştırılması olduğunu kavramadan, kolhozların önemini abartmalarında suç **bizdedir.**

Yeni durumu idrak etmemede ve sinsice kol-

hozların kuyusunu kazan sınıf düşmanının yeni taktiği konusunda açıklığa kavuşmamada suç **bizdedir.**

İnsan soruyor: köylülerin bununla ne ilgisi var?

Gelişen, yükselen, devletin koyduğu görevleri tam zamanında yerine getiren ve ekonomik bakımdan günden güne güçlenen birçok kolhoz biliyorum. Öte yandan, bu birincilere komşu olan, ama aynı rekolteye ve aynı nesnel koşullara rağmen eriyip giden ve yıkılan kolhozlar da biliyorum. Bunun nedeni nedir? Nedeni şu: birinci gruptaki kolhozlar, gerçek komünistler tarafından yönetiliyor, ikinci gruptakiler ise ayakta uyuyanlar tarafından; evet, bu ayakta uyuyanların ceplerinde Partı kartı var, doğru, ama yine de ayakta uyuyorlar.

İnsan soruyor: köylülerin bununla ne ilgisi var?

Komünistlerin rolünün ve sorumluluklarının azımsanmasının sonucu, kırdaki çalışmamızda görülen yetersizliklerin nedeninin, aranması gereken yerde aranmaması, ve bundan dolayı bu yetersizliklerin ortadan kaldırılmamasıdır.

Tahıl stoklamadaki güçlüklerin nedeni köylüler değil, kendimizde, kendi saflarımızda aranmalıdır. Çünkü iktidarda olan **biziz**, devletin araçları **bizim** elimizde, kolhozları yönetme görevi **bizdedir**, ve kırsal alandaki çalışmanın tüm sorumluluğunu **biz** taşımak zorundayız.

İşte kırdaki çalışmamızda görülen yetersizliklere sebebiyet veren başlıca nedenler bunlardır.

Çok karanlık bir tablo çizdiğimi, kırdaki çalışmamızda yetersizliklerden başka birşey olmadığını sananlar olacaktır. Bu doğru değildir elbette. Gerçekte kırdaki çalışmamız, bu eksikliklerin yanısıra,

bir dizi çok ciddi ve tayin edici kazanımlar kaydetmektedir. Ama daha konuşmamın başında, kazanımlarımızın bir karakteristiğini vermenin benim görevlerim arasında olmadığını, sadece kırdaki çalışmamızın yetersizlikleri üzerine konuşmak istediğimi söylemiştim.

Bu eksiklikler giderilebilir mi? Elbette giderilebilir. Onları kısa zamanda giderecek miyiz? Elbette gidereceğiz. Bundan hiç kuşkunuz olmasın.

Sanırım, Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, bu eksikliklerin giderilmesine en kısa zamanda yardımcı olacak tayin edici araçlardan biridir.

(Stalin: *«Kırda Çalışma Üzerine», SBKP[B] MK ve MKK Ortak Genişletilmiş Plenumunda Konuşma, 11 Ocak 1933, Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm, s. 539 vd.*)

B — Bolşevik kolhozlar için mücadelede en önemli kaldıraç olarak Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, bir taraftan kolhozlarda ve sovhozlarda siyasi kitle çalışmasını geliştirerek, diğer taraftan kolhozları ve sovhozları örgütsel-iktisadi bakımdan sağlamlaştırarak, başka şeylerin yanında tarlalarda rekolteyi yükseltme, hayvanların daha iyi bakımı, sonbahar ve ilkbahar ekiminin zamanında örgütlenmesi, hasat ve harman dövmenin

zamanında örgütlenmesi, kolhozların ve sovhozların devlete karşı tüm yükümlülüklerinin zamanında ve bütünüyle yerine getirilmesi gibi kolhozların ve sovhozların önüne konulan görevlerin yerine getirilmesinde, Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların iktisadi-teknik çalışmasını tümlemek zorundadır.

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, gerek bizzat Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların, gerekse de Makine ve Traktör İstasyonları tarafından hizmet verilen kolhozların çalışmasının ve yaşamının tüm alanlarında Partinin teftiş ve denetimini sağlamak zorundadır. Ekin zamanında tohumluk kalitesinin güvence altına alınması, tohumluk tahılın çalınmasının önlenmesi, harman dövmenin denetimi, harman edilen tahılın çalınmasına karşı mücadele, işten kaçamak yapmaya karşı mücadele, kolhoz ve sovhozların canlı ve cansız demirbaşlarının titiz bakımının sağlanması, Sovyet düşmanı ve kollektif ekonomiye zararlı tüm unsurların kolhozlardan ve sovhozlardan kovulması, en iyi, sınanmış kadroların kolhoz ve sovhozlar için seçilmesi — bütün bu ve buna benzer sorunlar Siyasi Şubelerin dikkatinin merkezinde durmak zorundadır.

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, kolhoz köylülerinin ve sovhoz işçilerinin dağıtımı ve kullanımı üzerinde, — kolhozların ve sovhozların toplumsal mülkiyetinin bütünlüğünün ve kolhozların ve sovhozların başarısının, kimin ekim makinesinde, harman makinesinde, hayvancılık sovhozlarında çalıştığına, kimin kolhozların ve sovhozların tüm mülkiyeti ve tahıl hak-

kında defter tuttuğuna bağlı olduğunu daima akılda tutarak — siyasi kontrol ve teftişi sağlamalıdır.

Makine ve Traktör İstasyonlarının Siyasi Şubelerinin en önemli görevi, **kolhozların ve kolhoz köylülerinin** devlete karşı yükümlülüklerinin koşulsuz ve zamanında yerine getirilmesinin sağlanması ve özellikle kolhoz mülkiyetinin yağmalanmasına karşı kararlı mücadele, kolhozlarda tahıl ve balık stoklanması alanında Parti ve Hükümetin önlemlerinin sabote edilmesine karşı mücadeledir.

Sovhozların Siyasi Şubelerinin en önemli görevi, sovhozların devlete karşı yükümlülüklerinin koşulsuz ve zamanında yerine getirilmesinin sağlanması ve özellikle tek tek müdür ve yardımcılarının sovhozun dar çıkarlarını devletin genel çıkarlarına karşı koyma çabasına karşı kararlı mücadele, üretim fazlalarının devlete teslim edilmesi yerine gizlenmesine karşı mücadeledir.

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, sabotaj ve toplumsal mülkiyetin yağmalanmasını örgütleyenlere karşı ve Parti ve Hükümet tarafından tarım alanında alman önlemlerin sabote edilmesine karşı Sovyet hükümetinin idari ve cezai önlemler üzerine yasalarının ısrarla, doğru ve zamanında uygulanmasını sağlamak zorundadır.

Siyasi Şubeler, belirtilen suçlar hakkındaki mahkeme kararları da dahil olmak üzere, bütün bu ceza önlemlerini kolhoz köylülerinin ve sovhoz işçilerinin geniş kitlelerine bildirmek ve bu tür olguları çıkış noktası alarak kolhoz köylüleri ve sovhoz işçileri arasında geniş bir bilinçlendirme ve eğitim çalışması yürütmek zorundadır.

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, tüm bu görevleri, gerek sovhozlardaki ve Makine ve Traktör İstasyonlarındaki Parti üyeleri ve Komünist Gençlik Birliği üyeleri arasındaki Parti örgütlenmesini ve siyasi-eğitici çalışmayı geliştirerek, gerekse bunların hizmet verdiği kolhozlarda kolhoz köylüleri ve sovhoz işçileri arasındaki siyasi kitle çalışmasını geliştirerek, kolhozlarda ve sovhozlarda Parti ve Gençlik Birliği güçlerinin, ve de Partisiz, kolhozlara sadık aktivistlerin doğru seçimi ve dağıtımı ile; kolhoz kadrolarını günbegün inceleyerek ve en ileri, kesinkes sadık kolhoz köylü aktivistlerin üretimde sorumlu, yönetici görevlere getirerek uygulamak zorundadır.

Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların Siyasi Şubeleri, kolhoz ve sovhozların günlük çalışması ve günlük yaşamından somut olgular temelinde — kolhozlardaki şu ya da bu sayman ya da işletme müdürünün zararlı çalışma olaylarını ortaya çıkararak, sovhozlardaki burjuva eğilimleri teşhir ederek, kolhoz yöneticilerinin saflarından çıkan kolhozlardaki yağmalamaların örgütleyicilerini ve kulakların yardakçılarını teşhir ederek, kolhoz ve sovhozların mülkiyetine karşı yağmacılık yapanlara karşı, açgözlülere, tembellere karşı, kolhoz ve sovhozların canlı ve cansız demirbaşlarının dikkatsiz ve gayri-ciddi işlem görmesine karşı kararlı bir mücadele yürüterek — kolhoz ve sovhozların örgütsel ve ekonomik olarak sağlamlaştırılması için, kolhoz ve sovhoz toplumsal mülkiyetinin bütünlüğü ve dokunulmazlığı için, kolhozların ve kolhoz köylülerinin gelirlerinin yükseltilmesi için, kolhoz köylüleri ve sovhoz işçilerinin devlete karşı yükümlülüklerini zamanında ve bütünüyle yerine getirme-

leri için kolhoz köylüleri ve sovhoz işçilerinin geniş kitlelerinin mücadelesini örgütlemek zorundadır...

(*Kaganoviç Yoldaşın Raporuna İlişkin SBKP[B] MK ve MKK Birleşik Plenumunun Kararı'ndan, 11 Ocak 1933. «SBKP[B] MK ve MKK Birleşik Plenumlarının Kararları»ndan.*)

Köyün sosyalist dönüşümü için mücadelede Parti bir dizi zorlukla karşılaştı. O bu zorlukların pratikte üstesinden geldi ve eksiklikleri giderdi. SBKP[B] MK Plenumu Ocak 1933'te kırdaki çalışmanın büyük siyasi, örgütsel ve ekonomik eksikliklerini dikkate alarak şu kararı aldı:

«Makine ve Traktör İstasyonlarının ve sovhozların siyasi sağlamlaştırılması için, kırda Makine ve Traktör İstasyonları ve sovhozların siyasi rolü ve etkinliğinin artırılması için, ve kolhoz ve sovhozlardaki hücrelerimizin siyasi ve ekonomik çalışmasının kesin olarak düzeltilmesi için... tüm Makine ve Traktör İstasyonlarında ve sovhozlarda *Siyasi Şubeler* oluşturmak gerekir.»

Stalin yoldaş, Merkez Komitesinin Ocak Plenumundaki konuşmasında, kırdaki çalışmamızın eksikliklerini ortaya koyarken, «sovhozların ve Makine ve Traktör İstasyonlarının siyasal bölümlerinin tayin edici araçlardan biri» olduğuna, «en kısa zamanda bu kusurların giderilmesine yardımcı olacaklarına» dikkat çekti.

Geçen iki yılda Makine ve Traktör İstasyonlarında 3368 ve sovhozlarda 2021 Siyasi Şube kurul-

muştur. Parti Merkez Komitesi tarafından titizlikle, tek tek taranan Makine ve Traktör İstasyonlarındaki Siyasi Şubelerin 17 000 fonksiyoneri ve sovhozlardaki Siyasi Şubelerin 8000 fonksiyoneri, iki yılda Stalin yoldaşın «Kırdaki Çalışma Üzerine» konuşmasında ve Merkez Komitesi Ocak Plenumu kararlarında tespit edilen kırdaki çalışmanın eksikliklerinin ortadan kaldırılmasında önemli bir çalışma yapmışlardır.

Sınıf düşmanı unsurlara karşı mücadelede, kolhozların Bolşevik güçlenmesi için, toplumsal, kolhoz ve devlet mülkiyetinin korunması için, devlete karşı yükümlülüklerin birinci planda yerine getirilmesi için mücadelede Partisiz kollektivistlerden pekçok aktivist Parti etrafında toplandı. Sosyalist yarışma ve hücum çalışması [Hücum Tugayları'nın çalışması kastediliyor — ÇN] kolhozcu köylüler arasında geniş bir biçimde gelişti.

Parti, Siyasi Şubelerin yardımıyla, Sovyet düşmanı, kolhoz düşmanı, sabotajcı zararlı unsurları, kulakları ve onların kolhozlara ve sovhozlara sızan ve onları «gizli yeraltı faaliyeti» ile içten yıkmaya çalışan yardakçılarını esas olarak teşhir etti ve kolhoz ve sovhozlardan kovdu.

Bugün köylü işletmelerin dörtte üçünü ve ekilebilir alanın % 90'ını kapsayan kolhozlar, güçlü, yenilmez bir güç haline gelmişlerdir. Salt son iki yıl içinde, yani 1933 ve 1934 yıllarında, Sovyetler Birliği tarımı, 137 000 traktör, 18 000 biçerdöver, 63 000 atlı ve traktörlü ekin makinesi, 24 000 kombine ve yarı-kombine harman makinesi, 343 000 adet çeşitli türde tahıl ve sınai bitkiler için hasat makineleri ve 25 000 kamyon elde etmiştir.

Bugün varolan 240 000 kolhoz, 3500 Makine ve Traktör İstasyonu ve 5000 sovhoz şu anda 281 000' den fazla traktöre, 33 000 biçerdövere, 34 000 kamyona, 845 000 atlı ve traktörlü ekin makinesine, 129 000 kombine ve yarı-kombine harman makinesine, 2 085 000 adet çeşitli türde tahıl ve sınai bitkiler için hasat makinelerine (demetleme makinesi, ot tırpanlama makinesi, pancar hasat makinesi, keten dövme makinesi vb.) sahiptir.

1932 sonunda SSCB tarımı, 2,5 milyar ruble değerinde tarımsal makine, traktör ve kamyona sahipti. 1933 ve 1934 yıllarında tarım, ek olarak 1,28 milyar ruble değerinde tarımsal makine, traktör ve kamyon elde etti.

Kırda tarımsal makinelerin, özellikle de biçerdöverlerin kullanımında varolan ciddi eksikliklere rağmen, çoğu kolhozlar ve sovhozlarda son iki yıl içinde traktörler, harman makineleri, keten dövme makineleri vs. geçen iki yıla oranla çok daha iyi kullanıldı. Makine ve Traktör İstasyonları tarafından, bütün işler toprağı sürme üzerinden hesaplandığında, 1933 yılında 35 milyon hektarlık (harmanlama hariç) ve 1934 yılında 55 milyon hektarlık iş yapılmıştır. 1933 yılında kolhozlarda biçerdöverlerin yardımıyla 533 000 hektarlık alandan mahsul toplanmış; 1934 yılında 1 576 000 hektarlık alandan mahsul toplanmıştır. Tarımsal çalışmanın kalitesi (sürme, yaban otu ayıklama, mahsul toplama vs.) düzelmiştir.

1934 yılındaki ilkbahar ekimi, 1933 yılındakine oranla 15-20 gün daha çabuk, 1932 yılındakine oranla 40 gün daha çabuk yapıldı.

Bir dizi bölgede mahsulün toplanmasında gecikme ve kayıplara rağmen, mahsulün toplanması

Sovyetler Birliği'nde 1933 ve 1934 yıllarında geçen yıllara oranla bir bütün olarak daha iyi yürüdü.

Ukrayna'nın güneyi, Kuzey Kafkasya ve bazı diğer bir dizi bölgedeki kötü iklim koşullarına rağmen, tüm Sovyetler Birliği'nde toplanan mahsul, 1934 yılında geçen yıldakinden az değildir.

1933 tahıl stoklama planı, 1932'den bir buçuk ay önce, 1934 tahıl stoklama planı 1933'tekinden birbuçuk ay önce —1932 yılındakinden üç ay önce— gerçekleştirildi. Milyonlarca kolhoz köylüsünün bilincinde, devlete karşı yükümlülükleri birinci planda yerine getirme zorunluğu anlayışı kök saldı.

Kolhoz Hücum Tugaylarının 1933'teki kongresinde Parti tarafından saptanan Bolşevik kolhozlar ve kolhoz köylülerinin refahlı bir yaşamı için mücadele şiarı, milyonlarca ve onmilyonlarca kolhoz köylüsünün bilincine ve yaşam tarzına girmiş ve kolhozların güçlenmesi ve tarımın genel yükselişi için geniş kitlelerin harekete geçirilmesinin pratik programı haline gelmiştir.

Tüm bunlara, Partinin doğru siyaseti sayesinde, kırın pratik yönetiminin radikal bir şekilde düzeltilmesi sayesinde ulaşıldı.

Kolhozların üretim ilkesine göre yeniden örgütlenen temel Parti örgütleri güçlenmiştir. Kırda Parti üyelerinin devrimci uyanıklığı ve Bolşevik ideolojik eğitimi yükselmiştir.

Siyasi Şubelerin çalışmasının gelişmesi temelinde Parti önderliğinin kolhozlara, köye yakınlaştırılması, ve Parti çalışmasının ve siyasi çalışmanın üretim çalışması ile güçlü bir şekilde birleştirilmesi gerçekleşti.

Parti tarafından Siyasi Şubelere verilen görevlerin ve Siyasi Şubelerin çalışma yöntemleri ve pratiğinin etkisi altında, çalışma salt temel Parti örgütlerinde düzelmekle kalmamış, aynı zamanda Partinin reyon komitelerinde de düzelmiştir.

Olağanüstü örgütlenme biçimi olarak Siyasi Şubeler, tüm Partinin gücüne ve otoritesine dayanarak, Makine ve Traktör İstasyonlarının ekonomik gücüne dayanarak, sosyalist insanın geri kalmış kesiminin, yani tarımın, ileri [bir kesime — ÇN] dönüştürülmesinde, ciddi başarılar kazandılar.

Fakat tecrübe, köyün yönetiminin görevleri genişlediği ölçüde, Siyasi Şubelerin artık kendi başlarına yeterli olmaktan çıktığını, kolhoz köyünde tüm çalışmanın, yani siyasi, ekonomik ve kültürel çalışmanın (okullar, hastaneler vs.) yönetimi için, tüm çalışmayı —idari, ekonomik, kültürel, mali vs.— kapsayan normal Parti ve Sovyet organlarının güçlendirilmesini gerektirdiğini göstermiştir.

Tam da bu durumlar dikkate alınarak, XVII. Parti Kongresi, Parti Kongresinde kabul edilen Parti Tüzüğünde, Parti Merkez Komitesine, «**ekonomi ve bütün ülke için olağanüstü bir önem kazanan, sosyalist insanın geri kalmış bölümlerinde... Siyasi Şubeler yaratmak; ve aynı zamanda Siyasi Şubelerin öncü görevlerini başardıkları oranda, bunları bölge ve üretim ilkesine göre olağan Parti organlarına dönüştürmek**» hakkını vermiştir.

SBKP[B] Merkez Komitesi Plenumu, Siyasi Şubeler kurulmasının kendisini tümüyle doğruladığını; Siyasi Şubelerin kırda bulunan eksikliklerin giderilmesinde olağanüstü önemli bir rol oynadığı-

nı; tarımın sosyalist yeniden kurulmasında, kolhozların güçlendirilmesinde, kolhoz köylü aktivistlerin toparlanmasında, kırda Parti örgütünün sağlam bir temelinin yaratılmasında ve reyon Parti komitelerinin çalışmalarının düzeltilmesinde kazanılan başarıların, daha mıntıkaların kaldırılmasında başlanan reyonlaştırmanın tamamlanmasını ve idari organların köye tamamen yakınlaştırılmasını gerektirdiğini tespit eder ve şu kararları alır:

1 — Makine ve Traktör İstasyonlarının Siyasi Şubeleri olağan Parti organlarına dönüştürülmeli, Siyasi Şubeler varolan reyon komiteleri ile kaynaştırılmalı, ve özellikle uygun Siyasi Şubeler onların içinde kaybolurken, büyük reyonlar birçok yeni reyona bölünmelidir.

2 — Reyondaki tüm temel Parti örgütlerinin yönetimi reyon Parti komitesine devredilmelidir.

3 — Reyon Parti komitelerinin işi daha karmaşık ve sorumluluğu daha büyük olacağından, büyük tarımsal reyonlarda reyon Parti komitesinin birinci sekreterinin yanında ikinci sekreter kadrosu kurulmalıdır.

4 — Reyon Parti komitesi aygıtında Kır Şubeleri kurulmalı, başına, somut çalışma koşullarına göre, reyon Parti komitesinin birinci ya da ikinci sekreteri getirilmelidir.

5 — Her Makine ve Traktör İstasyonunda, Makine ve Traktör İstasyonu Siyasi Çalışması için bir müdür yardımcısı kadrosu kurulmalı; bu kadro, Makine ve Traktör İstasyonu müdürünün tüm önlem ve önerilerinin başarıyla uygulanmasının siyasi olarak sağlanması için sorumluluk taşımalı, ve Makine ve Traktör İstasyonu çalışanları temel Parti örgütünün sekreterliği görevini de üstlenmelidir.

6 — Doğrudan Makine ve Traktör İstasyonu müdürüne tabi olan Makine ve Traktör İstasyonu Siyasi Çalışması için müdür yardımcısı, aynı zamanda yönetimi altında Parti çalışması ve siyasi çalışma yürüttüğü reyon Parti Komitesine tabidir.

7 — Siyasi Şubelerin varolan tüm fonksiyonerleri kesin olarak reyonlardaki çalışmada bırakılmak zorunda olduğundan, bu nedenle onların gelecekte şu görevlerde çalıştırılmaları gerekli görülmektedir:

a) Yeni örgütlenecek reyon Parti komitelerinin birinci sekreterleri olarak, veya gerekli görülen yerlerde, mevcut reyon Parti komitelerinin birinci sekreterleri olarak;

b) Reyon Parti komitelerinin ikinci sekreterleri olarak ve reyon Parti komiteleri Kır Şubelerinin yöneticileri olarak;

c) Makine ve Traktör İstasyonu Siyasi Çalışması için müdür yardımcıları olarak;

d) Yeni reyon Parti komiteleri aygıtının ve Komünist Gençlik Birliği reyon komitesi aygıtının fonksiyonerleri olarak.

8 — Reyon Parti komitesi sekreterlerinin ve Makine ve Traktör İstasyonları Siyasi Çalışması için Müdür Yardımcılarının SBKP[B] MK tarafından onaylanacakları ve SBKP[B] MK'nin onayı olmadan görevlerinden alınamayacakları; reyon Parti komitesi eğiticilerinin bölge Parti komitesi, eyalet Parti komitesi ve ulusal Komünist Partilerinin Merkez Komiteleri tarafından onaylanacakları tespit edilir.

9 — Yeni örgütlenecek reyonlarda Makine ve Traktör İstasyonları Siyasi Şubelerinin gazeteleri, reyon Parti komiteleri organlarına dönüştürülmeli

ve reyon gazetelerinin durumlarına göre, mevcut reyonlarda ya varolan reyon gazeteleri ile birleştirilmeli, ya da en güçlü Makine ve Traktör İstasyonlarının organı olarak kullanılmaya devam edilmelidir.

10 — Merkez Komitesi Siyasi Bürosu, bu kararın her bölge, her eyalet ve her cumhuriyet için 1 Mart'a kadar; ve Sovyetler Birliği'nin güney bölgeleri için 1 Şubat 1935 tarihine kadar uygulanmasının bitirilmesi ile görevlendirilir.

11 — Bölge Parti komiteleri, eyalet Parti komiteleri ve ulusal Komünist Partilerin Merkez Komiteleri, 1-15 Ocak tarihine kadar SBKP[B] Merkez Komitesine gerek yeni reyon örgütlenmesi üzerine, gerek Siyasi Şubelerin çalışanlarından yararlanma üzerine somut önerilerini sunmakla; ve mevcut ve yeni örgütlenecek reyon Parti komitelerinin tüm sekreterleri ile Makine ve Traktör İstasyonları Siyasi Çalışma için Müdür Yardımcılarını onaylanmak üzere SBKP[B] Merkez Komitesine sunmakla yükümlüdürler.

12 — Her türden sovhozlarda Siyasi Şubeler sistemi değişmeden varlığını korumaya devam edecektir.

SBKP[B] Merkez Komitesi, Siyasi Şubelerin değişikliğe uğramasının, kolhozların Bolşevikleştirilmesinde ve kolhozcu köylülerin refaha kavuşturulmasında kolhozların sağlamlaştırılmaya devam edilmesi görevinin başarıyla çözümü ve Parti şiarının uygulanması için, reyon komiteleri, bölge komiteleri, eyalet komiteleri ve ulusal Komünist Partileri Merkez Komitelerinin sorumluluklarını artırdığını vurgular.

Parti örgütleri, Merkez Komitesinin 1933 Ocak

Plenumunda verilen Siyasi Şubelerin oluşturulması direktifinin bütünüyle hâlâ geçerli olduğunu akıllarından çıkarmamalıdırlar: **«İçinde bulunduğumuz dönemde tarımın yükselmeye devam etmesi ve onun sosyalist dönüşümünü tamamlamak için mücadele Partinin en önemli görevini oluşturmaktadır».**

Kolhozların ekonomik gücünün devasa büyümesi ve güçlenmesine rağmen, kolhozcu köylülerin faaliyetleri artmasına rağmen, hâlâ kolhozlarda çalışmada pekçok eksiklikler vardır; bir dizi kolhozda, gizlice içeri sızan kulak unsurların fesat ve zararlı çalışması nihai olarak henüz kırılmamıştır.

Özellikle bu yılın tahıl stoklama tecrübeleri; ağır kayıpların, mahsulün toplanmasında, harmanlamada ve bir dizi belirli bölge ve eyalet reyonlarında tahıl temin etmede geri kalmanın; traktör ve harman makinelerinin ve özellikle de biçerdöverlerin beceriksiz kullanımı ve işin kötü örgütlenmesi yanında, köydeki komünistlerin ve hatta reyonlardaki ve Siyasi Şubelerdeki fonksiyonerlerin siyasi dar görüşlülüğü ve ihmalkârlığı sonucu sınıf düşmanı unsurların hâlâ faaliyet gösterdikleri ile açıklanabileceğini gösterdi.

Reyon Parti komiteleri, bölge Parti komiteleri, eyalet Parti komiteleri ve ulusal Komünist Partilerinin Merkez Komiteleri, kış süresini kolhozların güçlenmesine devam etmekle, Partisiz aktivistlerin toparlanması ile, idare organları ve kolhoz başkanları çalışmalarının düzeltilmesi ile, kolhozcu köylüler genel toplantılarının önemi ve rolünün artırılması ile, bunların Parti etrafında toplanması ve kırda temel Parti örgütlerinin güçlendirilmesine devam edilmesi ile değerlendirmelidir.

SBKP[B] Merkez Komitesi Plenumu, ezici bir çoğunlukla, son derece iyi oldukları görülen Siyasi Şube fonksiyonerlerinin, gerçek Bolşevik Parti örgütleri olarak yeni koşullarda da, reyon Parti komitelerinde ve Makine ve Traktör İstasyonları Siyasi Çalışma için Müdür Yardımcıları olarak Partinin kendilerine verdiği büyük görevlere layık olduklarını kanıtlayacaklarına dair inancını dile getirir.

(Kaganoviç Yoldaşın Raporu Üzerine SBKP[B] Merkez Komitesi Plenumunun Kararı, 28 Kasım 1934.)

C — En yakın görevimiz — tüm kolhozcuları varlıklı hale getirmek

Sosyalizm iyi birşeydir. Mutlu sosyalist yaşam kuşkusuz iyi birşeydir. Ama bütün bunlar, geleceğin bir sorunudur. Bugün esas sorun, gelecekte ne elde edeceğimiz değildir. Esas sorun, hemen şu anda ne elde etmiş olduğumuzdur. Köylülük kolhozlar yoluna girdi. Çok iyi. Peki ama bu yolda ne elde etti? Kolhozlar yolunda elde ettiğimiz elle tutulur sonuçlar nelerdir?

Milyonlarca yoksul köylünün kolhozlara girmesine yardım edebildik. Kolhozlara giren ve orada en iyi topraklardan ve en iyi üretim aletlerinden yararlanan milyonlarca yoksul köylünün orta köylü düzeyine yükselmelerini elde ettik. Eskiden hiçbir zaman karınları doymayan milyonlarca yoksul köylünün, kolhozlarda, orta köylüler haline, yarınına güvenen insanlar haline gelmeleri sonucunu elde ettik. Köylülerin, yoksul köylü ve kulak olarak

farklılaşmasına dur dedik, kulakları yendik ve yoksul köylülere kolhozun bağrında kendi işlerinin efendisi olmaları ve orta köylüler haline gelmelerinde yardım ettik.

Kolhozların inşası çalışması gelişmeden önce, aşağı-yukarı dört yıl önce durum nasıldı? Zenginleşen ve gelişen, kulaklardı. Yoksul köylüler ise sefilleşiyor, yıkıma sürükleniyor ve kulakların kölesi haline geliyorlardı. Orta köylüler, kulakların düzeyine yükselmeye çalışıyorlar, ama geri düşüyorlar ve yoksul köylülerin saflarını kabartarak kulakların büyük eğlencesi oluyorlardı. Bütün bu kargaşalıktan yalnız kulakların, ve bazen de varlıklı [köylülerin — ÇN] çıkar sağladığını anlamak güç değildir. 100 çiftlik içinde 4 ya da 5 kulak çiftliği, 8-10 varlıklı köylü çiftliği, 45-50 orta köylü çiftliği ve aşağı-yukarı 35 yoksul köylü çiftliği sayılıyordu. Buna göre, tüm köylü çiftliklerinin en azından % 35'i, kulakların boyunduruğuna katlanmak zorunda olan yoksul köylülerin çiftlikleriydi. Orta köylülüğün yarıdan fazlasını oluşturan, durumları yoksul köylülerinkinden pek az farklı olup kulaklara dolaysız bağımlılık altında bulunan orta köylülüğün zayıf katmanlarının sözünü bile etmiyorum.

Kolhozların inşasını geliştirerek, bu kargaşalığı ve bu adaletsizliği ortadan kaldırmayı başardık, kulakların boyunduruğunu paramparça ettik, bütün bu yoksul köylüler kitlesini kolhozlara çektik, kolhozlarda, onlara güvenceli bir geçim sunduk ve onları kolhozun toprağından, kolhozlar için tenzilatlardan, traktörlerden ve tarım makinelerinden yararlanan orta köylüler düzeyine yükselttik.

Ama bu ne demektir? Bu, en aşağı yirmi milyon köylü nüfusu, en aşağı yirmi milyon yoksul

köylüyü yoksulluktan, yıkımdan kurtardık, kulaklara köle olmaktan kurtardık, ve kolhozlar sayesinde yarınlarını güvence altına aldık demektir.

Bu büyük bir kazanımdır, yoldaşlar. Dünyanın şimdiye kadar hiçbir zaman görmediği ve hiçbir devletin hiçbir zaman ulaşmadığı bir kazanımdır.

İşte kolhozlar kurmanın pratik, elle tutulur sonuçları, köylülüğün kolhozlar yolunu tutmasının sonuçları bunlardır.

Ama bunlar ancak kolhozların inşası yolunda daha **ilk** adımımız ve **ilk** kazanımlarımızdır bizim.

Bu ilk adımla ve ilk kazanımla yetinmek durumunda olduğumuzu sanmak yanlış olur. Hayır yoldaşlar, biz bu başarılarla yetinemeyiz. Daha da ilerlemek ve kolhozları kesin olarak sağlam bir hale getirmek için **ikinci** bir adım atmalı, **yeni** bir kazanım elde etmeliyiz. Bu ikinci adım nedir? Bu ikinci adım, kolhozcuları, —gerek eski yoksul köylüleri, gerek eski orta köylüleri— daha da yüksek bir düzeye çıkarmaktır. **Bütün kolhozcuları varlıklı yapmaktır.** Evet yoldaşlar, onları varlıklı yapmaktır. **(Sürekli alkışlar.)**

Kolhozlar sayesinde yoksul köylüleri, orta köylüler düzeyine çıkarmayı başardık. Çok iyi. Ama bu çok azdır. Şimdi ileri doğru bir adım daha atmalı, bütün kolhozculara, gerek eski yoksul köylülere ve gerek eski orta köylülere, varlıklılar düzeyine yükselmeleri için yardım etmeliyiz. Buna ulaşılabilir, ve her ne pahasına olursa olsun buna ulaşmak zorundayız. **(Sürekli alkışlar.)**

Bugün, bu hedefe ulaşmak için gereken her şeyimiz var. Makinelerimiz ve traktörlerimizden ama bugün iyi yararlanılmıyor. Toprağımız pek iyi bir şekilde işlenmiyor. Sadece makinelerden ve trak-

törlerden daha iyi yararlanalım sadece toprağı daha iyi işleyelim, yeter, ve biz ürün miktarını iki katına, üç katına çıkaracak duruma geliriz. Ve bu, bütün kolhoz üyelerini, kolhoz tarlalarının varlıklı çalışanları durumuna getirmeye bol bol yeter.

Eskiden varlıklı köylülerin durumu nasıldı? Varlıklı olmak için, komşularına kazık atmak, onları sömürmek, onlara olabildiğince pahalı satmak, onlardan olabildiğince ucuza almak, birkaç yanaşma çalıştırmak, onları tam anlamıyla sömürmek, küçük bir sermaye biriktirmek ve bir kez belini doğrulttun mu kulak olmak gerekiyordu. Eskiden, varlıklı köylülerin, bireysel ekonomi düzeni zamanında neden yoksul köylülerin ve orta köylülerin güvensizlik ve kinlerini üzerlerine çektikleri de aslında bununla açıklanır. Bugün durum başkadır. Bugün, koşullar da başkadır. Kolhozcuların varlıklı hale gelmeleri için, komşularına kazık atmaları, onları sömürmeleri hiç de gerekmez. Ve bugün herhangi bir kimseyi sömürmek de kolay değildir, çünkü bizde artık toprakta özel mülkiyet ve toprağın kiralanması yoktur, makineler ve traktörler devletindir; sermaye sahiplerine gelince, şimdi artık kolhozlarda sermaye sahibi olmak moda değil. Böyle bir moda oldu, ama bir daha geri gelmemecesine ortadan kalktı. Bugün kolhozcuların varlıklı hale gelmeleri için bir tek şey gereklidir: kolhozlarda dürüstçe çalışmak, traktör ve makinelerden doğru yararlanmak, iş hayvanlarından doğru yararlanmak, toprağı doğru bir biçimde işlemek, kolhoz mülkiyetini gözetip kollamak.

Zaman zaman deniyor ki: Madem ki sosyalizm var, ne diye hâlâ çalışmalı? Eskiden çalışıyorduk, bugün de çalışıyoruz, çalışmayı bırakmanın zamanı

değil mi artık? Bu gibi sözler temelden yanlıştır yoldaşlar. Bu, haylazların felsefesidir, dürüst çalışma adamlarının işi değildir. Sosyalizm, hiçbir şekilde çalışmanın yadsınması değildir. Tam tersine, sosyalizm, çalışma üzerine kurulur. Sosyalizm ve çalışma birbirinden ayrılamaz.

Büyük ustamız Lenin «Çalışmayan yemez» diyordu. Bu ne demektir? Lenin'in bu sözleri kime karşı söylenmiştir? Sömürücülere karşı, kendileri çalışmayıp da başkalarını çalıştıranlara ve onların zararına kendilerini zenginleştirenlere karşı söylenmiştir. Daha kime karşı söylenmiştir? Tembellik edenlere, aylak gezenlere ve başkalarının çalışmasından yararlanmak isteyenlere karşı söylenmiştir. Sosyalizmin aylaklık değil, herkesten dürüst çalışma talep eder, insanların başkaları için değil, zenginler ve sömürücüler için değil, ama kendi kendileri için, toplum için çalışmalarını ister. Ve eğer dürüst çalışırsak, eğer kendi kendimiz için, kendi kolhozlarımız için çalışırsak, iki-üç yıl içinde tüm kolhozcuları, eski yoksul ve orta köylüleri, varlıklı köylüler durumuna, ürün bolluğu içinde ve kültürlü bir yaşam sürdüren insanlar düzeyine yükseltecek duruma ulaşırız.

İşte budur şimdi önümüzdeki en yakın görevimiz. Buna ulaşabiliriz ve mutlaka ulaşmalıyız. **(Sürekli alkışlar.)**

(Stalin: *Kolhoz Hücum Tugayları I. Kongresinde Konuşma, 10 Şubat 1933. Leninizmin Sorunları, İkinci Bölüm, s. 559 vd.*)

Bu slogan, yanlız kolhozcular için geçerli değildir. İşçiler için daha da geçerlidir, çünkü biz, bü-

tün işçileri varlıklı hale getirmek istiyoruz, varlık içinde bir yaşam, kültürlü bir yaşam sürdüren insanlar haline getirmek istiyoruz.

Sorun açık sanıyorum. Eğer insanların ülkemizde varlık içinde bir yaşam sürdürmelerini sağlamazsak, Ekim 1917'de kapitalizmi devirme ve yıllar boyunca sosyalizmi inşa etmenin ne anlamı olurdu? Sosyalizm, yoksulluk ve yokluk değil, yoksulluk ve yokluğun kaldırılması demektir, toplumun tüm üyeleri için varlıklı ve kültürlü bir yaşamın örgütlenmesi demektir.

Oysa bu berrak ve aslında elemanter slogan, Parti üyelerimizin bir bölümünde bir dizi kuşkuya, kafa karışıklığına ve kargaşalığa neden oldu. Bu slogan, Partinin reddettiği eski «Zenginleşiniz» sloganına geri dönmek değil midir diye soruyorlar. Eğer herkes varlıklı olursa, diye ekliyorlar, ve artık yoksullar olmazsa, biz Bolşevikler, çalışmamızda kime dayanacağız? Yoksulluk olmadan nasıl çalışacağız?

Belki de gülünç, ama Parti üyelerinin bir bölümünde bu safça ve anti-Leninist görüşlerin var olduğu yadsınamaz bir olgudur, ve bu hesaba katılmak zorundadır.

Bu insanlar besbelli ki, «Zenginleşiniz» sloganı ile, «Tüm kolhozcuları varlıklı yapmak» sloganı arasında tam bir uçurum olduğunu anlamıyorlar. Birincisi, ancak **tek tek** bireyler ya da gruplar zenginleşebilirler, oysa varlık içinde yaşam sloganı, bireyler ya da gruplar için değil, **tüm** kolhozcular için geçerlidir. İkincisi, **tek tek** bireyler ya da gruplar, başka insanlara boyun eğdirmek ve onları sömürmek için zenginleşirler, oysa **tüm** kolhozcular için varlık içinde bir yaşam sloganı, kolhozlarda

üretim araçları toplumsallaşmış olduğundan, birtakım insanların başka birtakım insanları sömürmesinin her türlü olanağını tamamen **dıştalar.** Üçüncüsü, «zenginleşiniz» sloganı NEP'in başlangıç aşamasında, kapitalizmin kısmen toparlanmakta olduğu, kulakların güçlü oldukları, ülkede bireysel köylü ekonomisinin egemen olduğu, kollektif ekonominin ise ancak rüşeym halinde olduğu bir zamanda atılmıştı. Oysa «tüm kolhozcuları varlıklı yapmak» sloganı, NEP'in son aşamasında, kapitalist unsurların sanayiden atıldıkları, kulakların kırda yere serildikleri, bireysel köylü ekonomisinin geri plana itildiği ve kolhozların tarımda başat biçim durumuna geçtiği bir zamanda atılmaktadır. Üstelik «tüm kolhozcuları varlıklı yapmak» sloganının tek başına değil, ama «kolhozları bolşevikleştirmek» sloganı ile kopmaz bağ içinde atıldığının sözünü bile etmiyorum.

«Zenginleşiniz» sloganının, aslında, kapitalizmin **yeniden tesis edilmesi** çağrısı olduğu, oysa «tüm kolhozcuları varlıklı yapmak» sloganının, kolhozların ekonomik gücünü artırarak ve tüm kolhozcuları varlıklı emekçiler durumuna getirerek kapitalizmin son kalıntılarını **tamamen yok etme** çağrısı olduğu açık değil midir? (**Sesler:** Çok doğru!)

Bu sloganlar arasında ortak hiçbir şey olmadığı ve olamayacağı açık değil midir? (**Sesler:** Çok doğru!)

Yoksul halk katmanları olmadan, ne Bolşevik çalışmanın, ne de sosyalizmin düşünülemeyeceği iddiasına gelince, bu öyle bir ahmaklık ki, insan sözünü etmek bile istemiyor. Leninistler, kapitalist

unsurlar ve kapitalistler tarafından sömürülen yoksul tabakalar olduğu sürece yoksul tabakalara dayanırlar. Ama kapitalist unsurlar yok edildiğinde ve yoksul unsurlar da sömürüden kurtulduğunda, Leninistlerin görevi, yoksulluğu ve yoksulları —onların varlığının önkoşulları yok edildiğine göre— sonsuzlaştırmak, olduğu gibi muhafaza etmek değil, yoksulluğu ortadan kaldırmak ve yoksullara varlıklı bir yaşam sağlamaktır. Sosyalizmin sefalet ve yokluk temelinde, kişisel gereksinimleri kısıtlayarak ve insanların yaşam düzeylerini yoksulların yaşam düzeyine indirmek temelinde kurulabileceğine inanmak ahmakça birşey olurdu, zaten bu yoksulların kendileri de yoksul kalmak istemiyor ve varlık içinde bir yaşamı hedefliyorlar. Kim ister böyle bir —sözüm meclisten dışarı— sosyalizmi? Bu sosyalizm değil, sosyalizmin bir karikatürü olur. Sosyalizm, ancak toplumun üretici güçlerinin fırtına gibi gelişmesi temelinde, bir ürün ve meta bolluğu temelinde, emekçilerin varlık içinde bir yaşam sürdürmeleri temelinde, kültürün fırtına gibi gelişmesi temelinde kurulabilir. Çünkü sosyalizm, Marksist sosyalizm, bireysel gereksinimlerin kısıtlanması değil, bilakis onların çok yönlü genişlemesi ve gelişmesi; bu gereksinimlerin karşılanmasını kısıtlamak ya da bundan vazgeçmek değil, tersine, kültürel bakımdan yüksek seviyede bulunan emekçilerin tüm gereksinimlerinin baştan sona ve tamamen doyurulması demektir.

Bazı Parti üyelerinde görülen, yoksulluk ve varlıklılık konusundaki bu kafa karışıklığının, yoksul köylüleri, her koşulda, Bolşevizmin sonsuz dayanağı olarak idealize eden ve kolhozları amansız bir sınıf mücadelesinin arenası sayan bizim aşırı-

sol kof beyinlilerimizin fikirlerinin bir yansıması olduğuna kuşku yoktur.

(Stalin: *SBKP[B] Merkez Komitesinin Faaliyeti Üzerine XVII. Parti Kongresine Rapor, s. 79 vd.*)

D — Artellerin sağlamlaştırılması görevi ve komüne dönüştürülmesinin koşulları üzerine Stalin

... Devamla tarım **artelini** ve tarım **komününü** alalım. Artelin bugünkü koşullarda kolhoz hareketinin tek doğru biçimi olduğunu şimdi artık herkes kabul ediyor. Ve bu tamamen anlaşılır birşeydir: a) artel, kolhozcuların kişisel gündelik çıkarlarını, kollektif çıkarları ile doğru bir tarzda birleştirir; b) artel, kişisel ve kısa vadeli gündelik çıkarları uygun bir biçimde kollektif çıkarlara uyarlar ve böylece dünün bireysel köylüsünün kollektivizm anlayışı ile eğitilmesini kolaylaştırır.

Salt üretim araçlarının toplumsallaştırıldığı artelden farklı olarak komünlerde, şu son zamanlara kadar, sadece üretim araçları değil, her komün üyesinin ev ekonomisi de toplumsallaştırılmıştı, yani artel üyelerinden farklı olarak, komün üyelerinin kendilerinin kişi olarak ne kümes hayvanları, ne küçükbaş hayvanları, ne inekleri, ne tahılları, ne de ev çevresinde toprakları vardı. Bu demektir ki, komünlerde, üyelerin kişisel çıkarları, gündelik çıkarları dikkate alınmış ve kollektif çıkarlarla bağdaşır olmaktan çok, bir küçük-burjuva eşitlikçiliği uğruna, kişisel çıkarlar kollektif çıkarlar tarafından geri plana itilmişti. Komünün en zayıf

noktasının bu olduğu açıktır. Ve esasında, komünlere çok seyrek rastlanmasını ve ancak birler ve onlarla sayılmalarını açıklayan da budur. Yine bu nedenden ötürü, komünler varlıklarını korumak ve dağılmamak için, ev ekonomisinin toplumsallaştırılmasından vazgeçmek zorunda kaldılar; şimdi komünler, işgününe göre hesap yapmaya, üyelerine kişisel kullanım için tahıl dağıtmaya başlıyorlar; kümes hayvanlarının, küçükbaş hayvanlarının, bir ineğin vb. kişisel mülkiyetine izin veriyorlar; bundan ama şu sonuç çıkar ki, komünler fiiliyatta artel haline gelmişlerdir. Bunda hiçbir kötülük yoktur, çünkü yığınsal kolhoz hareketinin sağlıklı gelişmesinin çıkarları bunu gerektirmektedir.

Bu elbette demek değildir ki, komün artık genelde gerekli değildir, kolhoz hareketinin en üst biçimi değildir. Hayır, komün gereklidir, ve komün elbette kolhoz hareketinin en üst biçimidir, ama geri teknik ve ürün eksikliği temelinde ortaya çıkan ve kendisi artel haline gelen bugünkü komün değil, bilakis daha gelişmiş bir teknik ve ürün bolluğu temelinde ortaya çıkacak olan geleceğin komünü. Bugünkü tarım komünü, tekniğin az gelişmiş ve ürünlerin eksik olduğu bir zamanda doğdu. Aslında, komünün eşitlikçilik yolunu tutması ve üyelerinin gündelik kişisel çıkarlarını bir yana bırakması da bununla açıklanır. Komünü bugün kişisel çıkarlarla kolhozun kollektif çıkarlarının, mantıklı bir tarzda birbirine bağlayan artel biçimine geçmeye bu zorlamaktadır. Geleceğin komünü, gelişmiş ve varlıklı artelden doğacaktır. Geleceğin komünü, artelin tarlaları ve çiftlikleri tahılla, sürü hayvanlarıyla, kümes hayvanlarıyla, zerzevatla ve her türlü ürünle dolup taştığı zaman; artel, maki-

neli çamaşırhaneler, modern mutfak ve yemekhaneler, ekmek fabrikaları vb. kurulduğu zaman; kolhoz üyesi, eti ve sütü kolhozun çiftliğinden almanın, inek ve davar beslemekten daha elverişli olduğunu gördüğü zaman; kadın kolhozcular, yemeklerini kolhoz yemekhanesinden almanın, ekmeğini ekmek fabrikasından almanın ve çamaşırını genel çamaşırlıkta yıkatmanın, bütün bu işlerle kendinin uğraşmasından daha elverişli olduğunu gördüğü zaman doğacaktır. Bu, ne zaman olacak? Elbette ki hemen değil. Ama olacak. Artelin, geleceğin komününe dönüşmesi sürecini zorlama ile yapay olarak çabuklaştırmak caniyane birşey olurdu. Böyle birşey ortalığı bulandırır ve düşmanımıza yardım eder. Artelin geleceğin komününe dönüşmesi süreci kademe kademe, **tüm** kolhoz üyeleri bu dönüşümün zorunluluğuna inandıkları ölçüde olmalıdır.

İşte artel ve komünün durumu böyledir.

Mesele açık ve gayet elemanter gibi görünmüyor.

Oysa bazı Parti üyelerinin kafasında bu nokta ile ilgili esaslı bir karışıklık var. Bunlar, Partinin arteli kolhoz hareketinin temel biçimi ilan etmekle sosyalizmden uzaklaştığını, komünden, yani kolhoz hareketinin en üst biçiminden, daha aşağı bir biçime doğru bir gerilemeye girdiğini düşünüyorlar. Şu soru ortaya çıkıyor: Neden? Çünkü, diyorlar, artelde eşitlik yok, artelde, kolhoz üyelerinin gereksinim farklılıkları, kişisel yaşam tarzlarındaki farklılıklar sürüyor; oysa komünde eşitlik var, çünkü komün üyelerinin gereksinimleri ve kişisel yaşam koşulları eşitlenmiştir. Ama birincisi, bizde artık gereksinimlerin ve kişisel yaşam koşullarının eşitlendiği, eşitlikçiliğin hüküm sürdüğü komünler

yoktur. Pratik gösterdi ki, komünler eşitlikçilikten vazgeçmedikleri ve fiilen artel haline gelmedikleri taktirde, mutlaka yok olacaklardı. Dolayısıyla artık gerçeklikte olmayan birşeye dayanılmamalıdır. Sonra, her Leninistçe —eğer o gerçek bir Leninistse— bilinir ki, gereksinimler ve kişisel yaşam tarzı alanında eşitlikçilik, Marksist tarzda düzenlenmiş sosyalist bir topluma değil, herhangi bir ilkel asketler tarikatına yaraşır gerici bir küçük-burjuva ahmaklığıdır, çünkü tüm insanlardan, hepsinin aynı gereksinimleri duymaları ve aynı zevkleri taşımaları, tüm insanların kişisel yaşam tarzlarında bir ve aynı örneğe uymaları talep edilemez. Ve nihayet, acaba işçiler arasında da, gerek gereksinimlerinde ve gerekse kişisel yaşam tarzlarında, farklar yok mudur? Bu, işçilerin sosyalizme tarım komünü üyelerinden daha mı uzak oldukları anlamına gelir?

Bu kişiler besbeli ki, sosyalizmin, toplum üyelerinin gereksinimlerinin ve kişisel yaşam tarzlarının eşitlikçiliğini, eşitlenmesini, tek düzeye getirilmesini talep ettiğini düşünüyorlar. Söylemeye hiç de gerek yok ki, böyle bir varsayımın Marksizmle, Leninizmle hiçbir ortak yanı yoktur. Marksizm, eşitlikten, kişisel gereksinimler ve yaşam tarzı alanında eşitlikçilik değil, sınıfların kaldırılmasını anlar, yani: a) Bir kez kapitalistler devrildikten ve mülksüzleştirildikten sonra, tüm emekçilerin sömürüden kurtuluşta eşitlik; b) Üretim araçları bir kez tüm toplumun mülkiyeti haline geldikten sonra, herkes için, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasında eşitlik; c) Herkes için yeteneklerine göre çalışma yükümlülüğünde eşitlik ve tüm emekçiler için performansına göre ödenme

hakkında eşitlik (**sosyalist** toplum); herkes için yeteneklerine göre çalışma yükümlülüğünde eşitlik ve tüm emekçiler için gereksinimlerine göre alma hakkında eşitlik (**komünist** toplum). Ve Marksizm burada, insanların zevklerinin ve gereksinimlerinin nitelik ya da nicelik bakımından, ne sosyalizm döneminde, ne de komünizm döneminde eşit olmadığı ve olamayacağından hareket eder.

Marksist eşitlik anlayışı budur.

Marksizm, başka bir eşitlik tanımamıştır ve tanımaz.

Bundan, sosyalizmin, toplum üyelerinin gereksinimlerinin eşitlikçiliğini, eşitleştirilmesini, aynılaştırılmasını, onların beğenilerinin ve kişisel yaşam tarzlarının aynılaştırılmasını talep ettiği, Marksistlerin planına göre herkesin aynı giysiyi giymesi ve her birinin, aynı yemekleri aynı miktarda yemesi gerektiği sonucunu çıkarmak — birtakım yavan şeyler, bayağılıklar söylemek ve Marksizme kara çalmak demektir.

Marksizmin, eşitlikçiliğin düşmanı olduğunu anlamanın zamanıdır. Marx ve Engels, daha «Komünist Manifesto»da, «genel bir asketizmi ve kaba bir eşitlikçiliği» öğütlediği için, ilkel ütopik sosyalizmi gerici diye nitelendirerek damgalıyordu. Engels, «Anti-Dühring»inde, Dühring'in Marksist sosyalizme karşı olan «radikal eşitleştirici sosyalizm»inin çok sert eleştirisine tam bir bölüm ayırmıştır.

«Proleter eşitlik talebinin gerçek içeriği, *sınıfların kaldırılması* istemidir. Bunun ötesine geçen her eşitlik talebi, zorunlu olarak saçmadır.»

Lenin de aynı şeyi söylüyor:

> «Engels, sınıfların kaldırılması demek *olmayan* bir *eşitlik* kavramı, ahmakça ve saçma bir boş inandır, diye yazmakta bin kez haklıydı. Burjuva profesörleri, bu eşitlik kavramıyla ilgili olarak, bizi, insanları birbirine eşit kılmak istemekle suçlamaya çalıştılar. Kendilerinin uydurdukları bu budalalığı, sosyalistlere yüklemeye çabaladılar. Ama, cahilliklerinden, sosyalistlerin ve hele çağdaş bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels'in: eğer eşitlikten sınıfların kaldırılması anlaşılmıyorsa, eşitlik, içi boş bir sözdür, dediklerini bilmiyorlardı. Biz sınıfları kaldırmak istiyoruz ve biz bu anlamda eşitlikten yanayız. Ama bizim bütün insanları birbirine eşit kılacağımızı ileri sürmek, boş bir sözdür ve ahmakça bir aydın uydurmasıdır.*

Kanımca açık.

Burjuva yazarları, Marksist sosyalizmi, her şeyin eşitlikçilik «ilkesine» tabi olduğu, eski bir çarlık kışlası gibi göstermeye pek heveslidirler. Ama Marksistler, burjuva yazarlarının cahilliklerinden ve ahmaklıklarından sorumlu tutulamazlar.

Bazı Parti üyelerindeki Marksist sosyalizme değgin bu fikir karışıklığının ve tarım komünlerinin eşitlikçi eğilimlerine bu aşırı tutkunluğun, bir ara tarım komünlerini idealize ederek, fabrika ve işletmelerde bile, her biri kendi mesleğinde çalışan kalifiye ve acemi işçilerin ücretlerini ortak kasaya koyacakları ve sonra da her birinin eşit pay alacakları komünler örgütlemeye kalkışacak kadar ileri giden, bizim ultra-sol salaklarımızın küçük-bur-

---

* Lenin'in «Özgürlük ve Eşitlik Sloganlarıyla Halkı Nasıl Aldatıyorlar» konuşması.

juva görüşlerine iki su damlası gibi tıpatıp benzedikleri kuşkusuzdur. Bu «sol» salakların kalkıştıkları çocukça eşitleştirme denemelerinin sanayimize ne kadar zarar verdiğini herkes bilir.

Görüyorsunuz ki, Partiye düşman yenik grupların ideolojilerinin kalıntıları hâlâ büyük bir yaşam direnimine sahiptirler.

Şu açıktır: Eğer bu ultra-sol görüşler Parti içinde üstün gelseydi, Parti, Marksist bir parti olmaktan çıkardı ve kolhoz hareketi tamamiyle dezorganize olurdu.

(Stalin: *Merkez Komitesinin XVII. Parti Kongresine Raporu, s. 73 vd.*)

YAYINEVİMİZDE ÇIKAN KİTAPLAR

- **ÖRGÜTLENME ÜZERİNE (3. BASKI)**
  Lenin - Stalin
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE**
  Marx - Lenin - Stalin - Komintem
  & Clara Zetkin (2. Baskı)
- **Uluslararası Komünist Hareketin Genel Çizgisi Hakkında POLEMİK (1963)**
  - Dokuz Yorum ve Ekler
  - SBKP MK'nin ÇKP MK'ne Mektubu
  - SBKP MK'nin Açık Mektubu
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE SEÇME YAZILAR**
  Clara Zetkin & CLARA ZETKİN ÜZERİNE
  (N. Krupskaya-W. Pieck)
- **MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM**
  Cilt: I V.İ. Lenin
- **MATERYALİZM ve AMPİRİOKRİTİSİZM**
  Cilt: II V.İ. Lenin
- **SBKP(B) XIX. (1952) ve SBKP XX. (1956) PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **ÖZGÜRLÜK (Roman)**
  Per Wahlöö

- **KILLARI YOLUNMUŞ MAYMUN (Roman)**
  Güney Dal
- **SENDİKALAR ÜZERİNE (I) Muharebe Olarak Grev A.S. LOSOVSKY**
  (Beraat etti)
- **SENDİKALAR ÜZERİNE (II) Marx ve Sendikalar**
  A.S. LOSOVSKY
- **PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TARİHSEL DENEYİMLERİ (Toplatıldı)**
- **BİRÇOK HAYAT YAŞADIM**
  Aleksandra Kollontai (Otobiyografi)
- **TARİH ÇARPITICILARI**
  SSCB. Enformasyon Bürosu & J.V. Stalin
- **ESERLER Cilt 1**
  Stalin
- **ESERLER Cilt 2**
  Stalin
- **ESERLER Cilt 3**
  Stalin
- **ESERLER Cilt 6**
  Stalin
- **BRECHT'in LAİ-TU'su**
  Ruth Berlau (Biyografi)
- **FRANSIZ DEVRİMİNİN KISA TARİHİ**
  Albert Soboul

inter
YAYINLARI